

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Областен управител на област Монтана

УТВЪРДИЛ:

ИВАЙЛО ПЕТРОВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ МОНТАНА

ОДОБРИЛ: Областен съвет за развитие на област Монтана

Протокол №..... от .....2010 г. от Заседание на Областен съвет за развитие на област Монтана

СЪГЛАСУВАЛ:

СТЕФКА АЛЕКСАНДРОВА
ДИРЕКТОР НА РДСП МОНТАНА

**Областна стратегия за развитие на социалните услуги
в Област Монтана
(2011 – 2015 г.)**

Октомври 2010 г.

Съдържание

1 Резюме	5
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите	8
2 Контекст	8
2.1 Предистория: как е създадена стратегията	8
2.2 Обхват и фокус на стратегията	9
2.3 Съответствие с международни, национални и местни политики:	10
2.3.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги	10
2.3.2 Стратегически документи на областно и общинско ниво	11
3 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Монтана	12
3.1 Тенденции в развитието на област Монтана.....	12
3.2 Идентифицирани рискови групи и потребности.....	14
3.2.1 Деца и семейства в риск.....	16
3.2.2 Уязвими възрастни и стари хора.....	18
- Лица, настанени в институции	18
- Лица в друго неравностойно положение.....	19
3.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения.....	19
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги	21
4 Визия и цели	21
4.1 Визия.....	21
4.2 Ценности и принципи	21
4.3 Направления и приоритети на областната стратегия. Приоритетни целеви групи.	22
4.4 Цели.....	24
4.4.1 Общи и специфични цели.....	24
4.4.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията	25
5 Интервенция – социални услуги и мерки	26
5.1 Мерки и дейности по Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация.....	27
5.2 Мерки и дейности по Направление 2: Деинституционализация и подобряване на качеството на резидентната грижа.....	69
6 Логическа рамка и ключови индикатори за успех	83
7 Система на мониторинг и оценка	93
7.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката.....	93
7.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех.....	95
7.3 Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията	95

7.3.1	Създаване на звено за мониторинг и оценка.....	96
7.3.2	Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка	96
Раздел В: План за действие		98
8	Институционална рамка на изпълнението на стратегията	98
8.1	Отговорности и роли в изпълнението на стратегията.....	98
8.1.1	Областен управител и Областен съвет за развитие	98
8.1.2	РДСП и ДСП.....	99
8.1.3	Общини.....	101
8.1.4	Държавна агенция за закрила на детето	103
8.1.5	РИО на МОМН.....	103
8.1.6	Дирекция Бюро по труда.....	104
8.1.7	Регионален център по здравеопазване - Монтана	105
8.1.8	Неправителствени организации /НПО/	105
8.2	Структури за координация.....	106
8.2.1	Областен координационен екип.....	106
8.2.2	Координация на общинско ниво.....	106
8.3	Механизми на партньорството.....	107
9	Ресурси.....	108
9.1	Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията	108
9.1.1	Създаване на Регионален ресурсен център.....	110
9.1.2	Изграждане на административен и организационен капацитет	111
9.1.3	Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.....	114
9.1.4	Други необходими ресурси.....	116
9.1.4.1	Необходими средства за финансиране на социалните услуги в област Монтана.....	116
<i>Структура на средствата за финансиране на социалните услуги по общини .....</i>		<i>118</i>
9.1.4.2	Други необходими ресурси.....	120
9.2	Източници на финансиране.....	121
10	Комуникационна програма	123
10.1	Цели, задачи и методи.....	124
10.2	Оперативно изпълнение на комуникационната програма	125
11	Етапи в изпълнението на стратегията	125
11.1	Основни етапи.....	125
11.2	Оперативен план с времеви график за изпълнение на Стратегията	127
Раздел Г: Приложения		140
12	Оценка на потребностите от социални услуги.....	140
12.1	Приложение 1: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в област Монтана.....	140

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция "Регионална служба по заетостта"
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе“
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за амбулаторно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП "ОСПОЗ"	Национална програма „От социално подпомагане към осигуряване на заетост“
ОЗД	Отдел "Закрила на детето"
Отдел "СЗ"	Отдел "Социална закрила"
ПРООН	Програма за развитие на Организацията на обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РЗП	Регионално звено за подкрепа
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ТЗ- УНИЦЕФ	Техническо звено за деинституционализация към АСП и УНИЦЕФ
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в Област Монтана (2011 – 2015)

1 Резюме

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Монтана (2011 – 2015 г.) е разработена на основание Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане, следвайки Модела на УНИЦЕФ на областно планиране с участие на всички заинтересовани страни и на 29 октомври 2010 г. е предложена за обсъждане и одобрение в Областния съвет за развитие.

Стратегията е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Монтана – областната администрация, единайсетте общински администрации в областта, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги, местни граждански организации (НПО), представители на целевите общности и рисковите групи. За организиране процеса на разработването ѝ са сформирани Областен оперативен екип, включващ представители на областната администрация, Регионална дирекция „Социално подпомагане“ (РДСП), ГД „Контрол по правата на детето“ към Държавна агенция за закрила на детето, Дирекция „Социално подпомагане“ – Монтана, общински администрации Монтана и Берковица и представител на неправителствения сектор, както и работни групи на териториален принцип по общини и тематични групи по ключовите компоненти на стратегията. Методична подкрепа е оказана от Техническото звено (ТЗ) за деинституционализация към УНИЦЕФ /проведени са три обучения за ООЕ, едно обучение за финансистите, работещи по финансовата рамка, предоставени наръчници и информационни карти за събиране на информация, както и предоставени структури на анализите и стратегията/.

Въпреки изключително краткото време за разработване на документ от такъв мащаб и в такава важна сфера, както и голямата допълнителна натовареност с рутинните задължения на участниците в планирането, членовете на работните групи участваха на доброволен принцип, мотивирани от убеждението за необходимостта от адекватна работеща областна стратегия и план за развитие на социалните услуги, която да допринесе за решаване на остри социални проблеми сред населението в област Монтана.

Настоящият документ представлява отворен и гъвкав документ, подлежащ на усъвършенстване и допълнение. Чрез него се дава възможност за поглед в бъдещето и полагане основите на желаното развитие на област Монтана в областта на социалната сфера.

Обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение стратегията покрива всички общини на територията на област Монтана, като се обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи. За да се преодолее неравномерността в развитието и достъпа до социални услуги Областната стратегия обхваща всички рискови групи и проектира развитието както на социалните услуги, така и на пакет от общински политики и хоризонтални мерки за социално включване, насочени към устойчиви решения на техните проблемите. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите **5 години – от 2011 до 2015 година** включително.

Визия. Областната стратегия за развитието на социалните услуги цели да превърне **област Монтана в регион с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на**

потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.

Основна ценност за стратегията е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Други водещи принципи, към които се придържа стратегията са недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи, зачитането на човешките права и съответствие на социалните услуги с международно признатите права на човека и права на детето, водещи интереси на детето и на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги, благосъстояние на децата, семействата, уязвимите общности и индивиди.

Приоритетните направления, общите и специфичните цели на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и въз основа на заключенията и препоръките от направеното проучване и цялостен анализ на ситуацията в област Монтана.

◎ **Приоритетно направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация**

Обща цел. Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на индивиди и групи, включително подкрепа на общности и семейства с деца в риск.

Услугите в това направление са насочени към:

1. Превенция за деца и семейства в риск

2. Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността

3. Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

• **Специфична цел 1.1.** Разширяване на мрежата от социални услуги във всички общини в областта за подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

• **Специфична цел 1.2.** Създаване на нови социални услуги и увеличаване на капацитета на съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

• **Специфична цел 1.3.** Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

• **Специфична цел 1.4.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата в риск за социално включване, превенция на рисково поведение и negliжиране на децата

• **Специфична цел 1.5.** Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на включването и реализация на лицата с увреждания.

• **Специфична цел 1.6.** Създаване на социални услуги за подкрепа на социалната интеграция и реализация на младежи, маргинализирани лица, групи, безработни и хора със зависимости и/или, живеещи под прага на бедността.

• **Специфична цел 1.7.** Разширяване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

◎ **Приоритетно направление 2: Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа**

Обща цел. Да се ускори процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Стратегията трябва да доведе до значително намаляване на дела на хората в специализирани институции в областта чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, качествени социални услуги от резидентен тип със с реда близка до домашната.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Услугите в това направление са насочени към:

1. Деинституционализация на грижите за децата
2. Деинституционализация на грижите за възрастни хора
  - **Специфична цел 2.1.** Разработване на планове за закриване/трансформация на всички специализирани институции на територията на областта.
  - **Специфична цел 2.2.** Настаняване на децата от институции в различни форми на семейна грижа.
  - **Специфична цел 2.3.** Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.
  - **Специфична цел 2.4.** Закриване и трансформация на съществуващите специализирани институции за деца.
  - **Специфична цел 2.5.** Подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.
  - **Специфична цел 2.6.** Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора
  - **Специфична цел 2.7.** Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

За ефективното изпълнение на основните дейности в Областната стратегия са изведени функционални приоритетни направления :

- ◎ **Приоритетно направление 3: Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги**

Обща цел. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

- **Специфична цел 3.1.** Изграждане на капацитет за управление и планиране на социални услуги в структурите на областно ниво.
- **Специфична цел 3.2.** Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общините и доставчиците на социални услуги.
- **Специфична цел 3.3.** Да се осигури подкрепа за персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти.

- ◎ **Приоритетно направление 4: Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги**

Обща цел. Да се повиши ефективността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

- **Специфична цел 4.1.** Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги;
- **Специфична цел 4.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

2 Контекст

2.1 Предистория: как е създадена стратегията

С приетите през 2010 г. промени в Закона за социално подпомагане и в Правилника за неговото прилагане са регламентирани задълженията на областния управител, кметовете и на общинските съвети за организиране разработването на стратегиите, съответно на регионално и на общинско ниво. Създадена е законовата рамка за разработването и изпълнението на областни и общински стратегии за развитие на социални услуги, като инструмент за по-тясна връзка между равния достъп, качеството и финансовата устойчивост на социалните услуги и обвързване на развитието им с адекватни финансови ресурси.

През 2009 г. УНИЦЕФ е приложила модел на областно планиране на социалните услуги с участието на всички заинтересовани страни в три пилотни области – Русе, Видин и Перник. В резултат, на което са разработени цялостни подробни Областни стратегии за развитие на социалните услуги и мерките за социално включване в тези области, които са гласувани от Областните съвети за развитие в Русе, Видин и Перник. В процеса на работата на УНИЦЕФ в пилотните области е формиран **модел на планиране с участие** – с разработена и приложена методика, подходи и инструменти, които могат да бъдат приложени и в другите области в страната, а добрите практики – да се мултиплицират в национален обхват. На основата на успешните резултати от планирането в пилотните области и постигната договореност с Министерството на труда и социалната политика (МТСП), Агенцията за социално подпомагане (АСП) и УНИЦЕФ, Техническото звено по деинституционализация (ТЗ) към УНИЦЕФ оказва обучителна подкрепа на Областния оперативен екип (ООЕ) в процеса на областно планиране на социалните услуги в област Монтана.

Областната стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в областта – областна администрация, общински администрации и съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги, местни граждански организации (НПО) и представители на целевите общности и рисковите групи.

Извършеното проучване и задълбочен анализ на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности в област Монтана, оценката на техните потребности и възможности за развитие осигуряват необходимата информация да се идентифицират приоритетите, целите, дейностите и социалните услуги в областта като цяло и във всяка община на територията на областта.

Областният аналитичният доклад е разработен от оперативен екип, сформиран със заповед № РД 08-70/20.04.2010 г. на областния управител на област Монтана и включващ представители на областната администрация, Регионална дирекция „Социално подпомагане“ (РДСП), ГД „Контрол по правата на детето“ към Държавна агенция за закрила на детето, Дирекция „Социално подпомагане“ – Монтана, общински администрации Монтана и Берковица и представител на неправителствения сектор.

Анализът на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана обобщава информацията на общинските аналитични доклади, разработени от общински оперативни екипи към съответната община в периода юни – август 2010 година. През юли 2010 г. анализите на потребностите от социални услуги във всяка община, в съответствие с чл. 3ба, ал. 3 от Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане, са разгледани и приети от общинските съвети.

Проучването е координирано от областните и общинските оперативни екипи и е извършено с активното участие и приноса на представители на всички заинтересовани страни в областта.

Приоритетите на областната стратегия са приети на областна работна срещи със заинтересованите страни, а компонентите са разработени в работни групи на тематичен принцип¹. Разработването на стратегията е извършено в периода септември - октомври 2010 г., съгласувана е със заинтересованите страни на областно и общинско ниво и е внесена за обсъждане и одобрение в Областния съвет за развитие през октомври 2010 година.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране**:

- Дефиниране на нуждите от клиента и планиране на услугите в съответствие с идентифицираните потребности;
- Партньорство и планиране с участие, което осигурява приноса и взаимодействието между всички заинтересовани страни – местни, регионални и държавни институции, ведомства и организации;
- Изпълнимост и приложимост на планираните социални услуги и мерки;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;
- Финансова и социална ефективност;
- Равни възможности за достъп.

2.2 Обхват и фокус на стратегията

В съответствие с предписанията на ППЗСП, стратегията обхваща **период** от 5 години - 2011 – април 2015 г. включително.

По отношение на **териториалния обхват на социалните услуги и дейности** областната стратегия включва: социални услуги, разкривани самостоятелно в отделните общини; социални услуги и дейности на областно ниво, които отговарят на специфични потребности на рискови групи, живеещи на територията на цялата област, които не могат или не е ефективно да бъдат развивани във всяка община поотделно; междуобщински социални услуги, които обхващат потребители от две или повече общини; координирани и съгласувани дейности с други области и общини извън областта; мобилност на услугите; други социални дейности, здравни или образователни програми и инициативи на общините, НПО и пр., насочени към социално включване на уязвими общности и групи.

Областната стратегия задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги и хоризонтални мерки за социално включване във всяка от общините на територията на областта. На основата на настоящата стратегия, следва да бъдат разработени съответно общинските стратегии и годишните планове за развитие на социалните услуги.

Стратегията предвижда социални услуги за **всички рискови групи** – уязвими общности, деца и хора в риск от всички възрастови групи на територията на областта. По отношение на съдържанието и параметрите на мерките областната стратегия покриват **широк спектър от социални услуги и дейности – съществуващи и нови**.

Социалните услуги и дейности са разглеждани като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне реален ефект и ползи за обхванатите целеви групи. Политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. Освен това, стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сфери (здравеопазване, образование, жилищна политика и др.), които имат отношение към функционирането на социалните услуги и са от ключово значение за решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

До момента развитието на социални услуги в областта и отделните общини е без достатъчно проучване на конкретните нуждите на рисковите групи и без да се взема предвид ситуацията в съседните общини. Тези обстоятелства довеждат до това, че жителите на различните общини в областта имат достъп до различни социални услуги, като най-многобройни са тези в община

¹ Работните групи, формирани на тематичен принцип в област Монтана работиха по темите – Деца и семейства в риск и Грижа за уязвими възрастни и стари хора.

Монтана (където обаче са предназначени предимно за жителите на общинския център). Въпреки развитието на социални услуги в общността, в област Монтана продължават да действат и значителен брой специализирани институции. Липсват нови и адекватни на потребностите услуги.

В този контекст областното планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка.

2.3 Съответствие с международни, национални и местни политики:

Модернизацията на социалните услуги е актуална тема за всички държави – членки на Европейския съюз. Независимо че социалните услуги са организирани по много различен начин в отделните страни, те се подчиняват на общи принципи и тенденции, очертаващи общата рамка на Европейско ниво.

Такива общи принципи са:

- ☉ **Държавните органи на различните управленски нива да работят близо до гражданите** – признаване на съществената роля на централните и местни власти в сферата на социалните услуги от общ интерес, които би следвало да имат активна роля в организирането и финансирането на услугите;
- ☉ **Осигуряването достъп на гражданите до качествени социални услуги** е от съществено значение за постигане на социално включване. Не просто услуги, а качествени, за да се гарантира ефектът от тяхното предоставяне – а именно социалното включване на „изключените“ индивиди и групи.
- ☉ **Индивидуален подход при предоставяне на социални услуги.** Социалните услуги следва да отговарят на конкретни потребности, да гарантират основни човешки права и да закрилят най-уязвимите групи;
- ☉ **Децентрализация на социалните услуги от централно към местно ниво** – повишаване на ролята на местните власти за предоставяните на тяхната територия социални услуги.
- ☉ **Възлагане на социални услуги на частни доставчици** – Органите на централно и местно ниво променят своята роля и се фокусират основно върху нормативно регламентиране на социалните услуги, техния контрол и финансиране. А частните доставчици предлагат услугите в условията на свободен пазар и конкуренция, с цел да се повиши качеството.

2.3.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи.

Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората, се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групи в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Въведени са отговорности на общините при управлението на социалните услуги на местно ниво. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

Същевременно, този „бум“ в развитието на социалните услуги спомогна за открояването на проблема с планирането на социални услуги. Както показва анализ на социалните услуги за деца

в страната към края на 2007 г.², тяхното развитие е неравномерно на територията на страната и на областите, все още липсват услуги по превенция и за подкрепа на семействата, развиването на социални услуги се прави без подробна оценка на нужди и планиране. Съществуващите социални услуги не работят в мрежа помежду си и със свързани системи – образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

Националният доклад на България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г. определя като свой фокус:

1. Ограничаването на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване);
2. Активното включване за най-отдалечените от пазара на труда;
3. Равните възможности за най-уязвимите групи в обществото.

Националният план залага на:

- Превантивните мерки;
- Подкрепата на децата и семействата чрез мерки за подобряване материалното състояние на семействата и развиване на качествени и разнообразни социални услуги;
- Деинституционализацията като процес и водещо направление в развитието на социалните услуги;
- Връзката със системите на образование и здравеопазване като компоненти на концепцията за борба с бедността и социалното изключване сред децата.

2.3.2 Стратегически документи на областно и общинско ниво

В процеса на разработване на областната стратегия е следван **принципът на надграждане** върху достиженията и натрупания опит в стратегическото планиране и в предоставянето на социални услуги. Във всяка община са разработени стратегии за закрила на детето, ежегодно се приемат и планове за закрила на детето. След прегледа на стратегическите документи е видно, че наличните стратегии не отразяват в пълнота визията за деинституционализация, тъй като са разписани преди приемането на политическия документ през 2010 година. Видими са разликите във времевата рамка – наличните стратегии най-често „стигат“ до 2013 г., а новите областни стратегии обхващат период от 5 години до 2015 година включително.

Документи на областно и общинско ниво в област Монтана:

- Областната стратегия за развитие на област Монтана /2009 – 2013 г./;
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

Областната стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

² Подготвен от фондация „Социални реформи за развитие и интеграция“ по проект финансиран от УНИЦЕФ. Анализът обхваща социалните услуги за деца и семейства, които са държавно-делегирана дейност.

3 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Монтана

Областната стратегия е изградена върху изводите и препоръките от направеното проучване на ситуацията в област Монтана, обобщени във финалния доклад "Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана". (Приложение № 1)

Аналитичният доклад е разработен като етап от процеса на стратегическо планиране на социалните услуги на областно ниво за периода 2011 – 2015 г., следвайки Модела на УНИЦЕФ на областно планиране с участие на всички заинтересовани страни.

Анализът на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана обобщава информацията на общинските аналитични доклади, разработени от общински оперативни екипи към съответната община в периода юни – август 2010 година.

Извършеното проучване и задълбочен анализ на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности в област Монтана, оценката на техните потребности и възможности за развитие осигуряват необходимата информация да се идентифицират приоритетите, целите, дейностите и социалните услуги в областта като цяло и във всяка община на територията на областта.

Проучването за оценка на ситуацията и потребностите на рисковите групи включва събиране и обобщаване на общи статистически данни, данни за рисковите групи, карти на наличните социални услуги, определяне на проблемите, оценка на потребностите и дефицитите от социални услуги. Проучването и обобщаването на информацията се осъществи от териториалните работни групи по общини, създадени със заповеди на кметовете в тясно взаимодействие и координация с Областния оперативен екип, както и с активното участие на представители на заинтересованите страни и методична подкрепа от страна на Техническото звено (ТЗ) за деинституционализация към УНИЦЕФ.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи няколко населени места в една или повече общини, както и за разработване на „смесени“ услуги. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици, така и на настоящите и потенциалните ползватели – рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

3.1 Тенденции в развитието на област Монтана

Анализът на ситуацията идентифицира основните проблеми, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на област Монтана. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението на основата на социално-икономически и други неблагоприятия.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси** в област Монтана са:

- Намаление на общият брой на населението в областта с темпове над 2,5 пъти по-високи от средния за страната.
- Тенденция към обезлюдяване. От всичките 130 населени места 39 села са с население под 180 човека, като повече от половината от него е на възраст над 70 години.
- Повишаване равнището на раждаемостта. През 2009 г. са родени 113 деца повече, в сравнение с 2008 година. За първи път от 2000 година има такъв ръст на живородени деца.
- Запазване на високото равнище на смъртност. Област Монтана е на второ място по коефициент на обща смъртност след област Видин.
- Едно от най-ниските равнища на детска смъртност след 1990 година

- Застаряване на населението. Висок коефициент на възрастова зависимост.
- Увеличаване на средната възраст на населението в областта, което е предпоставка за сериозни проблеми по отношение на трудовите ресурси.

Заклученията за тенденциите в **икономическото развитие, заетостта и безработицата** са:

- В областта преобладават лицата, наети на работа в частния сектор, като по-голяма част от тях са ангажирани в отраслите на индустрията и селското и горско стопанство. В обществения сектор преобладават наетите в отраслите от услугите.
- Процентът на безработица е над средния за страната. Спрямо 2008 г. безработицата нараства, като средногодишният брой на регистрираните безработни е по-голям с 9.6 на сто; Наблюдава се превес на входящия над изходящия поток, което води до ръст на безработицата в региона. Съотношението входящ поток : изходящ поток е 1 : 0.84 за Монтанска област.
- Жизненият стандарт на населението се определя основно от неговите доходи, качеството и достъпността на обществените услуги, от възможностите за работа. В област Монтана доходите са под средните за страната, като определящ дял в тях има работната заплата. Следващите по размер доходи са тези от домашното стопанство, което е показател за съществуването на икономика на оцеляването.
- Обществените услуги са сравними с тези за страната, като това се отнася за градовете и по-големите села. За по-малките и отдалечени населени места социалните услуги са по-трудно достъпни и в по-лошо качество.

Общият извод е, че жизненият стандарт в областта е по-нисък от средния за страната, с изключение на областния град.

Анализът очертава следните **проблеми и тенденции в секторите**:

Здравеопазване:

- Неравномерно разпределена специализирана медицинска помощ спрямо отделните общини в региона - само в големите се осигурява пълен обем дейности с разкрити клинични лаборатории и кабинети за образна диагностика. Повечето от специалистите в малките общини работят с договори за недостатъчност в определени дни от седмицата.
- Няма осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги, силно изразено в малките общини, поради непривлекателни лекарски практики, които остават незаети; Живеещите в отдалечените селища са с влошен здравен статус – качеството на предлаганите здравни услуги е по-ниско, а достъпът до здравната мрежа е ограничен;
- Характерно е понижаване, както на количеството, така и на качеството на здравните услуги в областта. Демографското остаряване на населението поставя допълнителни изисквания пред структурата на здравните потребности, поради обстоятелството, че възрастните хора са носители на повече от едно хронично заболяване, което води и до по-големи разходи за здравно обслужване.

Образование:

- Тенденцията към обезценяване на училището като образователно-възпитателен фактор се запазва и предизвиква демотивация за учене.
- Увеличава се броят на децата с поведенчески проблеми в училище, но в условията на делегираните бюджети все по-малко училища имат педагогически съветници/психолози.
- Трудна издръжка на учениците от техните семейства - голяма част от учениците от VIII - XII клас не могат да си закупят учебници и учебни помагала. При осъществяването на план-приема се засилва тенденцията родителите да записват децата си в училищата, с осигурена социална издръжка (с осигурени общежитие и столова за хранене).
- Част от учениците от гимназиален етап отпадат от училищно образование, за да се издържат, като работят.

- Ниска средна месечна посещаемост в някои детски градини от малки населени места. Трудностите идват от слабата мотивация на родители с нисък образователен статус и големия процент на безработица.
- Невъзможност да бъдат обхванати всички деца от ромски произход. Причините се коренят в липсата на ваксини и профилактични прегледи на децата, както и в ниското културно равнище на родителите. Това поставя тези деца в неравностойно положение спрямо посещаващите детска градина деца и ги лишава от равен старт при постъпване в първи клас.

Жилищни условия

- Общините няма финансова възможност за ново жилищно строителство, липсват и механизми, които да стимулират фирми да инвестират в тази посока, което ограничава възможността на общината да провежда адекватна социална политика.
- Увеличава се делът на необитаемите и свободни частни жилища, като част от тях са изоставени и полусъборени, намиращи се в райони с неподдържана пътна мрежа, неблагоустроени.
- При етническите малцинства жилищните проблеми идват от страна на лошите битови условия, липсата на финансови средства за ремонти, наличието на многочленни семейства, живеещи в едно жилище.

3.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

В Анализа на ситуацията в област Монтана са дефинирани два основни параметъра - "доходи" и "възраст", които в съчетание с други фактори създават рисковете от социално изключване на индивидите. Рисковите групи от населението са диференцирани на база на определени фактори, които пораждаат риск от отдалечаване или изключване на тези групи от начина на живот, който се определя като нормален за основната част от населението. Основополагащ за нормалния стандарт за живот е размерът на доходите, който може да осигури всички останали сфери на живот. Засегнати от този фактор са всички групи от населението, но размерът и периодичността на доходите оказва въздействие върху формирането на рискови групи и уязвимост на индивидите в комбинация със следните други фактори:

- равнището на бедност и доходите – трайна липса на собственост и постоянни доходи, безработни, ниски пенсии и недостатъчни доходи на лица в над трудоспособна възраст;
- структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства;
- увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството - семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- липса на жилище - във връзка с липсата на жилище и трудностите за осигуряване на наем, най-засегнати са: бездомни хора на различна възраст, които живеят сами; хората с тежки съпътстващи проблеми (зависимости, проблемно поведение, напуснали местата за лишаване от свобода); семейства от етническите малцинства; хора, напускащи специализирани институции за деца или за възрастни; самотни майки;
- принадлежност към етнически малцинства;
- местоживеене в отдалечени и/или изолирани населени места

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с доходите:

От съществено значение за превенцията и преодоляването на влиянието на рисковите фактори, свързани с доходите е предприемането на конкретни мерки и услуги по отношение на определените рискови групи.

- Преодоляване на безработицата сред трудоспособното население;
- Подпомагане и услуги на хора в надтрудоспособна възраст с минимални доходи;
- Подпомагане и услуги на хора от многодетни и непълни семейства;
- Подкрепа и услуги за семейства на хора с увреждания;

- Актуализиране на жилищната политика в населените места;
- Оптимизиране на системите на здравеопазването и образованието;
- Актуализиране на политиките за социално включване на уязвимите малцинства.

Възрастта е вторият основен параметър, който влияе върху уязвимостта на населението, спрямо възможностите за автономност на хората и необходимостта от подкрепа. Характерно за народо психологията в България е споделената отговорност между членовете на разширеното семейство при предоставяне на грижата за децата и възрастните хора, като това се приема като норма в обществото. При определяне на предпоставките за нормален стандарт за живот се извеждат и възможностите за грижа за близките, които имат нужда – деца или старите хора.

Във връзка с тези фактори се формират две основни рискови групи:

- деца
- стари хора

Както и при доходите, параметърът възраст не формира самостоятелно рискови групи, а само в съчетание с други обстоятелства - в случая наличие или липса на близки и възможностите им да предоставят грижи. Възрастта влияе върху уязвимостта на населението на областта в комбинация със следните фактори:

- отговорности и възможности за предоставяне на грижа за децата;
- възможности да се предоставят грижи за възрастни и стари хора от техни близки;

Мерки и услуги за преодоляване на рисковите фактори, свързани с възрастта:

- Предоставяне на услуги и подкрепа на родители, които имат различни по характер трудности при отглеждането на своите деца;
- Предоставяне на услуги и подкрепа на приемни родители, близки и роднини, осиновители, които осигуряват родителски грижи за децата;
- Подкрепа за израстването и развитието на децата и тяхната пълноценна социална реализация;
- Преодоляване на факторите, свързани с бедността, които водят до настаняване на деца в специализирани институции;
- Предоставяне на услуги от резидентен тип;
- Предоставяне на услуги по деинституционализация;
- Подпомагане и услуги на възрастни хора, които имат нужда от придружаване в ежедневието си.

По отношение на старите хора, мерките би следвало да са насочени изцяло към предоставяне на подкрепа и на услуги, не само за цитираните групи, но и за всички останали, които се нуждаят от подкрепа в ежедневието си, за да могат членовете на техните разширени семейства да се реализират и да изпълняват задълженията си спрямо своите деца.

При продължителната работа на областния оперативен екип бяха отчетливо определени две **основни групи**. Едната на **деца и семейства в риск**, а другата на **възрастните и стари хора**.

Данните за броя на лицата от съответните групи (с изключение на настанените в специализирани институции) са приблизителни, тъй като рискът от социално изключване е резултат от съчетаване на фактори от различно естество, а не резултат от една единствена характеристика. Така например, само наличието на много деца в семейството не може да бъде предпоставка за социално изключване, ако към тази характеристика не са включени и други, като продължителна безработица, липса на жилище, ниско образование на родителите.

В Областния доклад-анализ /Приложение 1/, на базата на обобщената информация от общинските доклад-анализи е включен подробен „списък“ на рисковите групи и подгрупи с количествени данни за всяка рискова група или подгрупа, характеристика на техните

проблемите и потребностите, териториално им „разпределение“ по общини и типове населени места.

3.2.1 Деца и семейства в риск

- **Деца, настанени в специализирани институции** - През 2010 г. общо 31 деца са настанени в специализирани институции (72 деца през 2009 г., 163 деца през 2007 г.), като от тях 9 деца (26 деца през 2009 г., 38 деца през 2007 г.) са настанени в специализирана институция в същата община, 14 деца (23 деца през 2009 г., 96 деца през 2007 г.) са настанени в същата област, извън общината, в която живеят родителите, и 8 деца са настанени в специализирана институция в друга област (14 деца през 2009 г., 29 деца през 2007 г.). Основните причини за настаняване на децата от ромски произход са: бедност, трайна безработица на родителите, недостатъчен родителски капацитет, лоши битови условия и преценката на социалните работници за риск от отглеждането на децата в тяхната семейна среда. Често тези деца не посещават детска градина и са в риск от отпадане от училище. За да се подпомогне превенцията на настаняването и да се създадат условия за тяхното социално включване, е нужно да се използват пълно ресурсите на образователната система. За целта е необходимо да се повиши ефективността на партньорството между двата сектора, тъй като ресурсите и на образователната система, и на социалните услуги не са достатъчни.

Основните причини за настаняване на децата с увреждания са: невъзможност на родителите да полагат необходимите специални грижи в семейна среда.

- **Деца с увреждания** - Към м. декември 2009 г. на територията на област Монтана са регистрирани 422 деца с установени трайни увреждания. От тях 274 деца са с физически увреждания, 86 са деца с множествени увреждания, 49 са деца с умствена изостаналост и 13 деца с психични разстройства. Независимо от направените промени през последните години по отношение на подпомагането и предоставянето на услуги на родители, които отглеждат дете с увреждане, направеният анализ показва, че все още основните затруднения на родителите са от финансово естество (осигуряване на лекарства, консултативи, лечение, рехабилитация). В същото време потребностите на децата с увреждания са свързани и с възможностите за включване и реализация.
- **Уязвими семейства с деца в риск** - Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Тук са включени многодетни и/или непълни семейства:
- **Деца в многодетни семейства** - Към м. декември 2009 г. на територията на област Монтана са регистрирани 2388 многодетни семейства. Най – голям брой многодетни семейства са регистрирани на територията на община Бойчиновци – 769, следват общините Монтана – 458, Вълчедръм -305, Медковец – 226, Брусарци – 179, Якимово – 164, Берковица – 123, Лом – 115. Най – малко са многодетните семейства в общините Георги Дамяново – 27 и Чипровци - 22.

Анализа на тази рискова група деца, обуславя необходимостта да се развият допълнителни услуги за подкрепа на семействата и превенция на изоставането на деца от тези семейства.

- **Деца на самотни родители** - Към 31.12.2009 г. в областта са регистрирани общо 5347 деца на самотни родители. Най-голяма е групата на деца, отглеждани от самотни родители в община Монтана - 1850 деца, съответно 34,6% от всички деца на самотни родители. В община Берковица има 1418 деца на самотни родители. Голям е броят на тези деца и в общините Вършец – 703, Бойчиновци – 513, Лом – 272, Брусарци – 220 и Чипровци - 133. В другите общини техният брой е под 90, като най-малък е в община Вълчедръм – 25 деца на самотни родители

Необходимо е да се проучи каква част от децата, настанявани в институции, в риск от отпадане от училище и с агресивно поведение се отглеждат от един родител, за да се планират интервенциите според нуждите на семейството.

- **Деца в риск**

- *Деца, изоставени на ниво родилно отделение* - Въпреки, че между Отделите „Закрила на детето“, към Дирекции „Социално подпомагане“ – Монтана, Берковица и Лом, и „Родилно отделение“ е разработена и се прилага процедура за предотвратяване на постъпването на детето в институция, работата по превенция е ниско ефективна. На практика в Отделите „Закрила на детето“ постъпват сигнали за бременни в риск от изоставяне на децата си, когато вече са в родилното отделение. На този етап вече е късно за интервенция и периода за работа на социалният работник е много кратък. За периода 2007-2009 г. на ниво родилно отделение са изоставени от родителите си 54 деца. През 2007 г. са регистрирани 25 такива случаи, през 2008 г. – 13, през 2009 г. 16.
- *Деца, отпаднали от училище* - Общият брой на децата, отпадащи от училище от 482 през учебната 2007/2008г. е намалял на 314 през учебната 2008/2009 г., а към първия учебен срок на учебната 2009/2010 г. е 126. Въпросите на отпадащите ученици са решени със съвместните усилия на всички държавни и обществени органи и във взаимодействие със семейството, което е водещ фактор за образованието и възпитанието на децата. РИО като държавна институция също има своята координираща и контролираща роля в този процес, който е особено актуален на настоящия етап от образователната реформа.
- *Деца, настанени при близки и роднини* - През 2009 г. се наблюдава съществен спад на децата, настанени при близки и роднини, от 127 деца през 2007 г. до 34 деца през 2009 г., общо за областта. По 8 деца от общините Монтана и Лом, 5 деца от община Якимово, по 4 деца от общините Берковица и Брусарци, по 2 деца от общините Бойчиновци и Вълчедръм и 1 дете от община Чипровци. На територията на другите общини от областта няма настанени деца при близки и роднини.

Настаняването на деца при близки и роднини е алтернативна форма на отглеждане на децата. В Република България. Това е мярка на закрила, регламентирана със Закона за закрила на детето. Тя позволява на децата, лишени от родителска грижа, да бъдат поставени в условията на семейство. Целта е децата да бъдат отгледани в семейство и така да получат максимално добра грижа и възможност за развитие.

Проблемите при тази група деца, които могат да бъдат идентифицирани, се отнасят от една страна до потребностите на децата от получаване на адекватни грижи и от друга до потребностите на роднините и близките, които са поели грижа за отглеждането на децата, вместо техните биологични родители, да бъдат подкрепяни при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

- *Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години* - За периода 2007-2009 година на територията на Област Монтана са регистрирани 483 раждания от непълнолетни майки или 10,47% от всички регистрирани раждания за периода на територията на областта. При извършения анализ се забелязва тенденция на прогресивно увеличаване на ражданията от непълнолетни майки, през 2007 г. – 126, през 2008 г. – 127, през 2009 г. – 160 брой случаи.

За тази група е деца е необходимо да се развиват социални услуги в общността, като най-подходящи са Центровете за обществена подкрепа и Звено „Майка и бебе“.

- *Деца с противообществени прояви* - Най-често са налагани възпитателни мерки за извършените от малолетните и непълнолетни лица кражби и грабежи, за бягства от училище и от къщи.

Към м. декември 2009 г. 72 са регистрираните деца от областта, извършили кражба, като най-голям брой от тях е от общините Берковица – 26 и Лом – 23, следват общините Брусарци и Георги Дамяновоа с по 6 деца, а в останалите общини техният брой е под 4.

Децата, извършили насилие към м. декември 2009 г. са 18, като 5 от тях са от община Брусарци, а по 3 деца са от общините Берковица, Георги Дамяново, Лом и Монтана и едно дете от община Чипровци. На територията на другите общини от областта няма случаи на деца, извършили насилие.

Може да се твърди, че системата за закрила на детето не разпознава в достатъчна степен тези деца като деца в риск, т.е. те не са приоритетна група, независимо че социален работник взема участие в работата на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). Налице е различен подход към детето от страна на органите, които прилагат ЗЗД и ЗБППМН. Логично за системата за закрила е да възприема проявата на детето като симптом, като сигнал за проблем, който е основание за закрила, а не повод за наказание. Много често проблемите при децата са провокирани от проблеми, свързани с родителския капацитет и липсата на услуги за подкрепа на родителите. Голяма част от случаите са деца с проблеми в училище. В тази връзка, има недостиг на услугите, предлагащи превенция на отпадането от училище, подкрепа в образователния процес и повишаване на мотивацията на децата да учат.

- *Деца, жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила* - Общият брой на децата за цялата област, жертва на насилие през 2009 г. е 22 деца. Тревожен е фактът, че само за първите три месеца на 2010 г. техният брой се увеличава и техният общ брой за този период е 23 деца. Най-голям е техният брой през 2009 г. в общините Лом – 9, Вълчедръм – 7, 4 в община Монтана и 2 в община Берковица. На територията на останалите общини няма регистрирани деца, жертва на насилие.

Рискът от институционализация за тази група деца е особено висок, ако няма адекватни услуги по превенция. Тази целева група има потребност от предоставяне на комплексни социални услуги свързани с предоставяне на специализирана консултантска помощ за децата и техните родители, осигуряване на подслон, храна, дрехи, лекарства, достъп до здравни и образователни услуги, адекватна родителска грижа, основана на любов и привързаност, разбиране и предоставяне на закрила, /вместо наказание/ преодоляване на травмите от преживяно насилие.

Основната група деца получили полицейска закрила през 2009 г. е в община Монтана – 12 деца и едно от община Чипровци.

3.2.2 Уязвими възрастни и стари хора

- **Хора с увреждания** - Пълнолетните лица с увреждания са група с висока степен на риск, поради наличието на установено трайно увреждане, което ги поставя в неравностойно положение. Към м. декември 2009 г. на територията на областта са регистрирани общо 15558 лица с увреждания. Най – голям е броят на лицата с увреждания от общините Монтана и Лом, съответно 4401 и 4057 лица. В община Берковица техният брой е 1985, в община Вълчедръм – 1094 лица. В останалите общини броят на пълнолетните лица с увреждания е под 900 или 890 в община Медковец, 737 в община Чипровци, 705 в община Георги Дамяново, 691 в община Бойчиновци, 617 в община Брусарци и 381 в община Медковец.

- **Лица, настанени в институции**

- *Хора с увреждания, настанени в институции* - До 2007 г. вкл., 81 лица с увреждания са настанени в специализирана институция в същата община. През 2009 г. техният общ брой за областта е 71 лица, а през първите три месеца на 2010 г. общият им брой е 40 лица. Най-голям брой на настанените лица с увреждания в специализирани институции през 2009 г. се наблюдава в община Лом - 42 лица, следвана от общините Берковица – 14 лица, Монтана – 11 и 4 лица в община Вълчедръм. В останалите общини през същата година няма настанени лица с увреждания в специализирана институция в същата община.

Малък е броят на лицата с увреждания, настанени в специализирана институция в друга област. В края на 2007 г. техният брой е 3 лица, а през 2009 г. броят им спада до 2 лица, съответно по едно лице от общините Монтана и Лом.

Тревожен е броят на лицата с увреждания, чакащи за настаняване в специализирана институция, докато през 2009 г. техният брой е 57, общо за областта, през първите месеци на 2010 г. чакащите се увеличават до 74 лица.

За да се планират услуги за деинституционализация на лицата с увреждания, е необходимо да се проучи вида на заболяванията за всеки от тях и да се направи оценка на необходимата грижа, а именно реинтеграция в семейна среда и ползване на социални услуги в общността и развитие на социалните услуги резидентен тип.

- *Стари хора, настанени в институции* - Общият брой на старите хора, настанени в специализирани институции в областта в началото на 2010 г. е 75 лица, от тях 47 лица в същата община и 28 извън общината /по 13 лица от общините Бойчиновци и Монтана и по едно лице от общините Георги Дамяново и Лом/.

Основните идентифицирани потребности на старите хора, настанени в домове са: нужда от грижа, особено за лежащите, предоставяне на грижа, достъп до медицинско обслужване, осигуряване на възможности за общуване и запълване на свободното време според индивидуалните интереси на клиентите.

- **Лица в друго неравностойно положение**

- *Безработни лица* - Регистрираните безработни лица на територията на областта, към м. април 2010 г. са 12557. В сравнение с 2009 г. броят на безработните лица се е увеличил с 1648 лица.

Анализът на безработните лица показва, че тези лица са с ниска конкурентноспособност на пазара на труда. Преобладаваща част в тази група са лицата без или с ниска степен на образование, безработни младежи; безработни младежи с трайно намалена работоспособност; безработни младежи от социални заведения, завършили образованието си; продължително безработни лица; безработни лица с трайно намалена работоспособност; безработни лица – самотни родители /осиновители/ и/или майки /осиновителки/ с деца до 3- годишна възраст; безработни лица, изтърпели наказание "лишаване от свобода"; безработни жени над 50- годишна възраст и мъже над 55-годишна възраст; други групи безработни лица.

- *Лица/семејства под линията на бедността* - За периода 2007 г. – 2009 г. общият брой за областта на лицата, получаващи целеви помощи за отопление е намалял от 14 772 през 2007 г. на 12118 лица в края на периода. През 2009 г. най-висок е броят на тези лица в община Монтана – 3256, следван от община Лом – 2430 лица, от общините Берковица – 1685 лица и Вълчедръм – 1461 лица. В останалите общини техният брой също остава висок, от 941 лица в община Бойчиновци до 140 лица в община Георги Дамяново.
- *Етнически общности в неравностойно положение* - На територията на област Монтана тази група се представлява от ромската общност. В някои от населените места в областта има обособени ромски квартали – такива са с. Септемврийци, с. Черни връх, с. Разград и гр. Вълчедръм – община Вълчедръм, с.Лехчево, с.Владимирово, с.Мадан, с.Портитовци, с.Мърчево – община Бойчиновци. В много други населени места също се наблюдава висок процент на ромското население /98% в с. Долни Цибър – община Вълчедръм/, но в повечето селища ромските семејства са закупили имоти и са се заселили в различни части на населените места, т. е наблюдава се излизане от тази рамка. В тази група попадат семејства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семејствата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца.

3.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

Наличните социални услуги са разглеждани като услуги за деца и услуги за възрастни и стари хора, от гледна точка на предотвратяване на рисковете.

Специализираните институции в областта са със запълнен капацитет, което оправдава тяхното съществуване. Материалната база и човешките ресурси, биха могли да се използват за разкриване и развиване на алтернативни форми на социални услуги /Преходно жилище. Горна Вереница; Защитено жилище - гр. Берковица/.Предлаганите социални услуги в общността са разнообразни по вид, но все още не покриват нуждите на всички рискови групи.Услугите,

свързани с оказване подкрепа на родители и деца (училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца) са ограничени.

Повечето от съществуващите услуги за деца и възрастни лица работят на пълен капацитет. Целят подобряване на качеството на предлаганите дейности в тях.

Персоналът от услугите се нуждае от обучения и супервизии, системна подкрепа за развитие на услугите и директна работа с клиенти. В малките населени места и общини често липсва или не е достатъчен квалифицираният персонал в системата на социалните услуги.

Общи изводи за услугите за деца:

Общи изводи за услугите за деца:

- Услугите в общността за деца са развити главно в областния център, където е и най-големия брой детско население. Те посрещат приоритетно нуждите на деца с увреждания и деца жертви на насилие. Услугите предлагани в центъра за обществена подкрепа могат да се оптимизират, като конкретизират рисковите групи, с които работят и подкрепата, която им оказват.
- Анализът на настаняванията в специализираните институции за деца показва, че въпреки намаляващия брой на настанявания, все още има случаи, при които децата се настаняват поради бедност на семейства. Съществуващият проблем би могъл да се реши, чрез развитие на услуги в общността за подкрепа на семейства в риск (деца с един родител, бедни семейства, млади майки).
- Услугите за деца с увреждания са развити предимно в два от по-големите градове в областта – гр. Монтана и гр. Лом, където е и най-голяма групата на деца с увреждания. Тяхното функциониране би могло да се подобри чрез предприемане на конкретни организационни мерки по разширяване на достъпа до услугите. Извън подкрепа остават децата с увреждания в по-малките населени места.
- В община Монтана набира скорост услугата приемна грижа. В повечето общини няма социална услуга приемна грижа, която съвместно с възможностите за настаняване при близки и роднини е сериозен ресурс за превенция от настаняване в специализирани институции.
- Няма гарантиран набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, които да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца.
- Извън подкрепа на услугите остават деца с отклоняващо се поведение, деца в риск от отпадане от училище.
- Услугите за превенция на рискови групи (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; подкрепа на осиновители, родители на деца с отклоняващо се поведение) са твърде ограничени.
- Съществува опасност броят на децата до 3 години, настанени в специализирана институция, да се запази, тъй като липсват услуги, които да предотвратяват ранното настаняване на деца в институция.

Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- Специализираните институции за възрастни хора с увреждания са със запълнен капацитет, като най-голям е броя на чакащите за настаняване в Дома за възрастни хора с психични разстройства в с. Говежда, Домовете за възрастни с деменция в с. Добри дол и с. Бисрилица.
- Сериозно притеснени буди факта, че над 300 лица с увреждания са настанени в институции извън територията на областта.
- Услугите в общността за възрастни с увреждания са развити в общините Монтана, Лом и Берковица, където рисковата група е най-голяма.

- Домовете за стари хора, също са със запълнен капацитет, поради липсата на достатъчно алтернативни социални услуги за тази група хора в малките населени места.
- Персоналът на услугите за възрастни с увреждания е задоволителен като брой, но се нуждае от системна подкрепа по отношение на методическа помощ, обучение и супервизия.
- Домашният социален патронаж е най-достъпната услуга в общността за стари хора, която може да бъде подобрена по отношение на дейностите, включени в услугата. Желанията на потребителите е да бъдат посещавани не само от социални работници, но и от медицинско лице.
- Във всички населени места работят читалища и пенсионерски клубове, които изпълняват много социални функции, близки до услугата Дневен център за възрастни хора.
- На територията на по-малките общини няма развити Дневни центрове, Центрове за рехабилитация и социална интеграция за тази група.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

4 Визия и цели

4.1 Визия

В дългосрочен план Областната стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне **област Монтана в регион с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.**

4.2 Ценности и принципи

Основна ценност за областната стратеги за социалните услуги е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от заинтересованите страни в област Монтана, като:

- ⊙ Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- ⊙ Зачитане на човешките права и съответствие на социалните услуги с международно признатите права на човека и права на детето;
- ⊙ Водещи интереси на детето и на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- ⊙ Благосъстояние на децата, семействата, уязвимите общности и индивиди;
- ⊙ Семейната среда като ценност и ресурс за преодоляване на социалното изключване и за развитие на наличния потенциал на всеки за самостоятелност и реализация;
- ⊙ Достойнството на всяко човешко същество.

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- Съответствие с реалните нужди на групите в риск и планиране на гъвкави социални услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- Осигуряване на равен достъп до услуги за всички рискови групи и уязвими общности, живеещи на територията на областта;
- Насърчаване на услугите в общността и ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай;
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- Надграждане върху достиженията и натрупания опит в планирането, управлението и предоставянето на социалните услуги;
- Иновативност и гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;
- Прозрачност и отчетност при планирането и усвояването на финансовите средства;
- Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- Осигуряване на подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и със съответните подзаконови нормативни актове.

4.3 Направления и приоритети на областната стратегия. Приоритетни целеви групи.

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Монтана.

Ключовите приоритетни направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на областта.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Областната стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

- **Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация**

Международната и българската практика показват, че инвестирането в развиване на услуги по превенция на общинско ниво е ефективно по отношение на ранна реакция и предотвратяване на проблеми и по отношение на вложените средства, които са много по-малко на един ползвател в сравнение с услугите, които интервенират спрямо изявили се проблеми.

Поради това, приоритетно направление на областната стратегия е развиване на услуги по превенция на рискови фактори, ситуации, събития, които могат да водят до или да задълбочават социална изолация и изключване. Тези услуги ще бъдат развивани на общинско ниво и ще бъдат максимално мобилни, за да могат да обхванат максимално голям брой ползватели. Услугите в това направление са насочени към подкрепа на семействата и индивидите за оставане в тяхната

семејна и домашна среда, развитие на индивидуалните и общностни умения и ресурси, превенција на насилието и експлоатацијата, превенција на противправното поведение, социална маргинализација.

☉ **Деинституционализација и подобрявање качеството на резидентната грижа**

На територијата на област Монтана има множество специализирани институции (СИ) за деца и възрастни. Државната политика од 2000 г. активно насърчава процесот на деинституционализација поради лошото качество на грижата в институциите, тяхното увреждащо влияние върху децата и значителните разходи за поддржане на институционалната система.

Областната стратегия трябва да доведе до значително намаление на дела на хората в специализирани институции в областта чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, развиване на качествени социални услуги од резидентен тип със среда близка до домашната.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение на основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

☉ **Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги**

Развиването на нови социални услуги и подобряването на качеството на мрежата од социални услуги, въвеждането на принципи на работа и взаимодействие, насочени към ефективност и ефикасност, добро управление изискват въвеждането на областна политика за развитие на човешките ресурси в услугите и общинските администрации чрез обучения, супервизија и различни форми на подкрепа. Предвижда се развитие на механизми и стимули на областно ниво за подкрепа на доставчиците на социални услуги за непрекъснато повишаване на качеството на социалните услуги.

☉ **Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги**

Въвеждането на ефективна система од социални услуги на областно ниво изисква активно развиване на партньорствата между общините в областта по отношение на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск пък изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и социални сектори – социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, инфраструктура и др.

Областната стратегия предвижда социални услуги и мерки за всички жители на областта. Тя ще е насочена към **рисковите групи и общности**, идентифицирани в анализа на ситуацијата (и описани в Раздел Б на стратегията).

Стратегијата одделя специално внимание на:

А. Деца и семејства в риск:

- ☉ Деца, настанени в специализирани институции
- ☉ Деца с увреждания
- ☉ Деца в риск, вклучително не обхванати, отпаднали и в риск од отпадане од училиште

Б. Уязвими възрастни и стари хора:

- ☉ Хора с увреждания
- ☉ Лица, настанени в институции
- ☉ Лица в друго неравностойно положение /принадлежачи към етническа общност, безработни, живеещи под линијата на бедноста/

4.4 Цели

За осъществяването на визията на Областната стратегия, във всяко от избраните приоритетни направления са набелязани общи и специфични цели:

4.4.1 Общи и специфични цели

Приоритетно направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация

Обща цел. Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на индивиди и групи, включително подкрепа на общности и семейства с деца в риск.

Услугите в това направление са насочени към:

1. Превенция за деца и семейства в риск
  2. Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността
  3. Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот
- **Специфична цел 1.1.** Разширяване на мрежата от социални услуги във всички общини в областта за подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.
  - **Специфична цел 1.2.** Създаване на нови социални услуги и увеличаване на капацитета на съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.
  - **Специфична цел 1.3.** Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.
  - **Специфична цел 1.4.** Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата в риск за социално включване, превенция на рисково поведение и negliжиране на децата
  - **Специфична цел 1.5.** Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на включването и реализация на лицата с увреждания.
  - **Специфична цел 1.6.** Създаване на социални услуги за подкрепа на социалната интеграция и реализация на младежи, маргинализирани лица, групи, безработни и хора със зависимости и/или, живеещи под прага на бедността.
  - **Специфична цел 1.7.** Разширяване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

Приоритетно направление 2: Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа

Обща цел. Да се ускори процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Стратегията трябва да доведе до значително намаляване на дела на хората в специализирани институции в областта чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, качествени социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната.

Услугите в това направление са насочени към:

1. Деинституционализация на грижите за децата
  2. Деинституционализация на грижите за възрастни хора
- **Специфична цел 2.1.** Разработване на планове за закриване/трансформация на всички специализирани институции на територията на областта.
  - **Специфична цел 2.2.** Настаняване на децата от институции в различни форми на семейна грижа.

- **Специфична цел 2.3.** Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.
- **Специфична цел 2.4.** Закриване и трансформация на съществуващите специализирани институции за деца.
- **Специфична цел 2.5.** Подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.
- **Специфична цел 2.6.** Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора
- **Специфична цел 2.7.** Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

За ефективното изпълнение на основните дейности в Областната стратегия са изведени **функционални приоритетни направления** :

Приоритетно направление 3: Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги

Обща цел. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

- **Специфична цел 3.1.** Изграждане на капацитет за управление и планиране на социални услуги в структурите на областно ниво.
- **Специфична цел 3.2.** Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общините и доставчиците на социални услуги.
- **Специфична цел 3.3.** Да се осигури подкрепа за персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти.

Приоритетно направление 4: Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги

Обща цел. Да се повиши ефективността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

- **Специфична цел 4.1.** Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги;
- **Специфична цел 4.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

4.4.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Постигането на целите на стратегията в рамките на следващите пет години ще създаде условия за подобряване качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение, живеещи на територията на област Монтана. Качествената промяна в ситуацията в област Монтана ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори. (Подробен списък на индикаторите е представен в параграф 7.2. Логическа рамка на Областната стратегия.)

Основните **базови индикатори за въздействието** на Стратегията и постигната промяна в системата на социалните услуги в област Монтана, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Развита модерна социална политика в подкрепа на рискови семейства и общности в област Монтана в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности;

- Подобро равнище на създадени възможности за достъп до услуги на максимален брой нуждаещи се хора;
- Постигната качествена промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез рязко увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип – съотношение 10:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Закрити/трансформирани всички 5 СИ за деца в област Монтана;
- Осъществени поне 3 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 10-15 % от старите самотноживеещи хора в област;

Ключовите качествени индикатори за ефекта и ползите на осъществената интервенция в рамките на периода на изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 30% от уязвимите семейства и деца в ЦОП в област Монтана;
- Поне 30% от уязвимите семейства и деца обхванати в комплексна програма за ранно детско развитие в цялата област Монтана;
- Постигнато намаляване с 20% на децата, настанени извън семейството си;
- Поне 90% от децата в предучилищна възраст, обхванати в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст - в подходяща форма на образование;
- Подобро грижа за поне 400 деца, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване);
- Създаден капацитет за обхващане на поне 30% от децата с увреждания в различни форми на заместваща, дневна грижа;
- Намаление със 70% на децата в риск от отпадане от училище;
- Подобри условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Предотвратена преждевременна институционализация на най-малко 100-120 самотно живеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда;
- Поне 50% от децата в СИ изведени в семейна среда чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативна семейна грижа
- Постигнато намаляване с 90% на децата от област Монтана, отглеждани в СИ;
- Повишена информираност / чувствителност на обществеността в област Монтана към проблемите на децата и лицата, настанени в СИ;
- Подобро грижа за около 450 стари хора и възрастни с деменция, настанени в преустроени и ремонтирани домове;
- Повишен капацитет за управление на СУ на поне 50 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и поне 150 души персонал на доставчиците на услуги;
- Развити и функциониращи поне 4 нови за област Монтана услуги за деца и семейства, работещи на областно ниво;
- Осъществени поне 3 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Инициирани и развити поне 5 смесени междусекторни услуги и/или мерки за социално включване на уязвими общности и рискови групи.

5 Интервенция – социални услуги и мерки

Функциониране на социалните услуги на областно и общинско ниво: Предвижда се социалните услуги да функционират на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи. На ниво община услугите включват основно превантивни

услуги и мерки. Център на мрежата от социалните услуги за деца и семейства ще бъдат центровете за обществена подкрепа. Услугите за възрастни ще бъдат организирани около съществуващите Домашни социални патронажи, които към настоящия момент работят във всички общини в областта, около които ще функционират останалите форми на подкрепа.

Областното ниво обхваща всички общини от област Монтана и надгражда съществуващите услуги със специализирани дейности, които изискват наемане на специалисти, които не са налични в по-малките населени места. При настоящата законодателна рамка това означава, че определен набор от услуги ще бъдат предоставяни в няколко населени места, но техните клиенти ще обхващат цялата област. Такива са услугите по приемна грижа, специализирано консултиране, подкрепа за осиновяването, резидентна грижа и др.

5.1 Мерки и дейности по Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация

Обща цел 1 на Направление 1: Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на индивиди и групи, включително подкрепа на общности и семейства с деца в риск.

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги във всички общини в областта за подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от област Монтана в Центрове за обществена подкрепа.

Нови Центрове за обществена подкрепа (ЦОП) на деца и семейства в риск ще бъдат разкрити в осем от единадесетте общини в област Монтана. В областния град ще продължи да работи съществуващият ЦОП в Комплекса за социални услуги за деца и семейства (КСУДС). ЦОП ще бъдат с териториален обхват населените места от съответната община, с изключение на ЦОП в гр. Чипровци, който ще обслужва общините Георги Дамяново и Чипровци. Дейностите в ЦОП ще бъдат насочени към превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, развиване на умения на самостоятелен живот, приемна грижа и осиновяване, превенция на отклоняващото се поведение.

Конкретните услуги във всеки Център за обществена подкрепа включват: семейно консултиране и подкрепа; консултиране и информиране за проблеми, свързани с развитието на децата от съответната възраст; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисково и асоциално поведение на деца и младежи; подкрепа за професионално ориентиране на деца и младежи; семейно планиране, подготовка за родителстване, работа на ниво родилен дом, психологическо консултиране и рехабилитация, обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании, оценяване, обучение, наемане и подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации и др. Центровете за обществена подкрепа ще предоставят услуги в своите помещения и чрез мобилни екипи.

Стартирането на дейността на ЦОП в общините от област Монтана като държавно делегирана дейност е предвидено за 2011 г., тъй като тези услуги се явяват в центъра на общинските мрежи и ще предоставят по-голяма част от предвидените дейности за превенция и за подкрепа на деца и семейства, както и значителна част от дейностите по деинституционализация на грижите за децата, планирани в Направление 2.

Дейност 1.1.1.1. Разкриване на нови Центрове за обществена подкрепа в областта, както следва:

- Център за обществена подкрепа **в гр. Берковица с капацитет 30 и предполагаем брой ползватели за година 70 – 90 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа,

осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.

- **Център за обществена подкрепа в гр. Вършец с капацитет 20 и предполагаем брой ползватели около 40 – 50 души за година.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция.
- **Център за обществена подкрепа в гр. Лом с капацитет 50 и предполагаем брой ползватели за година около 110 – 120 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.
- **Център за обществена подкрепа в гр. Вълчедръм с капацитет 20 и предполагаем брой ползватели за година 40 – 50 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция.
- **Център за обществена подкрепа в гр. Брусарци с капацитет 30 и предполагаем брой ползватели за година 70 – 90 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция.
- **Център за обществена подкрепа в гр. Чипровци, който ще има мобилен екип обслужващ общината Георги Дамяново с капацитет 30 и предполагаем брой ползватели за година 70 – 90 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция.
- **Център за обществена подкрепа в с. Якимово с капацитет 20 и предполагаем брой ползватели за година 40 – 50 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция.
- **Център за обществена подкрепа в с. Медковец с капацитет 20 и предполагаем брой ползватели за година 40 – 50 души.** ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция.

Дейностите по подготовка за разкриване на всички ЦОП ще стартират през 2011 г. с идентифициране на източници на финансиране и избор на подходящо местоположение. Ще се

полагат усилия за привличане на външни източници на финансиране на инвестиционните разходи за създаване на ЦОП. Първите ЦОП ще започнат да функционират през 2012 г. и най-късно през 2015 г. ще достигнат пълен капацитет.

Дейност 1.1.1.2. Продължаване и разширяване на дейността на ЦОП в гр. Монтана.

Центърът е делегирана държавна дейност от 2008 г., която се управлява от община Монтана. Към момента, същият е с капацитет 70 места и брой ползватели на услугата 170 – 200 души годишно. Прогнозен капацитет към 2015 г. – 100 места и предполагаем брой ползватели на услугата 220 – 260 души. Изградена е добра партньорска мрежа между екипа на ЦОП и всички ведомства на територията на областта, работещи с деца. Има отчетени добри положителни резултати и работи на пълен капацитет.

Центърът за обществена подкрепа Монтана ще продължи да работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.

Мярка 1.1.2. Превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции.

Дейностите целят „затваряне на входа“ към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом е необходимо работата по превенция да започне преди раждането на детето - успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Предотвратяването на изоставяне и настаняване на деца на по-голяма възраст ще включва комплексни програми за семейна подкрепа – социална, достъп до образование, здравни грижи, жилищна политика, заетост и др.

Дейност 1.1.2.1. Осъществяване на програма за ранна превенция и интервенция на детското развитие в област Монтана.

По тази мярка в цялата област ще бъдат осъществени дейности за **насърчаване развитието на деца 0-7 години и деца с увреждания**. Те са насочени към **развиване и подобряване на уменията за родителстване на родители с малки деца, стимулиране на развитието на децата в тази възраст** (спрямо стандартите за ранно детско развитие). Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания, бременни, които имат намерение да изоставят своите новородени деца и семейства, които очакват раждането на своето дете. Дейностите ще включват партньорство между социалния, образователен и здравен сектор.

Превенция на нежелана и ранна бременност. Откриване на **център за ранна интервенция и превенция**, базиран в областния център, с териториален обхват всички общини в областта. Центърът ще предлага:

- Медицински, социални, психологически консултации;
- Обучения на родители за придобиване на умения за грижа за деца с увреждания;
- Информирание, консултиране и обучения по въпросите на семейното планиране;
- Услуги по репродуктивно здраве;
- Курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете;
- Включване на социален работник при проследяване на бременността (на здравословното състояние на бременната и на социалната среда) при всички регистрирани случаи;
- Установяване на възможни рискове за детето – от здравословен и социален характер и стартиране на социална работа при установен риск от раждане на дете с увреждане или риск от изоставяне;
- Приоритетно подпомагане на бременната жена – съвместна работа на ЦОП в общините и дирекциите „Социално подпомагане“;

- Работа с бъдещите родители за информиране и консултиране по въпроси, свързани с пренаталното развитие; процеса на раждане и след родилния период; подкрепа за посрещане на детето – във физически и емоционален план; следродилна рехабилитация.

Дейностите в тази услуга ще се организират и предлагат от новосъздадения Център за ранна интервенция и превенция, като част от тях са в сградата на Центъра, част – в родилно отделение, а част – чрез мобилна работа. Потенциалните потребители са:

- деца с увреждания и техните родители, роднини и близки;
- бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят;
- млади семейства, които очакват раждане на дете.

Така тези услуги ще допринесат и за превенцията на нежеланата бременност и за намаляване на риска от изоставяне и институционализация на новородени деца.

Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012 г. Потенциалният брой на потребителите на конкретната услуга ще бъде около 20 % от общия брой лица от дадена рисковата група. Дейността на този център ще бъде използвана за установяване на държавни стандарти, чрез които услугата да бъде обособена като делегирана от държавата дейност. Центърът ще бъде разположен в град Монтана и ще обхваща всички общини в областта.

Дейност 1.1.2.2. Разкриване на Звено "Майка и бебе" (ЗМБ) с капацитет 6 места в гр. Монтана и всички населени места в общината и областта.

ЗМБ ще предоставя временно настаняване и подкрепа до 6 месеца на бременни жени и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа. Дейностите на ЗМБ включват:

- Социална работа за насърчаване на родителската привързаност;
- Подпомагане на младите майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа;
- Временен престой и грижа за майката и детето;
- Развиване на социалните умения на майката за грижа за себе си, детето и социална реализация.

Дейностите по подготовка на разкриването на ЗМБ ще стартират през 2011 г., като се очаква услугата да започне да функционира от 2012-2013 година.

Дейност 1.1.2.3. Разкриване на Областен център по приемна грижа с капацитет 50 места в гр. Монтана.

Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012 г. Дейността на този център ще бъде използвана за установяване на държавни стандарти, чрез които услугата да бъде обособена като делегирана от държавата дейност, ако към момента на кандидатстването не са изготвени такива. Центърът ще работи ще обхваща всички общини в областта. Дейностите на Областния център по приемна грижа ще включват:

- Провеждане на кампания за информиране на обществото;
- Набиране на кандидати;
- Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители;
- Провеждане на обучение на кандидатите;
- Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата;
- Изготвяне на социално-оценъчен доклад;
- Осъществяване на напасване;
- Извършване на подготовка по настаняване;
- Наблюдение и подкрепа на приемното семейство;
- Осигуряване на поддържащи допълнителни обучения и супервизия на приемните семейства от специалистите в ОЦПГ.

Мярка 1.1.3. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование.

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Тук са включени само допълнителни и специално насочени дейности. Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училищата, РИО на МОМН, общински администрации, кметове и кметски наместници, детски заведения, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПИОВДУСОП), ЦОП и центровете за деца на улица в общините в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.3.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с училищата, РИО на МОМН, НПО.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини и училища (особено за малките населени места);
- Осигуряване на общежития за живеене на учениците, които учат в средни училища в Монтана и са от други населени места и от други общини;
- Целенасочена политика на общините за подобряване на **привлекателността** на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес;
- Пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка - задължителен подготвителен клас и осигуряване на програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви от етнически общности в неравностойно положение в детските градини и начален курс в училищата с подкрепата на помощник на учителя. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост. Работа с родители на деца от за промяна на нагласите по отношение на образованието;
- Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата, чрез създаване на младежка организация, в която да има избрани представители от всяко училище;
- Промяна на практиката на преподаване към включване на интерактивни методи в училище;
- Откриване на занимални за ученици до 4 клас в общообразователните училища в областта.

Дейност 1.1.3.2. Разкриване на Център за превенция на отпадане от училище.

Центърът ще работи със следните целеви групи: младежи напускащи училище, деца и младежи, в риск от отпадане от училище или деца отпаднали от училище. Планиран капацитет за 2015г. – 30 места. Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012 г. в гр. Монтана.

В центъра ще се осъществяват следните дейности:

- Превенция – консултиране и познания за зависимости, ХИВ / СПИН;
- Подкрепа на семейството при отглеждане на детето;
- Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации;
- Семейни конференции;
- Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Обучение за родителски умения и семейно планиране;
- Практическа подкрепа;
- Работа по подкрепящата система на семейството;

- Директна работа с дете;
- Срещи и контакти на детето и семейството му.

Дейност 1.1.3.3. Разкриване на Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение.

Центърът ще работи със следните целеви групи: деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества, Планиран капацитет за 2015г. – 30 места. Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012 г. в гр. Монтана.

В центъра ще се осъществяват следните дейности:

- Превенция;
- Подкрепа на семейството при отглеждане на детето;
- Семейни конференции;
- Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Практическа подкрепа;
- Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете;
- Срещи и контакти на детето и семейството му.

Мярка 1.1.4. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в цялата област и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик

Дейностите в тази сфера включват създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца чрез развиване на техните умения за себепостояване и защита; намаляване на агресивното поведение и отношения сред децата и предприемане на актове на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и професионалистите за причините и форми за насилие, симптомите на насилие, така че системите за закрила да могат да изградят адекватни мерки за реакция. Дейностите се осъществяват от ЦОП в общините, ОЗД и ДСП, със съдействието на МКБППМН, органите на МВР и пробационните служби, лечебни заведения, образователни институции, НПО.

Дейност 1.1.4.1. Разкриване на Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие с капацитет 20 и планирано стартиране на дейността през 2012 г. Центърът ще работи и ще обхваща всички общини в областта. Дейностите на центъра ще включват:

- Психологическо консултиране;
- Социално информиране и консултиране;
- Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Обучение за родителски умения и семейно планиране;
- Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му;
- Семейна подкрепа след реинтеграция на детето;
- Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.

Специфична цел 1.2. Създаване на нови социални услуги в общността, които ще развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Тази мярка включва съвместни дейности на ОЗД и ЦОП за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ и деца в риск от изоставяне. Настаняването при близки и роднини и осиновяването осигуряват устойчива семейна грижа за детето и трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставените деца.

Дейност 1.2.1.1. Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила. Предоставя се от планираните ЦОП в общините и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) в случаи на тежки социални проблеми;
- Мобилизиране на разширеното семейство – използване на методите на Семейната групово конференция в ромски общности.

Дейност 1.2.1.2. Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи с капацитет 30 и планирано стартиране на дейността през 2015 г. - гр. Монтана.

Център за социална рехабилитация и интеграция е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално - правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги.

Центърът ще работи и ще обхваща всички общини в областта. Дейностите на центъра ще включват:

- Медицинска и социална рехабилитация;
- Консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия;
- Умения за самостоятелност;
- Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог, социален работник.
- Социална интеграция;
- Работа с роднини;
- Връзки с обществеността;
- Свободно време, отход и развлечения;
- Рехабилитация: логопедична, психологична, социална, трудотерапия, музикална терапия, фотография и др.

Дейност 1.2.1.3. Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи с капацитет 30 и планирано стартиране на дейността през 2015 г. - гр. Бойчиновци.

Центърът за социална рехабилитация и интеграция е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално - правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги.

Центърът ще работи и ще обхваща всички общини в областта. Дейностите на центъра ще включват:

- Медицинска и социална рехабилитация;
- Консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия;
- Умения за самостоятелност;
- Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог, социален работник.
- Социална интеграция;
- Работа с роднини;
- Връзки с обществеността;

- Свободно време, отпих и развлечения;
- Рехабилитация: логопедична, психологична, социална, трудотерапия, музикална терапия, фотография и др.

Мярка 1.2.2. Широко развитие на приемната грижа и включване по 30 работещи приемни семейства годишно (от 2012 г.).

Дейност 1.2.2.1. Разкриване на Областен център по приемна грижа с капацитет 50 места в гр. Монтана.

Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012 г. Дейността на този център ще бъде използвана за установяване на държавни стандарти, чрез които услугата да бъде обособена като делегирана от държавата дейност, ако към момента на кандидатстването не са изготвени такива. Центърът ще работи ще обхваща всички общини в областта. Дейностите на Областния център по приемна грижа ще включват:

- Провеждане на кампания за информиране на обществото;
- Набиране на кандидати;
- Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители;
- Провеждане на обучение на кандидатите;
- Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата;
- Изготвяне на социално-оценъчен доклад;
- Осъществяване на напасване;
- Извършване на подготовка по настаняване;
- Наблюдение и подкрепа на приемното семейство;
- Осигуряване на поддържащи допълнителни обучения и супервизия на приемните семейства от специалистите в ОЦПГ.

Специфична цел 1.3. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Мярка 1.3.1. Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции.

Тази мярка включва комплекс от дейности за навременна диагностика и ранна интервенция в случаите на раждане на дете с увреждане. Интервенцията е насочена към предоставяне на информация на семейството за медицинските аспекти на състоянието на детето, подготовка и подкрепа за необходимите грижи. Услугата включва и дейностите по ранно детско развитие,

Дейност 1.3.1.1. Дневен център към ДМСГД – гр. Монтана с капацитет 15 към 2013г.

Осигуряване на устойчивост и продължаване на дейностите на Дневния център към ДМСГД, като бъде запазен неговия капацитет.

Дейността му ще бъде насочена към децата с увреждания на възраст от 0 до 7 години и ще включва:

- Превенция на изоставянето;
- Консултиране и планиране на възможна подкрепа;
- Психологическа подкрепа при раждане на дете с увреждане (работа на социален работник и психолог) – приемане на увреждането, вземане на решение за грижи;
- Дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение;
- Медицински грижи за деца от 0 до 3 години с увреждания.

Дейност 1.3.1.2. Разкриване на Дневен център за деца и младежи с увреждания в гр.Берковица, с капацитет 15, след 2012 г.

Същият ще предоставя комплекс от социални услуги , състоящи се в превенция на изоставянето, консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информирание, обучение и медицински грижи.

Дейностите по подготовка на разкриването на ДЦДМУ ще стартират през 2011 г., като се очаква услугата да започне да функционира от 2012-2013 година.

Дейност 1.3.1.3. Разкриване на Дневен център за деца с увреждания в гр.Лом, с капацитет 20, след 2013 г.

Същият ще предоставя комплекс от социални услуги , състоящи се в превенция на изоставянето, консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информирание, обучение и медицински грижи.

Дейностите по подготовка на разкриването на ДЦДУ ще стартират през 2011 г., като се очаква услугата да започне да функционира от 2012-2013 година.

Дейност 1.3.1.4. Продължаване и утвърждаване на дейността на Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания в гр. Монтана, с капацитет 36 места.

Специфична цел 1.4. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства и децата в риск за социално включване, превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.

Мярка 1.4.1. Подкрепа на деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества.

Дейност 1.4.1.1. Създаване на Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение в гр. Монтана с капацитет 30 към 2013 г.

Дейностите на центъра ще включват:

- Превенция;
- Подкрепа на семейството при отглеждане на детето;
- Семейни конференции;
- Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество, чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Практическа подкрепа;
- Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете;
- Среци и контакти на детето и семейството му.

Специфична цел 1.5. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на включването и реализация на лицата с увреждания.

Мярка 1.5.1. Развиване на ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Монтана.

Центровете за социална рехабилитация и интеграция осигуряват за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Семействата и близките на хората с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информация и консултация (здравна, психологическа, социална, юридическа). Постепенно ще се развият мобилни услуги, които да обхванат хората с увреждания в цялата област и да осигурят достъп до услуги в семейна среда за децата и хората с увреждания, живеещи в малки изолирани населени места. Планираната мобилност е двупосочна. Първо, услугата ще отиде при клиента, когато не се изисква специално оборудване (например, рехабилитатор и психолог могат да предоставят част от услугите на място при посещение по адреси); на място ще се предоставят консултации за семействата и обучения за ползване на техническите помощни средства и др. Второ, чрез осигуряване на специализиран транспорт клиентът може да бъде доведен до услугата в ЦСРИ.

Дейност 1.5.1.1. Разширяване на обхвата и продължаване на функционирането на ЦСРИ в гр.Лом.

Центърът е делегирана държавна дейност от 2009г. която се управлява от община Лом. Към момента, същият е с капацитет 40 места. Основните цели на услугата са социална рехабилитация за бъдещо пълноценно участие на потребителите в социалния живот и преодоляване на социалната изолация и придобиване на социални умения за справяне с всекидневни проблеми. Сградата е с архитектурно достъпна среда. Разполага с оборудване и обзавеждане, подходящо за работа с потребителите. Предстои формиране на мобилен екип за обхващане на селата в общината, **с увеличение на капацитета от 40 на 70 и увеличение на предполагаемия брой потребители пълнолетни лица с увреждания до 110-120 на година.** Мобилната група със социален работник, лекар и основни специалисти – вкл. рехабилитатор и психолог ще извършва посещения по адреси в селата за консултации, първична рехабилитация, обучения за ползване на медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения и др.

Центърът ще продължи да работи по предоставяне на комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

Дейност 1.5.1.2. Разкриване на нов ЦСРИ в град Бойчиновци за деца и лица с увреждания, с капацитет 30 и с мобилни екипи за обхващане на рисковите групи от околните села. ЦСРИ ще работи по предоставяне на медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия, както и умения за самостоятелност и подкрепа на семействата.

Дейност 1.5.1.3. Разкриване на нов ЦСРИ в град Вълчедръм за лица с увреждания, с капацитет 30 и с мобилни екипи за обхващане на рисковите групи от населените места на общината. ЦСРИ ще предоставя медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия, както и умения за самостоятелност и подкрепа на семействата, мобилни услуги от рехабилитатор, психолог и социален работник

Дейност 1.5.1.4. Разкриване на 2 нови ЦСРИ за деца и младежи с увреждания и лица с увреждания и стари хора в община Монтана (с капацитет по 30) и с мобилни екипи за обхващане на рисковите групи от населените места в общината. ЦСРИ ще предоставят медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия, както и умения за самостоятелност и подкрепа на семействата, мобилни услуги от рехабилитатор, психолог и социален работник, както и посредничество пред различни институции.

Мярка 1.5.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите домашни социални патронажи и услугите предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 1.5.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания – домашен помощник, социален и личен асистент (продължение на националните програми). Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение поне с 30-40% на наетите асистенти/домашни помощници за лица с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги.

Дейност 1.5.2.2. Увеличаване на броя на потребителите на Домашните социални патронажи и увеличаване на обхвата им във всички общини от област Монтана (2011-2015) с включване на повече хора с увреждания (Разширяването на патронажите е представено по-подробно в Дейност 1.7.1.1.).

- Разширяване обхвата на услугите - като територия и брой потребители с минимум 20-30%;
- Включване на допълнителни услуги в подкрепа на самостоятелния живот на лицата с увреждания (подпомагане при хранене, обслужване, поддържане на личната хигиена и

хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за осигуряване на адаптирана среда, осигуряване на необходимите технически помощни средства; битови услуги, помощ за излизане и придвижване, социално консултиране, посредничество и връзка с различни институции и др.);

- Подобряване на материалните база и като цяло условия за работа на Домашните социални патронажи.

Дейност 1.5.2.4. Разкриване на Дневен център за възрастни с увреждания в гр.Чипровци, с капацитет 40, след 2013 г.

Същият ще предоставя комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности. Организиране на свободното време и създаване на лични контакти.

Дейностите по подготовка на разкриването на ДЦВУ ще стартират през 2011 г., като се очаква услугата да започне да функционира от 2012-2013 година.

Дейност 1.5.2.5. Разширяване на услугите в подкрепа на близките, които полагат грижи за хора с увреждания в домашна обстановка.

Предоставяне на специализирана подкрепа на близките при инцидент с член от семейството, който води до инвалидизация – информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо). Подкрепата ще се предоставя от ЦСРИ в общините.

Мярка 1.5.3. Разкриване на защитени жилища за подкрепа на включването и социалната интеграция на лицата с интелектуални и ментални увреждания.

Разкриването на защитени жилища за лица с интелектуални увреждания осигурява алтернативна резидентна грижа за хора с умствени увреждания. Целите на услугата са: създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хората с умствена изостаналост; осъществяване на дейности за постигане на социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.

Дейност 1.5.3.1 Разкриване на защитени жилища за лица с умствена изостаналост:

- Защитено жилище за лица с умствена изостаналост в **Монтана, с капацитет 10 места**. Планира се подготовката по разкриване на този вид услуга да стартира през 2012г. с избор на подходящо местоположение. Идеята е услугата да предоставя подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителите.;
- Защитено жилище за лица с умствени увреждания в **гр.Лом, с капацитет 10 места**. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Лом, както и от останалите общини в областта;

Дейност 1.5.3.2 Разкриване на защитени жилища за лица с деменция.

- Два броя защитено жилище за лица с деменция в **гр.Лом, с капацитет x 15 места**. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Лом, както и от останалите общини в областта

Дейност 1.5.3.3. Продължаване на дейността и разширяване обхвата на Дневен център за възрастни с умствени увреждания в гр.Монтана.

Дневният център за възрастни с увреждания функционира от 2004г. Капацитетът му е 12 места и разполага с различни трудовотерапевтични кабинети – шивашко ателие, кухня, цветарници и др. Пълна използваемост на капацитета. Планира се до 2015г.увеличаване на капацитета с 12 места и създаване на нова група.

В Центърът лицата с умствени или физически увреждания се учат на различни трудови навици, които да могат да използват в своето ежедневие или с които да се включат в работен процес.

Мярка 1.5.4. Развиване на целеви общински политики/ мерки за социално включване на хората с увреждания

Дейностите се изпълняват съвместно от общински администрации, организации на хора с увреждания, обществени организации.

Дейност 1.5.4.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини. Определяне на конкретните задачи по общини в рамките на оперативния план за действие през 2010 г., които ще се включат и в актуализираните общински планове за развитие.

Дейност 1.5.4.2. Дейности на ДБТ, общините и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания, адаптиране на работната среда.

Дейност 1.5.4.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот – обучение на хората с увреждания, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане, адаптиране на публичния транспорт и сигнална уредба за хора с различен тип увреждания.

Мярка 1.5.5. Развиване на услуги за подкрепа и социална интеграция на хора с психични разстройства

Дейност 1.5.5.1. Разкриване на защитени жилища за лица с психични проблеми, както следва:

- Защитено жилище за лица с психични проблеми в **гр.Монтана, с капацитет 10 места**. С разкриването на защитено жилище на територията на община Монтана се цели осигуряване на алтернативна резидентна грижа за хора с психични разстройства и предотвратяване на институционализацията. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Монтана, както и от останалите общини в областта;
- Защитено жилище за лица с психични разстройства в **Чипровци, с капацитет 10 места**. Планира се подготовката по разкриване на този вид услуга да стартира през 2012г. с избор на подходящо местоположение. Идеята е услугата да предоставя подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителите.;
- Защитено жилище за лица с психични разстройства в **с.Говежда, община Георги Дамяново, с капацитет 10 места**. Планира се подготовката по разкриване на ЗЖ да започне през 2011г., като се очаква услугата да стартира след 2012г. Идеята е услугата да предоставя подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителите.;
- Защитено жилище за лица с психични проблеми в **гр.Лом, с капацитет 10 места**. С разкриването на защитено жилище на територията на община Лом се цели осигуряване на алтернативна резидентна грижа за хора с психични разстройства и предотвратяване на институционализацията. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Лом, както и от останалите общини в областта;

Дейност 1.5.5.2. Разкриване на Дневен център за хора с психични проблеми и разстройства в Монтана, с капацитет 20 места.

Центърът ще предлага комплекс от социални услуги, създаващи условия за цялостно обслужване на възрастните през деня, свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и други потребности, както и организация на свободното време и личните контакти.

Планира се подготовката по разкриване на този вид услуга да стартира през 2012г. с идентифициране на източници за финансиране и избор на подходящо местоположение.

Специфична цел 1.6. Създаване на социални услуги за подкрепа на социалната интеграция и реализация на младежи, маргинализирани лица, групи, безработни и хора със зависимости и/или живеещи под прага на бедността.

Мярка 1.6.1. Развиване на услуги за превенция и подкрепа за преодоляване на последиците от рисково и зависимо поведение на младежи и възрастни

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно-консултантски и други услуги в зависимост от техните нужди и проблеми. Тези услуги са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска социална компетентност или незнанието/ неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

Дейност 1.6.1.1. Разкриване на Център за развитие на уязвими общности с капацитет 30 в гр.Монтана.

Центърът ще работи със следните целеви групи: етнически общности в неравностойно положение, уязвими групи в ромски квартали; деца и младежи, отпаднали от училище; семейства в риск, безработни. Планиран капацитет за 2015г. – 30 места. Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012г. в гр.Монтана. на НПО в сътрудничество с община Монтана. Услугата ще бъде с териториален обхват основно в два от кварталите на гр.Монтана – кв.Кошарник и кв.Огоста, в които голям процент от населението попадат в по-горе посочените групи.

В центъра ще се осъществяват следните дейности:

- Посредническа структура за социално включване на ромските общности;
- Здравни медиатори;
- Курсове за ограмотяване и квалификация;
- Образователни дейности, клубове по интереси;
- Запълване на образователни пропуски;
- Интегриране на деца от СИ

Дейност 1.6.1.2. Разкриване на Център за развитие на общности с капацитет 70 в гр.Лом.

Центърът ще работи предимно с деца и лица в риск от компактни ромски квартали от община Лом. Планиран капацитет за 2015г. – 70 места. Разкриването ще бъде подготвено по проектна дейност след 2012г. в гр.Лом. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Лом.

Дейностите в центъра ще включват:

- Проучване на потребностите на общността и идентифициране на основните проблеми;
- Обхващане на децата в детски градини и в предучилищни групи;
- Директна работа със семейството за записване на детето в детска градина и редовно посещение, подкрепа на учителите при работа с децата;
- Подкрепа за образование на деца в изолирани ромски квартал.;
- Директна работа със семейството за повишаване на ангажираността към образованието на децата. Мотивира децата и семейството за редовно посещение в училище.

Центъра за развитие на общностите ще работи:

- съвместно с училища, ЦОП и община за мотивиране на децата за посещаване на училище, индивидуалното им развитие и запълване на свободното време;
- в подкрепа за продължаване на образованието на деца и младежи, отпаднали от училище;
- ще издирва деца отпаднали от училище и подпомага училището при реинтеграция в образователната система, при изпълнение на индивидуален план за обучение на детето или при плана за наваксване на образователни пропуски;
- по превенция на изоставянето и реинтеграция на деца в СИ съвместно с ДСП и ЦОП. Ще идентифицира и насочва случаи към ДСП и ЦОП на родители в риск да изоставят детето. Директна работа със семейството за изграждане на умения за

отговорно родителство, повишаване на самочувствието и изграждане на връзка между детето и семейството;

- в подкрепа на младежи, рано напуснали училище и трайно безработни. Идентифицира младежи в риск, информира РИО на МОМН, ДБТ и община за разработване на форми за индивидуално обучение и повишаване на професионалната квалификация. Мотивира и насочва към ДБТ младежи в риск за повишаване на професионалната им квалификация и участие на пазара на труда;
- директна работа в общността с ромски семейства за ангажиране в образованието на децата, мотивация и включване в курсове за квалификация и преквалификация, за мотивиране за започване на работа;
- мотивира и насочва към ДБТ трайно безработни; Посредничество между общността и ДБТ, ДСП, общинска администрация;
- посредничество при достъп до здравни услуги (идентифициране на болни, на бременни жени и насочване към личен лекар и здравна помощ). Работи съвместно с програмата за Ранна превенция на изоставянето;
- Осъществява дейности за развитие на общността чрез гражданско участие;

Центъра ще участва в разработване на проекти за развитие на общността съвместно с институциите на местно ниво (за образователна интеграция, участие в пазара на труда, развитие на общността).

Дейност 1.6.1.3. Изпълнение на дейности на Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение.

Дейността на центъра е описана по-подробно в дейност 1.4.1.1

Дейност 1.6.1.4. Продължаване на дейността на Центъра за временно настаняване в гр.Монтана, с капацитет 15 места и Центъра за временно настаняване в гр.Лом, с капацитет 15 места и териториален обхват всички населени места от област Монтана, както и останалите области на страната.

Двата Центъра за временно настаняване в гр.Монтана и гр.Лом предоставят на бездомни лица комплекс от социални услуги, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца в рамките на календарната година.

Дейност 1.6.1.5. Разкриване на Защитено жилище за лица изведени от Центъра за временно настаняване, в гр.Монтана, с капацитет 15 места и териториален обхват всички населени места от област Монтана.

Планира се подготовката по разкриване на този вид услуга да стартира през 2013. с избор на подходящо местоположение. Идеята е услугата да предоставя резидентни грижи за хора, изведени от СИ, бездомници, след изтичане на тримесечния срок за пребиваване в ЦНВ.

Дейност 1.6.1.6. Назначаване на здравни медиатори в общините Монтана, Лом и Медковец за подобряване на достъпа до здравеопазване в ромските общности

Здравните медиатори ще работят основно с уязвими групи от ромските общности и по конкретно деца, бременни и многодетни семейства. Основните дейности на медиаторите ще се състоят в: посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството

Специфична цел 1.7. Разширяване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

Мярка 1.7.1. Създаване на комплекси от услуги за подкрепа на старите хора във всички общини в областта.

За реализацията на тази задача е необходимо изграждане на партньорски мрежи от услуги на общинско ниво и/или развиване на комплексни услуги за възрастни и самотни стари хора, организирани около съществуващите патронажи, Дневни центрове (*планирани в Дейност 1.7.1.2.*), защитени жилища или ЦСРИ във всички общини от област Монтана. Тези комплекси ще представляват административно обединение на съществуващите услуги за стари хора – домашен социален патронаж, домашни помощници, социални асистенти, дневни центрове.

Така дейностите на комплексите ще включват:

- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуални планове за подкрепа;
- Предоставяне на храна и хранене, помощ в домакинството, обслужване;
- Подкрепа за поддържане на жилището – почистване, помощ за дребни битови услуги и ремонти, смяна на обзавеждане и осигуряване на повече пространство;
- Съдействие за пазаруване, плащане на сметки, осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия;
- Съдействие за достъп до здравни и социални услуги – придружаване, помощ при транспортиране;
- Социално консултиране;
- Достъп до общуване и социални контакти.

Дейност 1.7.1.1. Разширяване обхвата на Домашните социални патронажи за самотно живеещи стари хора.

Домашният социален патронаж е най-достъпната и традиционна услуга за стари хора в общините от областта. Нейната мобилност я прави още по-популярна и предпочитана. Домашният социален патронаж приоритетно осигурява храна, а социалните услуги са свързани с поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане; битови услуги и други са по-слабо застъпени. Необходимо е включване на допълнителни дейности и осигуряване на комплексна грижа заедно с услугите "Социален асистент" и "Домашен помощник":

- Хранене и помощ за приготвяне на храната;
- Помощ в домакинството;
- Хигиенно и санитарно обслужване;
- Помощ за излизане и придвижване;
- Съдействие за достъп до здравни услуги.

Капацитетът на домашните социални патронажи (общо 1622 през 2010 г.) във всички общини в област Монтана постепенно ще бъде разширен поне с около 30% (до 2013 г.), предимно в общините: Берковица, Брусарци, Вълчедръм, Медковец, Лом и Якимово, където патронажите работят над капацитета си.

Дейност 1.7.1.2. Разкриване на нови Дневни центрове за стари хора и възрастни с увреждания.

Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини. През пет годишният период на изпълнение на Стратегията ще се положат целеви усилия за подобряване на услугите в общността за дневна грижа – повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги.

Услугите, които ще бъдат разкрити:

- **Дневен център за възрастни хора в гр.Вълчедръм, с капацитет 30 места.** Центърът ще предоставя комплекс от социални услуги, създаващи условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности, както и организиране на свободното време и създаване на лични контакти. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Вълчедръм;

- **Дневен център за стари хора в с.Замфирово, община Берковица, с капацитет 20 места.** Центърът ще предоставя комплекс от социални услуги, създаващи условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности, както и организиране

на свободното време и създаване на лични контакти. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Берковица;

- **Дневен център за стари хора в гр.Брусарци, с капацитет 25 места.** Центърът ще предоставя комплекс от социални услуги, създаващи условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности, както и организиране на свободното време и създаване на лични контакти. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Брусарци;

- **Дневен център за стари хора в гр.Вършец, с капацитет 20 места.** Центърът ще предоставя комплекс от социални услуги, създаващи условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности, както и организиране на свободното време, създаване на лични контакти. Целта е подобряване качеството на живот на хората на пенсионна възраст, интеграцията им в обществото и преодоляване на социалната изолация. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Вършец;

- **Дневен център за стари хора и възрастни с увреждания в община Монтана, с капацитет 20 места.** Центърът ще предоставя комплекс от социални услуги, създаващи условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности, както и организиране на свободното време, създаване на лични контакти. Целта е подобряване качеството на живот на хората на пенсионна възраст, интеграцията им в обществото и преодоляване на социалната изолация. Услугата ще бъде с териториален обхват всички населени места от община Монтана. В процес на проучване е подходящото местоположение на услугата;

- **Център за стари хора и възрастни с увреждания в гр.Монтана, с капацитет 30 места** (Дейност 1.5.1.4.), където да се предоставя и дневна грижа;

През 2011 г. ще започне подготовка за разкриване на услугите с идентифициране на източници на финансиране и местоложение. От 2012 г. ще започне поетапно разкриване на планираните услуги.

Дейност 1.7.1.3. Продължаване и разширяване на дейността на съществуващи дневни центрове за стари хора:

- **Дневен център за стари хора гр.Монтана, капацитет 24 места.** Планира се увеличаване на капацитета с 12 места;

- **Дневен център за стари хора в гр. Лом, с капацитет 40 места;**

- **Дневен център за стари хора в с.Ковачица, община Лом, с капацитет 40 места;**

- **Дневен център за стари хора в с.Медковец, с капацитет 20 места;** Планира се до 2015г. увеличаване на капацитета 40 места;

Дейност 1.7.1.4. Разкриване на Защитени жилища за стари хора.

Разкриването на защитени жилища за стари хора осигурява алтернативна резидентна грижа на хора на пенсионна възраст и извеждането им от специализирани институции. Целта е подобряване качеството на живот на хората на пенсионна възраст, интеграцията им в обществото и преодоляване на социалната изолация.

- Два броя **защитени жилища за стари хора** на територията на община **Монтана, с капацитет 8 места.** Услугите ще бъдат с териториален обхват всички общини от област Монтана.

Дейност 1.7.1.5. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера, предоставящи възможности за общуване, социален живот, дребни медицински и др. услуги за стари хора с относително съхранено здраве и възможности за самостоятелно придвижване.

Дейност 1.7.1.6. Разширяване на услугите в домашна среда - домашен помощник, социален асистент, личен асистент с увеличен капацитет.

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. дейности в подкрепа на стари хора, които им позволяват по-дълго да

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

живеят в своя дом и в семейна среда. Реалното увеличение на тези услуги през 2011-2015 г. ще зависи от предоставените възможности за финансиране по националните програми и по Оперативната програма "Развитие на човешките ресурси"

- Осигуряване на услугата Домашен помощник с увеличение от 30%, предвидени на основата на идентифицираните потребности.

- Осигуряване на услугите Социален и Личен асистент с увеличение от 30%, предвидени на основата на идентифицираните потребности.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Планирани социални услуги и мерки в област Монтана – Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация									
1	Център за обществена подкрепа	деца	Община Берковица	0	30	30	Услуга за деца, отпадащи от училище. Семейно консултиране, псих. Консултиране на деца, преживели насилие. Правни консултации на деца по време и след развод. Приемна грижа – обучение, консултиране на премни семейства.	Гр.Берковица	2011г.
2	Център за обществена подкрепа	деца	Община Вършец	0	20	20	Превенция на насилието, на отпадане от училище, обучение на умения за самостоятелен живот, соц. Интеграция, консултиране, подкрепа, обучение на родители, консултиране и подкрепа на деца с противообществени прояви	гр. Вършец	2011 г.
3	Център за обществена подкрепа	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от СИ, изоставени деца	Община Лом	0	50	50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Специализирано звено за Ранна интер-венция на изоставяне на новородени деца; Осигуряване на семей-на среда за деца, лишени от родител-ска грижа; Превенция на изоставянето Превенция на насилието.	Гр. Лом	нова за планиране след 2011г.
4	Център за обществена подкрепа	деца	Община Вълчедръм		20	30	Подкрепа на семействата: консултации- социални, психологически и юридически, -курсове по ограмотяване и квалификация	гр.Вълчедръм с филиали в -с.Д.Цибър -с.Септемвр.	Планирана за 2012

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							-посредническа структура за социално включване на ромските общности -образователни дейности, клубове по интереси		
5	Център за обществена подкрепа /ЦОП/ - държавно делегирана дейност	Деца и семейства в риск ; Деца в риск от отпадане от училище; Деца отпаднали от училище.	Всички населени места на територията на Община Брусарци	0	0	30	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и придатели за връщане в училище; Консултации; Реинтеграция в семейството.	гр.Брусарци	нова за планиране след 2011г.
6	Център за обществена подкрепа	Деца и семейства в риск. Деца с увреждания и техните родители. Деца в риск от отпадане и отпаднали от училище. Деца от многодетни и непълни семейства. Етнически общности в неравностойно положение /предимно от ром. произход/	Община Якимово	0	20	20	Консултации, превенция на изоставянето. Приемна грижа и осиновяване. Подкрепа на семействата при отглеждане на детето. Услуги в подкрепа на роднини и близки за поемане на грижата за детето. Развиване родителски умения. Подкрепа за специалисти-зирани здравни грижи. Работа с деца и родители за превенция на отпадането и връщането в училище. Подкрепа на деца и семейства претърпели насилие и с отклоняващо се поведение. Програми за свободното време.	Якимово	Нова за планиране
7	Център за обществена подкрепа	Деца и семейства в риск /деца с физически увреждания; деца с умствена изостаналост; деца настанени в специализирани институции; деца, изоставени на ниво родилно отделение; деца отпаднали от училище; деца настанени при близки и роднини; деца на непълнолетни родители и майки под 18 г.; деца в многодетни семейства; деца на самотни родители; деца с	Всички населени места от община Чипровци и община Георги Дамяново	0	0	30	Център за обществена подкрепа	Гр.Чипровци	Прогнозна година за стартиране 2012г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
		противообществени прояви; деца жертва на насилие и др./							
8	Център за обществена подкрепа	Деца в риск и техните семейства	Община Медковец	-	20	20	Превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция	с.Медковец	Нова за планиране
9	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – държавно делегирана дейност (ДДД)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от СИ, изоставени деца	Монтана Всички населени места в общината и областта	70	70	100	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Специализирано звено за Ранна интер-венция на изоставяне на новородени деца; Развиване на Приемна грижа на областно ниво; Осигуряване на семей-на среда за деца, лишени от родител-ска грижа; Превенция на изоставянето Превенция на насилието.	Гр. Монтана	Налична, Планово увеличение на капацитет за 2015 г. + 30 места
10	Център за ранна интервенция и превенция - (ДДД)	Деца с увреждания 0-7 год. Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания. Бременни, които имат намерение да изоставят своите новородени деца. Семейства, които очакват раждането на своето първо дете.	Монтана и областта	-	40	40	Медицински, социални, психологиче- ски консултации, родителски умения за грижа за деца с увреждания. Услуга в общността за предотвратяване на изоставянето или институционализирането на дете с увреждане чрез подпомагане на родителите и формиране у тях на подходящи умения за отглеждане на детето. Препоръчително е разкриването в областния център – в близост до родилно отделение – (може да бъде разположен в сградата	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	Нова за планиране след 2011 г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							на ДМСГД) Тази услуга в пълния ѝ обем се развива само в общини, в които има родилен дом/отделение. В останалите се развива нейният мобилен аспект. Дейностите в тази услуга се организират и предлагат от новосъздадени Центрове за ранна интервенция като част от тях са в сградата на Центъра, част – в родилно отделение, а част – чрез мобилна работа. Потенциални потребители /рискови групи/: Деца с увреждания и техните родители, роднини и близки; Бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят; Млади семейства, които очакват раждане на дете. Центъра ще предоставя и курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете.		
11	Звено "Майка и бебе" (ДДД)	Бременни жени и майки в риск от изоставяне на техните деца.	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	-	-	6	Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 г.). Временно настаняване до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа.	Гр. Монтана	Нова за планиране – за изграждане и стартиране през 2011-2013г.
12	Областен център по приемна грижа	Широката общественост; лица, интересувани се от въпросите по приемната грижа; кандидати за приемни родители; утвърдени приемни родители; деца, идентифицирани като подходящи за настаняване в приемно семейство; - деца, настанени в приемни семейства; професионалисти, предоставящи грижи за деца.	Област Монтана	-	-	50	Провеждане на кампания за информиране на обществото; Осъществяване на информационни срещи; Набиране на кандидати - Провеждане на обучение на кандидатите; Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители; Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата; Изготвяне на социално-оценъчен доклад; Осъществяване на напасване; Наблюдение и подкрепа на	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	Нова за планиране към 2012г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							приемното семейство; Осигуряване на поддържащи допълнителни обучения и супервизия на приемните семейства от специалистите в ОЦПГ.		
13	Център за превенция на отпадане от училище --(ДДД)	Младежи Деца и ученици, в риск от отпадане от училище или деца отпаднали от училище.	Монтана	0	0	30	<p>Превенция – консултиране и познания за зависимости, ХИВ / СПИН;</p> <p>Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план</p> <p>Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му.</p>	Гр. Монтана	Нова за планиране към 2012г.
14	Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение - (ДДД)	деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества	Монтана	0	0	30	<p>Превенция;</p> <p>Подкрепа на семейството при отглеждане на детето;</p> <p>Семейни конференции;</p> <p>Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране; Посредничество и застъпничество чрез други служби;</p> <p>Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;</p> <p>Практическа подкрепа;</p> <p>Работа по подкрепящата система на семейството;</p> <p>Директна работа с дете;</p>	Гр. Монтана	Нова за планиране към 2015

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							Срещи и контакти на детето и семейството му		
15	Кризисен център -ДДД	Деца жертви на трафик и насилие от цяла България.	Монтана Всички населени места в общината и областта	10	10	10	Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Гр. Монтана	Налична
16	Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие -ДДД	Жени, жертви на домашно насилие, заедно с техните деца.	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	-	-	20	Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Област Монтана В малко населено място , изолирано от големия град .	Нова, необходима услуга през 2012г.
17	ЦНСТ за деца с увреждания	деца	Община Берковица и други общини от	-	15	15	Комплекс от соц.услуги ,които се предоставят в среда близка до семейната	Гр.Берковица	От 2011г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
			област Монтана						
18	ЦНСТ за деца	деца от 3-7г	Община Лом и други общини от област Монтана	-	10	10	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи; Изграждане на умения и самостоятелен живот; Осигуряване на здравни и образователни услуги (извън мястото за живеене)	Гр.Лом	Нова за планиране
19	КСУ, в който да функционира 3 ЦНСТ за деца от 3г. до навършване на пълнолетие; ЦНСТ за деца от 3-7г.; ЦНСТ за деца от 7г.-14г.; ЦНСТ от 14г.до 18г.	Деца	Община Георги Дамяново и общ.Чипровци и останалите общини от област Монтана	0	0	45	Предоставяне на качествена грижа и подслон на деца, лишени от родителска грижа и среда, близка до семейната	с.Георги Дамяново; с.Гаврил Геново	Планирана за 2012-2013г.
20	ЦСРИ	Лица с увреждания	общ.Вълчедръм	0	20	30	Медицинска и социална рехабилитация, Консултации-социални,правни,здравни,психологически Умения за самостоятелност и подкрепа на семействата	гр.Вълчедръм	Планирана за 2013
21	ЦСРИ	Деца и лица с увреждания в семейна среда (физически, умствени и множествени)	Община Бойчиновци	0	0	30	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия. Умения за самостоятелност	гр.Бойчиновци	Нова за планиране през 2015 г.
22	ЦСРИ за деца и младежи	Деца и лица с увреждания	Монтана	0	0	30	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог, социален работник. Център за социална рехабилитация и интеграция е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и	Гр. Монтана	Нова, необходима през 2012г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги. Основни дейности: Социална интеграция; Работа с роднини; Връзки с обществеността; Свободно време, отдих и развлечение; Рехабилитация: логопедична, психологична, социална, трудотерапия, музикална терапия, фотография и др.		
23	ЦСРИ за стари хора и възрастни с увреждания	Лица с увреждания (физически, умствени и множествени) Лица с тежки заболявания в домашна среда	Монтана	0	0	30	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудо-терапия. Умения за самостоятелност. Посредничество пред различни институции.	Гр. Монтана	Нова за планиране
24	ЦСРИ	Медицинска рехабилитация; Социална рехабилитация; Консултиране -правно, здравно, социално, психологическо Програми за социални умения за самостоятелен живот Посредничество пред различни институции	Гр. Лом	40	40	70			
25	ДЦ – към ДМСДГ	Деца с увреждания на възраст от 0 до 3 години.	Монтана и всички общини от областта	10	10	10	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информи-ране и обучение, медицински грижи за деца от 0 до 3 години с увреждания.	Гр. Монтана	Налична.
26	Масови детски градини и училища	Деца с увреждания в семейна среда	Всички общини в областта				Програми за интегриране на деца с увреждания в масови дет. градини и в масови училища	Във всички общини	През 2011 разработен план за действие във

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
									всяка община
27	Образователни програми и инициативи на общини, НПО, училища, МОМН)	Ученици от ромски произход транспортирани да се обучават в училищата от други населени места	Училища в Монтана				Разработване на механизъм или процедура за координация на областно ниво между РДСП, РИО и общините; Мобилни групи за проверка на училищната посещаемост		През 2011 г. – разработване на образователни програми за приобщаване на деца и родители към училище
28	Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания – ДЦДМУ- (ДДД)	Деца и младежи с умствени увреждания	Гр. Монтана	36	36	36	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи.	Гр. Монтана	Налична, – 15 места
29	Дневен център за деца и младежи с увреждания	Деца и младежи с увреждания	Община Берковица	0	0	15	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи.	Берковица	2012г.
30	Дневен център за деца с увреждания	Деца с увреждания	Община Лом	0	20	20	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи.	Лом	Нова за планиране
31	Преходно жилище	деца	Община Берковица	-	8	8	Услуга за юноши след дълг институционален престой. Подкрепа за самостоятелен живот. Обучения за повишаване уменията	Гр.Берковица	2011г.
32	Наблюдавано жилище	Младежи, навършили 18г., напускащи ДДЛРГ	Община Лом	-	-	10	Форма на социална услуга за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили пълнолетие, които напускат СИ, преходно жилище или защитено жилище и им предстои да водят независим начин на живот	Гр.Лом	Нова за планиране
33	Дневен център за възрастни хора	Стари хора,самотно живеещи,пенсионери с ниски доходи	общ Вълчедръм	0	20	30	Осигуряване на храна,лични и социални контакти консултации,медицинска грижа	Гр.Вълчедръм	Планирана за 2013

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
34	Дневен център за възрастни с увреждания	Хора с различен тип увреждания	Всички населени места от община Чипровци както и от съседни общини	0	0	40	Предоставя комплекс от социални услуги , които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни, здравни и рехабилитационни потребности. Организиране на свободното време и създаване на лични контакти	В процес на проучване	В процес на проучване, 2012г.-2013г.
35	Дневен център за стари хора	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи които могат да се обслужват сами.	Всички населени места на територията на Община Брусарци	0	25	25	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации.	гр.Брусарци	нова за планиране след 2011г
36	Дневен център за възрастни хора	възрастни	Община Берковица	0	0	20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	с.Замфирово	2012г.
37	Дневен център за стари хора	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи които могат да се обслужват сами.	Гр. Лом	40	40	40	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Гр. Лом	налична
38	Дневен център за стари хора-	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи които могат да се обслужват сами.	с. Ковачица	40	40	40	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	с. Ковачица	налична
39	Дневен център за стари хора (ДДД)	Възрастни и самотно живеещи	Гр. Монтана	24	24	24	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Гр. Монтана	Налична, планиран к-т-увеличаване с 12места
40	Дневен център за стари хора	Възрастни хора, в т.ч. и хора с увреждания.	Населени места в община Медковец	20	20	40	Комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня - предоставяне на храна, здравна профилактика, организиране на занимания по интереси, провеждане на беседи, срещи, културни мероприятия, помощ при извършване на административни услуги.	с.Медковец с. Расово	налична
41	Дневен център за стари хора	Лица с ниски доходи, безработни, пенсионери, хора с увреждания	община Вършец	0	0	20	Преодоляване на социалната изолация, интеграция, консултиране,	гр. Вършец	2011 г.
42	Дневни център	Хора с увреждания със и без	Монтана	0	0	20	Дневни и почасови грижи	Монтана, по	Нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	ове за стари хора и възрастни с увреждания (ДДД)	чужда помощ; Стари хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда					Медицинска и социална рехабилитация	големи населени места	
43	Дневен център за възрастни с умствени увреждания	Лица над 18 г. предимно ползвали услугата ДЦДМУУ	Монтана	12	12	24	Консултиране,дневна,грижа,рехабили- тация, логопедична помощ, информи-ране и обучение, медицински грижи трудотерапия	Монтана	Налична, планирано увеличение на капацитет с 12 места /нова група/
44	Дневен център за лица с психични увреждания	Лица с умерени психични Проблеми, чакащи настаняване в СИ	Монтана и всички общини в област Монтана	-	-	20		Монтана	Планова. Много необходима, поради недостиг на места в профилирани СИ
45	Защитено жилище - Чипровци	Лица с психични разстройства	От всички населени места	0	0	10	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителя.	В процес на проучване	В процес на проучване 2012г.- 2013г.
46	Защитено жилище	Лица с психични разстройства, изведени от ДВХПР с.Говежда	От всички населени места	0	0	10	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителя.	с.Говежда, общ.Георги Дамяново	2012г.
47	Защитено жилище	Хора с умствени увреждания	Община Лом и останалите общини от област Монтана	0	0	10	Форма на социална услуга, в която хората водят самостоятелен начин на живот	Лом	Нова за планиране
48	Защитено жилище	Хора с психични увреждания	Община Лом и останалите общини от област Монтана	0	0	10	Форма на социална услуга, в която хората водят самостоятелен начин на живот	Лом	Нова за планиране
49	Защитено жилище 2 бр.	Хора с деменция	Община Лом и останалите общини от област Монтана	0	X15	X 15	Форма на социална услуга, в която хората водят самостоятелен начин на живот	Лом	Нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
50	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	хора с умствени увреждания, настанени в СИ, подлежащи на извеждане	Всички общини в оласт Монтана	0	0	10		Монтана	нова за планиране
51	Защитено жилище за лица с психични проблем	лица, с психични проблеми, чакащи настаняване в СИ	всички общини в област Монтана	0	0	10		Монтана	нова за планиране
52	Защитено жилище за стари хора (ДДД)	Стари хора	От област Монтана	0	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с физически увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ	Населено място в община Монтана	Нова за планиране
53	Защитено жилище за стари хора (ДДД)	стари хора	От областта	0	8	8	Постепенно извеждане на лицата от институции	Монтана	Ново за планиране
54	Защитено жилище за лица с увреждания	Лица с увреждания	Община Берковица	8	8	8	ЗЖ е делегирана от държавата дейност. Основните задачи са подпомагане на потребителите в усилията им да водят независим и пълноценен начин на живот; повишаване качеството им на живот чрез изграждане и поддържане на среда близка до семейната; нормализиране на ежедневието им посредством осигуряване и възможност за участие в различни видове дейност; подпомагане включването им в обществения живот.	Гр.Берковица	налична
55	Център за временно настаняване	Краткосрочна услуга за лица в риск	От страната	15	15	15	Подслон, храна; Активно посредничество за намиране на работа	Монтана	Налична
56	Център за временно настаняване	Бездомни лица	Гр. Лом	15	15	15	Комплекс от социални услуги, предоставяни на бездомни лица, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца в рамките на календарната година.	Гр. Лом	Налична
57	Център за	Етнически общности в	Монтана	0	30	30	Посредническа структура за	Монтана	Нов за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	развитие на уязвими /Обособени общности/ Дейност на НПО и общините	неравностойно положение, уязвими групи в ромски квартали Деца и младежи, отпаднали от училище; Семейства в риск, Безработни.	– кв. Огоста, – кв. Кошарник				социално включване на ромските общности. Здравни медиатори; Курсове за ограмотвяване и квалификация; Обра-зователни дейности, клубове по инте-реси; Запълване на образователни пропуски; Интегриране на деца от СИ	(В близост до обособените ромски кварта-ли)	и осъществяване с пряко участие на НПО и/или неформални инициа-тивни групи от ромските общности
58	Център за развитие на общности	Лица в риск от компактни ромски квартали	Община Лом	-	50	70	Проучване на потребностите на общността и идентифициране на основните проблеми; Обхващане на децата в детски градини и в предучилищни групи. Директна работа със семейството за записване на детето в детска градина и редовно посещение, подкрепа на учителите при работа с децата; Подкрепа за образование на деца в изолирани ромски квартал. Директна работа със семейството за повишаване на ангажираността към образованието на децата. Мотивира децата и семейството за редовно посещение в училище. Развива дейности <i>съвместно</i> с училище, ЦОП и община за мотивиране на децата за посещаване на училище, индивидуалното им развитие и запълване на свободното време; Подкрепа за продължаване на образованието на деца и младежи, отпаднали от училище. Издирва деца отпаднали от училище и подпомага училището при реинтеграция в образователната система, при изпълнение на индивидуален план за обучение на детето или при плана за наваксване на образователни пропуски; Превенция на изоставянето и реинтеграция на деца в СИ съвместно с ДСП и ЦОП.	гр. Лом	Нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							<p>Идентифицира и насочва случаи към ДСП и ЦОП на родители в риск да изоставят детето. Директна работа със семейството за изграждане на умения за отговорно родителство, повишаване на самочувствието и изграждане на връзка между детето и семейството;</p> <p>Подкрепа за младежи, рано напуснали училище и трайно безработни. Идентифицира младежи в риск, информира РИО на МОМН, ДБТ и община за разработване на форми за индивидуално обучение и повишаване на професионалната квалификация. Мотивира и насочва към ДБТ младежи в риск за повишаване на професионалната им квалификация и участие на пазара на труда;</p> <p>Директна работа в общността с ромски семейства за ангажиране в образованието на децата, мотивация и включване в курсове за квалификация и преквалификация, за мотивиране за започване на работа;</p> <p>Мотивира и насочва към ДБТ трайно безработни;</p> <p>Посредничество между общността и ДБТ, ДСП, общинска администрация;</p> <p>Посредничество при достъп до здравни услуги (идентифициране на болни, на бременни жени и насочване към личен лекар и здравна помощ). Работи съвместно с програмата за Ранна превенция на изоставянето;</p> <p>Осъществява дейности за развитие на общността чрез гражданско участие;</p> <p>Разработва и изпълнява проекти за развитие на общността съвместно с</p>		

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							институциите на местно ниво (за образователна интеграция, участие в пазара на труда, развитие на общността).		
59	ДДЛРГ "Люба Тенева" гр.Берковица	деца	Община Берковица	50	-	-	предоставя постоянна институционална грижа за деца на възраст между 7 и 18 години включително или до завършване на средно образование, но не повече от 20 годишна възраст.Основната цел е осигуряване на условия за непрекъснато интелектуално, социално и личностно развитие на всички деца, съобразно техните потребности.	Гр.Берковица	налична
60	Дом за стари хора с отделение за лежачо болни	възрастни	Община Берковица	150	150	150	В дома се настаняват възрастни хора : мъже и жени на пенсионна възраст и лица на пенсионна възраст с намалена работоспособност – трудно подвижни или лежачо болни, ако здравословното състояние по ЕР на ТЕЛК отговаря на профила на специализираната институция. Основната функция е създаване на условия , които гарантират равноправното положение на потребителите и преодоляване на изолираността. Осигуряване на благоприятен микроклимат в съответствие с техните желания и способности , зачитане на личното достойнство, убеждения , правото им да вземат решения, засягащи качеството на техния живот.	Гр.Берковица	налична
61	ДДМУИ	деца	Община Берковица	90	90	-	специализирана институция за социални услуги извън обичайната домашна среда за деца и младежи с различна степен на умствена изостаналост.	Гр.Берковица	налична
62	Дом за стари хора	Стари хора със затруднения в самообслужването,които имат нужда от резидентна грижа	общ.Вълчедръм			30	Резидентна грижа-нужда от 24-часово обгрижване		Планирана за 2015

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
63	ДВХФУ	Лица с физически увреждания над 70 %	общ.Лом	50	50	50	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия, информирание; организация на свободното време; трудотерапия	с.Орсоря	
64	ДВХФУ	Лица с физически увреждания над 70 %	Област Монтана	42	42	42	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия, информирание; организация на свободното време; трудотерапия	С. Горна Вереница	налична
65	Дом за възрастни хора с умствена изостаналост		Област Монтана	35	35	35	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия, информирание; организация на свободното време; трудотерапия	М. "Чучквата"	
66	Дом за възрастни хора с деменция	Възрастни с деменция	Област Монтана	50	50	50	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия, информирание; организация на свободното време; трудотерапия	с.Добри дол	налична
67	Дом за възрастни хора с деменция	възрастни	Област Монтана	55	55	55	Специализирана институция предоставяща комплекс от социални услуги на лица с деменция , установена с протокол от ЛКК и /или с експертно решение на ТЕЛК / НЕЛК.	С.Бистрилица	налична
68	Дом за стари хора	Стари хора със затруднения в самообслужването,които имат нужда от резидентна грижа	Област Монтана	25	25	25	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия информирание; организация на свободното време; трудотерапия;	с.Добри дол	налична
69	Дом за стари хора – специализирана институция	Възрастни хора, които нямат близки и роднини; Възрастни хора, които имат близки и роднини, но същите се намират в трайна невъзможност да полагат необходимите грижи в семейна среда; Възрастни хора без жилище; Възрастни хора, които не са в състояние сами да организират своето ежедневие и да задоволяват основни жизнени потребности; възрастни хора с физическо и психическо състояние,	Цялата област	54	54	54	Предоставяне на постоянна грижа при задоволяване на ежедневни жизнени потребности, рехабилитация, терапия за възрастните хора	с.Владимирово	налична

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
		съответстващо на социалните услуги предоставяни в дома							
70	Дом за стари хора с отделение за лежачо болни	възрастни	Област Монтана	150	150	150	В дома се настаняват възрастни хора : мъже и жени на пенсионна възраст и лица на пенсионна възраст с намалена работоспособност – трудно подвижни или лежачо болни, ако здравословното състояние по ЕР на ТЕЛК отговаря на профила на специализираната институция. Основната функция е създаване на условия , които гарантират равноправното положение на потребителите и преодоляване на изолираността. Осигуряване на благоприятен микроклимат в съответствие с техните желания и способности , зачитане на личното достойнство, убеждения , правото им да вземат решения, засягащи качеството на техния живот.	р.Берковица с.Владимирово	налична
71	Дом за стари хора и хора с увреждания	Лица в пенсионна възраст и такива с експертно решение, които нямат близки или същите са в невъзможност да се грижат за тях и са изчерпани всички възможности за обгрижване в домашна среда.	община Медковец	-	-	50	Предоставяне на комплекс от социални услуги за задоволяване ежедневиите битови, здравни и културни потребности на потребителите.	с. Аспару-с. Аспарухово ва	Нова за планиране
72	Домашен социален патронаж Общ.дейност	Самотно живеещи стари хора,стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването,които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас.места без достъп до услуги	общ.Вълчедръм	100	120	200	Мобилна услуга за обхващане на селата-предоставяне на храна,комунално битови услуги,помощ в домакинството,здравна и мед.грижа и др.	Във всички села на общината	Налична-разширяване на дейностите и многообразието на услугите и капацитетите за обхващане на малките изолирани населени места
73	Домашен социален	Самотно живеещи стари хора Хора с увреждания	Община Якимово	120	130	150	Разширяване на традиционните дейности на патронажа към	Якимово	За разширяване

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	патронаж						обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и др.		
74	Домашен социален патронаж	Възрастни хора и хора с над 50% инвалидност.	Всички населени места от община Чипровци	110	110	110	На този етап се предоставя храна на ползвателите в семейна среда с идеята да се разширят дейностите като: помощ в домакинството, извършване на битови услуги; постоянна грижа, подпомагане на лицето при задоволяване на неговите жизнени потребности, медицински услуги и други.	Приготвянето на храната се осъществява в гр. Чипровци. Услугата се предоставя в дома на ползвателя	Услугата е налична
75	Домашен социален патронаж Общинска дейност	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги	Всички населени места в общината, без с.Бели брод	157	165	200	През 2010 се изпълняват дейности за доставка на храна по домовете на потребителите; услуги по поддържане на лична и битова хигиена; пазаруване със средства на патронираните на необходимите стоки и храни, плащане на такси и сметки за разходи; посредничество при извършване на административни, здравни и други услуги; поддържане на социални контакти.	гр.Бойчиновц и	Налична - разширяване на дейностите и капацитетите към малките населени места
76	Домашен социален патронаж общинска дейност	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда; Самотно живеещи стари хора в отдалечени места; Места без достъп до услуги.	Всички населени места на територията на Община Брусарци	120	140	160	Мобилна услуга за обхващане на селата; Разширяване на традиционните дейности на патронажа към посредничество, помощ в домакинството и пр.. според конкретните условия ресурси и възможности на общината	гр.Брусарци	Налична- разширяване на дейностите и капацитетите към малките населени места
77	Домашен социален патронаж	възрастни	Община Берковица	140	140	140	предоставяне на социални услуги по домовете на гражданите от населените места на община Берковица	Гр.Берковица	налична
78	Домашен социален патронаж	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда; Самотно живеещи стари хора в	Община Лом	210	210	210	Предоставяне на храна по модул пакет (с възможност на избор от ползвателите) Поддържане на лична и битова хигиена; Извършване на битови услуги - заплащане на сметки за	Гр. Лом	Налична за разширяване

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
		отдалечени места; Места без достъп до услуги.					електроенергия, вода и телефон; закупуване на продукти и вещи от първа необходимост със средства на клиента и др.; Извършване и/или съдействие на дребни ремонти в дома;		
79	Домашен социален патронаж	Лица с увреждания или самотноживеещи стари хора със затруднения в самообслужването.	Община Медковец	160	180	200	Комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиена на помещенията, обита-вани от ползвателя; администра-тивни и битови услуги и др.	Община Медковец	налична
80	Домашен социален патронаж	Лица с увреждания или самотноживеещи стари хора със затруднения в самообслужването.	Община Вършец	130	130	130	Комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиена на помещенията, обита-вани от ползвателя; администра-тивни и битови услуги и др.	Община Вършец	налична
81	Домашен социален патронаж	Лица с увреждания или самотноживеещи стари хора със затруднения в самообслужването.	Община Монтана	350		Увеличение средно с 20	Дейности за доставка на храна.. Мобилна услуга за обхващане на селата Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.	Монтана	Налична - разширяване на към малките населени места
82	Домашен Социален Патронаж	Лица в нетрудоспособна възраст; Лица с трайно намалена работоспособност над 71%,определена от ТЕЛК/ НЕЛК; Самотни лица пенсионери над 60 годишна възраст;Деца до 18 годишна възраст с увреждания.	Всички населени места в община Георги Дамяново	150	170	200	Доразвиване на социалните услуги предоставяни от Домашен социален патронаж: Поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения на обслужващите лица, съдействие за снабдяване с необходимите помощно технически средства при ползвателите с увреждане; битови услуги – закупуване на храна и	Всички населени места в община Георги Дамяново	2011-2012

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							продукти, медикаменти и вещи от първа необходимост със средства на абоната, заплащане на ел. енергия, вода, телефон, оказване на помощ и съдействие при изготвяне на документи за Дирекция „Социално подпомагане“, Общинска администрация, ТЕЛК, НЕЛК, при необходимост и извършване на социално-правни услуги и др.		
83	Клуб на пенсионера Общ.дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	общ.Вълчедръм	170	190	220	Осигуряване на лични и социални контакти.Информирание и консултиране-социално,здравно,правно	Във следните населени места: Вълчедръм Септемврийци Долни Цибър Мокреш Златия	налична
84	Клуб на инвалида Общ.дейност	Хора с увреждания	общ.Вълчедръм	25	35	50	Осигуряване на лични и социални контакти.Информирание и консултиране-социално,здравно,правно		налична
85	Обществена трапезария Общ.дейност	Самотно живеещи стари хора,пенсионери с ниски доходи,хора с увреждания с ниски доходи и др.	общ.Монтана	60			Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или които са без доход	гр.Монтана	налична
86	Обществена трапезария Общ.дейност	Самотно живеещи стари хора,пенсионери с ниски доходи,хора с увреждания с ниски доходи и др.	общ.Вършец	72	80	80	Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или които са без доход	гр.Вършец	налична
87	Обществена трапезария Общ.дейност	Самотно живеещи стари хора,пенсионери с ниски доходи,хора с увреждания с ниски доходи и др.	общ.Вълчедръм	50	60	90	Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или които са без доход	гр.Вълчедръм	налична
88	Обществена трапезария общинска дейност	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи	Община Брусарци	-	-	80	Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или такива без доход	60% от населените места в общината	нова за планиране след 2011г.
89	Обществена	Деца от многодетни и	Община	-	120	150	Осигуряване на безплатна топла и	Якимово	нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	трапезария	непълни семейства. Самотно живеещи стари хора Хора с увреждания. Лица без доходи или с много ниски. Етнически общности в неравностойно положение /предимно от ром. произход/	Якимово				питателна храна целогодишно.		
90	Обществена трапезария	Лица без доходи; Самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии; Лица на месечно подпомагане по реда и условията на чл.9 от ППЗСП; Лица с пенсии над минималния размер и лица с минимален доход но в изключително тежко здравословно, финансово или социално състояние; Самотни майки, чиито доход е само от детските надбавки и/или майчинство.	Всички населени места от община Чипровци	94	94	94	Предоставяне на безплатна храна за обяд/супа, основно ястие и хляб/	Приготвянето на храната се осъществява в гр. Чипровци.	Услугата се предоставяше до 05.05.2010 г. от м. октомври 2010 г. ще стартира отново. Услугата се финансира от фонд „Социално подпомагане“ към МТСП. Ако услугата се финансира и през следващите години, общината ще кандидатства за предоставяне на услугата.
91	Социален асистент /усл.в общността по НП	Лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени в самообслужването	общ. Вълчедръм	9-ОП	15	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица и деца, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи		Налична
92	Социален асистент	Хора с увреждания	Община Вършец				Помощ в ежедневието, преодоляване на социалната изолация	Община Вършец	2011 г.
93	Социален асистент- ОП“РЧР”	Самотно живеещи стари хора, в т.ч. и хора с увреждания.	Община Медковец	-	10	20	Комплекс от услуги, насочени към задоволяване на потребностите от организация на свободното време и осъществяване на контакти.	Община Медковец	Нова за планиране
94	Социален асистент /услуга в общността по	Хора с различни увреждания, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си.	Община Якимово	0	30	40	Грижи в семейна среда на деца и възрастни, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като се осигурява заетост на лицето от	Във всички населени места на общината	Нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	нац. програми/	Самотно живеещи стари хора					семейството което го обгрижва.		
95	Социален асистент и домашен помощник	Хора с различни видове увреждания и самотно живеещи хора	Всички населени места от община Чипровци	66	66	66	Предоставя се грижа в семейна среда за независимост и достоен живот на хора с увреждания и самотно живеещи хора. Подобряване качеството на живот на хора с увреждания и техните семейства и самотно живеещите хора в общината; създаване на условия за пълноправното им участие в обществения живот и ефективно упражняване на правото им на независимост и социално включване Поддържане на лична и битова хигиена; извършване на битови услуги; съдействие при изготвяне на различни документи; помощ при общуване, поддържане на социални контакти, занимания и развлечения в дома и извън него; здравно-медицинска подкрепа и др.	Услугата се предоставя в дома на ползвателя	Услугата ще стартира през м.ноември по проект „Грижа в семейна среда за независимост и достоен живот на хора с различни увреждания и самотно живеещи хора“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ За 2010/2011 г проекта е спечелен. За следващите години ще се кандидатства отново
96	Домашен помощник	Хора с увреждания	Община Вършец				Помощ в ежедневието, преодоляване на социалната изолация	Община Вършец	2011 г.
97	Личен асистент /усл.в общността по НП/	Лица и деца с трайни увреждания,с тежки здравословни състояния,които не могат или са много затруднени в самообслужването	общ.Вълчедръм	11	20	35	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица и деца,които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи Предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства,в които има лице с трайно увреждане		Налична
98	Личен асистент	Деца с увреждания	Община Вършец				Подкрепа в ежедневието	Община Вършец	2010 г.
99	Личен асистент /усл.в общността по НП/	Лица и деца с трайни увреждания,с тежки здравословни състояния,които не могат или	общ.Монтана				Осигуряване на грижи в семейна среда на лица и деца,които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния	Община Монтана	Налична

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
		са много затруднени в самообслужването					живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи Предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семејства, в които има лице с трайно увреждане		
100	Личен асистент /усл.в общността по НП/	Лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени в самообслужването	общ.Бойчиновци				Осигуряване на грижи в семейна среда на лица и деца, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи Предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семејства, в които има лице с трайно увреждане	Община Бойчиновци	Налична
101	Личен асистент – по ОП "РЧР"	Деца и лица в тежко здравословно състояние; деца и лица с трайни увреждания; самотноживеещи хора; лица изведени от специализирани институции	Всички населени места от община Чипровци	35	35	35	Предоставяне на грижа в семейна среда на хора с трайни увреждания, тежко болни лица и самотни хора. Преодоляване на социалната изолация и възстановяване на трудова активност на близките от семејния кръг на обслужваното лице.	Услугата се предоставя в дома на ползвателя	Услугата се предоставя в момента от Дирекция „Социално подпомагане“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ по проект „Социална услуга за качествен живот“ фаза 2 и по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“
102	Личен асистент, домашен помощник и социален асистент/ по нац. Програми/	здравословно състояние; деца и лица с трайни увреждания; самотноживеещи хора; лица изведени от специализирани институции	Община Лом				Предоставяне на грижа в семейна среда на хора с трайни увреждания, тежко болни лица и самотни хора. Преодоляване на социалната изолация и възстановяване на трудова активност на близките от семејния кръг на обслужваното лице.	Гр. Лом	Налична за разширяване
103	Личен асистент– по ОП	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно	Община Монтана	45			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за	Община	налична

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	"рчр"	обгрижване в ежедневието си					професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Монтана	
104	Личен асистент- по ОП "рчр"	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Лом	45			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Община Лом	налична
105	Личен асистент- по ОП "рчр"	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Община Бойчиновци	14			Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Община Бойчиновци	налична
106	Личен асистент Социален асистент - услуги по нац. програма	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Монтана , Община				Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички населени места	Налична през 2009, за увеличаване на квота
107	Личен асистент Социален асистент	Хора с различни увреждания, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си. Самотно живеещи стари хора	Община Якимово	0	30	40	Грижи в семейна среда на деца и възрастни, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като се осигурява заетост на лицето от семейството което го обгрижва.	Във всички населени места на общината	Нова за планиране
108	Личен асистент	Деца и лица с увреждания, нуждаещи се от постоянни грижи, самотно живеещи възрастни хора нуждаещи се от грижи.	Община Медковец	9	15	20	Осигуряване на грижи в семейна среда на децата и лицата с увреждания, нуждаещи се от постоянни грижи за задоволяване на ежедневието им потребности.	Община Медковец	Налична
109	Здравни медиатори Общинска дейност, подкрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца, - бременни - многодетни семейства	Монтана	1	2		Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството	Монтана	Назначен е здравен медиатор във Монтана За назначаване – още 1 през 2011г.
110	Здравни медиатори	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца, - бременни - многодетни семейства	ромските квартали на гр. Лом	6	6	7	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството	Гр. Лом	налична
111	Здравни медиатори	Уязвими групи от ромски общности	Община Медковец	1	1	2	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските квартали. Профилактика за деца и възрастни, участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството.	с. Медковец	Налична
112	Домашен	Лица с трайни увреждания, с	общ. Вълчедръм				Осигуряване на грижи в семейна	Община	Налична

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	помощник /усл.в общността по НП	тежки здравословни състояния,които не могат или са много затруднени в самообслужването					среда на лица и деца,които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот	Вълчедръм	
113	Домашен помощник- ОПРЧ	Лица с увреждания или самотни стари хора с трайни увреждания, които не могат сами да организират дейности от ежедневието.	Община Медковец	-	10	20	Комплекс от услуги в домашни условия, насочени към организиране на бита -поддържане на хигиената на обитаваното жилище, пазаруване, приготвяне на храна, пране и други комунално-битови дейности.	Община Медковец	Нова за планиране
114	Домашни помощници /усл.в общността по НП/	Лица с увреждания,стари хора или самотно живеещи стари хора,които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организируют ежедневиия си бит.	Община Якимово	0	50	50	Осигуряване на грижи в семейната среда на самотно живеещи стари хора и хора с увреждания,които са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневни битови потребности.	Във всички населени места на общината	Нова за планиране
115	Защитено жилище за извеждане на лица от ЦВН	Бездомни	От областта	-	-	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора, изведени от СИ	Монтана	Нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

5.2 Мерки и дейности по Направление 2: Деинституционализация и подобряване на качеството на резидентната грижа

Обща цел на Направление 2: Да се ускори процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността

Специфична цел 2.1. Разработване на планове за закриване/трансформиране на всички специализирани институции на територията на областта.

Мярка 2.1.1. Разработване на планове за закриване/трансформация на специализираните институции за деца

През първата година на стратегията (2010 г.) ще бъдат разработени планове за закриване/трансформация на всички специализирани институции за деца на територията на областта. Те ще стъпват на настоящата областна стратегия и ще предвиждат изпълнението на всяка конкретна стъпка при закриването/трансформацията на СИ за деца в областта, описани по-долу.

Дейност 2.1.1.1. Създаване на общински работни групи (в общините Монтана, Лом, Берковица и Георги Дамяново) за разработване на планове за закриване/трансформация на СИ за деца в областта. Тяхната работа ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, РЦЗ, ДАЗД, НПО, УНИЦЕФ и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.1.1.2. Изработване на планове за закриване/трансформация на 5 СИ за деца в област Монтана. В тези планове се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка и планиране за всяко дете, настанено в СИ – актуализиране на индивидуалните оценки на всички деца и на тяхна основа – актуализиране на плановете за действие, в които да се заложат за всички деца реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и социалните услуги, необходими за извеждане на децата.
- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и/или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Планиране на бъдещето на материалната база и ресурсите на институцията;
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички деца, постепенно извеждане на децата от СИ;
- Закриване/трансформиране на институцията и изпълнение на плана за използване на материалната база и ресурсите на институцията.

Разработените планове за всяка специализирана институция за деца ще бъдат разгледани и съгласувани от Комисията по социално подпомагане към Областния съвет за развитие Монтана.

Дейност 2.1.1.3. Изработване на план за трансформация на ДМСГД – Монтана постепенно в ЦНСТ. Трансформиране; постепенно намаляване на капацитета с **85%** (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ. В тези планове се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка и планиране за всяко дете, настанено в СИ – актуализиране на индивидуалните оценки на всички деца и на тяхна основа – актуализиране на плановете за действие, в които да се заложат за всички деца реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и социалните услуги, необходими за извеждане на децата.
- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и/или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Планиране на бъдещето на материалната база и ресурсите на институцията;
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички деца, постепенно извеждане на децата от СИ;
- Трансформиране на институцията и изпълнение на плана за използване на материалната база и ресурсите на институцията.

Мярка 2.1.2. Разработване на планове за подобряване на качеството на грижа в специализираните институции за възрастни и стари хора.

През първата година от стратегията (2011 г.) ще бъдат разработени планове за подобряване на качеството на грижа във всички специализирани институции за възрастни и стари хора на територията на областта. Те ще стъпват на настоящата областна стратегия и ще предвиждат изпълнението на всяка конкретна стъпка при изпълнението им.

Дейност 2.1.2.1. Създаване на общински работни групи за разработване на планове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора в областта. Тяхната работа ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, РЦЗ, НПО и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.1.2.2. Изработване на планове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора в област Монтана. В тези планове се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка и планиране за всяко лице, настанено в СИ.
- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и/или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Планиране на преустройство на материалната база и ресурсите на институцията;
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички лица.

Разработените планове за всяка специализирана институция ще бъдат разгледани и съгласувани от Обществените съвети за контрол на дейностите по социално подпомагане.

Специфична цел 2.2. Настаняване на децата от специализирани институции в различни форми на семейна грижа.

Мярка 2.2.1 Осигуряване на семейна среда за поне 50% деца от институции чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативни семейства, като близки или роднини, приемни семейства и осиновителни семейства.

Дейностите по тази специфична цел се изпълняват текущо, като част от задължителните дейности на ЦОП, ОЗД и СИ по подкрепа на децата, настанени в СИ и масирано – с по-широк обхват, в съответствие с актуализираните институционални проекти за трансформиране и постепенно закриване на СИ.

Дейност 2.2.1.1. Реинтеграция в биологичното семейство. Услугите по реинтеграция на децата в биологичното семейство ще се предоставят от ЦОП в общините и включват подкрепа на детето и на семейството.

- Подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки с биологичните родители, братя и сестри;
- Подкрепа на детето при реинтеграция в семейството;
- Подкрепа на биологичните родители при поемане на грижата за деца, отглеждани в институции. Информирание и консултиране за права и отговорности. Услуги за изграждане на родителския капацитет.

Дейност 2.2.1.2. Интеграция в разширено семейство – услугите по интеграция на децата в семейство на роднини и близки, в т.ч. и в разширеното семейство ще се предоставят от ЦОП и включват подкрепа на детето и на семейството.

- Подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки на децата с техните близки и роднини;
- Подкрепа на детето в периода на адаптация в разширеното семейство;
- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за деца, отглеждани в институции;
- Консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информирание, посредничество, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените деца.

Дейност 2.2.1.3. Настаняване на деца от СИ в приемни семейства

Услугите ще се предоставят от ОЦПГ на областно ниво, който ще обслужва всички общини в областта и ще включват провеждане на кампании, обучение и оценка на кандидат приемни родители, подкрепа на детето и на семейството.

- Провеждане на кампании и информационни срещи;
- Подбор и обучение на приемни родители;
- Сключване на договори, подкрепа при предоставяне на приемната грижа.

Дейност 2.2.1.4. Подкрепа на осиновяването. Услугите ще се предоставят от ЦОП в общините и ще включват обучение и оценка на кандидат приемни родители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Специфична цел 2.3. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.

Мярка 2.3.1. Осигуряване на среда близка до семейната за деца, лишени от родителска грижа – Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ).

ЦНСТ представлява резидентна форма на грижи за деца, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семейна среда и се предполага, че настаняването им ще бъде дългосрочно. Центровете предоставят подслон и ежедневни грижи за настанените деца, като осигуряването на здравните и образователни услуги се предоставят извън мястото за живеене, за да бъде осигурена социална интеграция.

Дейност 2.3.1.1. Разкриване на 11 нови ЦНСТ в област Монтана за извеждане на децата от специализираните институции в среда, близка до семейната, като 10 от тях ще бъдат с капацитет по 15 места) и едно ЦНСТ в гр. Лом с капацитет 10 места. Центровете ще предоставят подслон и ежедневни грижи за настанените деца, като осигуряването на здравните и образователни услуги се предоставят извън мястото за живеене, за да бъде осигурена социална интеграция. Окончателният брой и местоположение на планираните ЦНСТ ще бъде утвърден след завършване на плановете за закриване на СИ с индивидуална оценка за всяко настанено дете. Предварителният план включва:

- Разкриване на ЦНСТ в гр. Монтана за деца с увреждания на възраст от 0 до 7г. Планирана за 2012-2013г.
- Разкриване на ЦНСТ в гр. Монтана за за клинично здрави деца на възраст от 3-10г. Планирана за 2012-2013г.
- Разкриване на ЦНСТ в гр. Монтана за за клинично здрави деца на възраст от 10-14г. Планирана за 2012-2013г.
- Разкриване на ЦНСТ в гр. Монтана за за клинично здрави деца на възраст от 14-18г. Планирана за 2012-2013г.
- Разкриване на ЦНСТ в гр. Берковица за деца с увреждания през Планирана за 2011г.
- Разкриване на ЦНСТ в гр. Лом за за клинично здрави деца на възраст от 3-7г. Планирана за 2012-2013г.;
- Разкриване на два броя ЦНСТ в гр. Лом за клинично здрави деца на възраст от 7-18г. Планирана за 2013-2014г.;
- Разкриване на ЦНСТ в с. Георги Дамяново и/или с. Гаврил Геново за клинично здрави деца на възраст от 3-10г. Планирана за 2012-2013г.
- Разкриване на ЦНСТ в с. Георги Дамяново и/или с. Гаврил Геново за клинично здрави деца на възраст от 10-14г. Планирана за 2012-2013г.
- Разкриване на ЦНСТ в с. Георги Дамяново и/или с. Гаврил Геново за клинично здрави деца на възраст от 14-18г. Планирана за 2012-2013г.

Дейностите, по които ще работят новите ЦНСТ са:

- Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната;
- Психологическо консултиране;
- Социално информирание и консултиране;
- Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество чрез други служби;

- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Обучение за родителски умения и семейно планиране;
- Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му;
- Семейна подкрепа след реинтеграция на детето;
- Изграждане на умения за самостоятелен живот;
- Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.

Специфична цел 2.4. Закриване и трансформация на съществуващите специализирани институции за деца.

Мярка 2.4.1. Трансформиране на ДМСГД – Монтана

Предвижда се годишно капацитетът за постоянна грижа да намалява с 20%. Както и за останалите специализирани институции, трансформирането на Дома и дейностите, които ще бъдат развивани, ще бъдат уточнени в предвидения в мярка 2.1.1. План за трансформация..

Дейност 2.4.1.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете. Това ще бъде извършено от екип на ЦОП Монтана, ДМСГД и ОЗД Монтана. Оценка ще включват възможността за реинтеграция в биологичното и разширено семейство, а плановете ще предвиждат осигуряване на сигурна и постоянна семейна среда за всяко дете. Оценка и плановете ще бъдат актуализирани през 2011 г.

Дейност 2.4.1.2 Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца (в съответствие с описанието по мярка 2.1.1.)

Дейност 2.4.1.3. Превенция на настаняването на деца в ДМСГД (описано в мерките по превенция и подкрепа за уязвими семейства).

Дейност 2.4.1.4. Осигуряване на устойчивост за функциониране на Центъра за ранна интервенция.

Мярка 2.4.2. Трансформиране на ДДЛРГ – с. Г. Дамяново.

Трансформирането на Дома и дейностите, които ще бъдат развивани, ще бъдат уточнени в предвидения в мярка 2.1.1. План за трансформация..

Дейност 2.4.2.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете. Това ще бъде извършено от екип на ДДЛРГ – с. Г. Дамяново и ОЗД Чипровци. Оценка ще включват възможността за реинтеграция в биологичното и разширено семейство, а плановете ще предвиждат осигуряване на сигурна и постоянна семейна среда за всяко дете. Оценка и плановете ще бъдат актуализирани през 2011 г.

Дейност 2.4.2.2 Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца (в съответствие с описанието по мярка 2.1.1.)

Дейност 2.4.2.3. Превенция на настаняването на деца в ДДЛРГ – с. Г. Дамяново (описано в мерките по превенция и подкрепа за уязвими семейства).

Дейност 2.4.2.4. Обособяване на нова услуга в сградата, паралелно с намаляването на капацитета на дома. Тя ще бъде уточнена в плана за закриване/трансформация на Дома.

Дейност 2.4.2.5. Разкриване на Комплекс от социални услуги, който ще включва три ЦНСТ за деца от 3-7г., 7-14г., 14-18г.

Мярка 2.4.3. Трансформиране на ДДЛРГ – гр. Берковица.

Трансформирането на Дома и дейностите, които ще бъдат развивани, ще бъдат уточнени в предвидения в мярка 2.1.1. План за трансформация..

Дейност 2.4.3.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете. Това ще бъде извършено от екип на ДДЛРГ – гр. Берковица и ОЗД Берковица. Оценка ще включват възможността за реинтеграция в биологичното и разширено семейство, а плановете ще предвиждат осигуряване на сигурна и постоянна семейна среда за всяко дете. Оценка и плановете ще бъдат актуализирани през 2011 г.

Дейност 2.4.3.2 Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца (в съответствие с описанието по мярка 2.1.1.)

Дейност 2.4.3.3. Превенция на настаняването на деца в ДДЛРГ – Берковица (описано в мерките по превенция и подкрепа за уязвими семейства).

Дейност 2.4.3.4. Обособяване на нова услуга в сградата, паралелно с намаляването на капацитета на дома. Тя ще бъде уточнена в плана за закриване/трансформация на Дома.

Дейност 2.4.3.5. Разкриване на ЦНСТ за деца.

Мярка 2.4.4. Трансформиране на ДДЛРГ – гр. Лом.

Трансформирането на Дома и дейностите, които ще бъдат развивани, ще бъдат уточнени в предвидения в мярка 2.1.1. План за трансформация..

Дейност 2.4.4.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете. Това ще бъде извършено от екип на ДДЛРГ – гр. Лом и ОЗД Лом. Оценка ще включват възможността за реинтеграция в биологичното и разширено семейство, а плановете ще предвиждат осигуряване на сигурна и постоянна семейна среда за всяко дете. Оценка и плановете ще бъдат актуализирани през 2011 г.

Дейност 2.4.4.2. Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца (в съответствие с описанието по мярка 2.1.1.)

Дейност 2.4.4.3. Превенция на настаняването на деца в ДДЛРГ – Лом (описано в мерките по превенция и подкрепа за уязвими семейства).

Дейност 2.4.4.4. Обособяване на нова услуга в сградата, паралелно с намаляването на капацитета на дома. Тя ще бъде уточнена в плана за закриване/трансформация на Дома.

Дейност 2.4.4.5. Разкриване на ЦНСТ за деца на възраст 3-7г.

Мярка 2.4.5. Закриване на ДДМУИ гр. Берковица :

Дейност 2.4.5.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете. Това ще бъде извършено от екип на ДДМУИ гр. Берковица и ОЗД Берковица. Оценка ще включват възможността за реинтеграция в биологичното и разширено семейство, необходимостта от развиване на умения за самостоятелен живот, а плановете ще предвиждат осигуряване на сигурна и постоянна семейна среда за всяко дете и самостоятелен живот. Оценка и плановете ще бъдат актуализирани през 2011 г.

Дейност 2.4.6.2. Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца (в съответствие с описанието по мярка 2.1.1.), включително извеждане на настанени младежи в наблюдавани жилища и ЦНСТ (след 2011 година);

Дейност 2.4.6.3. Превенция на настаняването на деца в ДДМУИ гр. Берковица (описана в мерките по превенция и подкрепа за уязвими семейства).

Дейност 2.4.6.4. Закриване на институцията в края на периода на стратегията.

Дейност 2.4.6.5. Разкриване на 1 ЦНСТ за деца с увреждания от дома в Берковица, през 2011 година.

Специфична цел 2.5. Подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.

Мярка 2.5.1. Програми за социални умения на децата, настанени в СИ. Разкриване на наблюдавани жилища за адаптация към самостоятелен живот на младежи, напускащи СИ

Услугите са предназначени за младежите, които напускат специализирани институции за деца и ще предоставят подкрепа за социалната интеграция и самостоятелния живот на младежите. Наблюдаваните жилища са услуга в общността за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирани институции.

Дейност 2.5.1.1. Изграждане на 1 наблюдавано жилище в гр.Лом за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирани институции.

- Разкриване на наблюдавано жилище в гр. Лом с капацитет 10 места (2012 – 2013 година)

Основните задачи на наблюдаваното жилище са:

- Оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирани институции и им предстои да водят независим начин на живот;

- Осигуряване на гражданските права на младежи, напускащи институции – съвместна работа на ЦОП в общините и службите ГРАО. Предоставяне на достоверна информация за биологичния произход на младежите. Предоставяне на информация за наследствени права.

Дейност 2.5.1.2. Развиване на програми във всички СИ за изграждане на социални умения на настанените деца и младежи и подготовка за самостоятелен живот след напускане на институцията. Програмите се изпълняват съвместно от ЦОП и СИ с подкрепата на училищата и ОЗД в област Монтана.

Мярка 2.5.2. Разкриване на защитени жилища за деца и младежи

Тази мярка предвижда развитието на услуги в общността от резидентен тип за деца и младежи, за които не е възможно да бъде осигурена семейна среда и продължаване на функционирането на действащите.

Дейност 2.5.2.1. Продължаване на дейността на защитеното жилище за младежи с умствена изостаналост в гр. Берковица (с капацитет 8 места). Разширяване на спектъра от услуги, насочени към социална интеграция и самостоятелен живот.

Дейност 2.5.2.2. Разкриване на Защитено жилище в гр. Монтана за младежи с увреждания, изведени от ДДУИ с капацитет 8 места. Услугата ще предоставя среда, близка до семейната за младежи с увреждания, които са живели в институции. Планирана за 2012-2013г.

Мярка 2.5.3. Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ

Дейност 2.5.3.1. Предоставяне на подкрепа към младежите, напуснали СИ – информиране, предоставяне на консултации, съдействие и посредничество за намиране на работа и самостоятелно жилище, както и съдействие при кризисни ситуации. Дейностите ще се осъществяват от ЦОП, ЦСРИ и общините като се намалява интензивността пропорционално на нарастващата самостоятелност на младежите.

Дейност 2.5.3.2. Програми за професионална квалификация на младежите, напуснали СИ - включване в курсове за професионална квалификация към Дирекциите Бюро по труда (ДБТ), и/или по проекти, подкрепени от Оперативни програми за развитие на човешките ресурси и Националните програми за заетост.

Дейност 2.5.3.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на достъп до заетост за младежите, напуснали СИ – стимулиране на работодателите, програми за субсидирани работни места и др.

Дейност 2.5.3.4. Прилагане на общински мерки в подкрепа на младежите, напуснали СИ, за осигуряване на жилище (като настаняване под наем в общинско жилище, подкрепа чрез лимитиран във времето субсидиран наем).

Специфична цел 2.6. Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора.

Мярка 2.6.1 Изграждане на резидентни услуги за стари хора.

Планирано е изграждането на защитени жилища и домове за стари хора с подобрена среда за стари хора с ниски доходи, които не са в състояние да живеят сами. Освен битовите и здравните грижи тук е необходимо да се предоставят и възможности за повече самостоятелност на живеещите в дома – домашен интериор, възможности да си готвят и да се грижат за себе си. Предвижда се новите услуги да бъдат разкрити в общините Монтана, Вълчедръм, Лом и Медковец и да функционират като самостоятелни услуги. С разкриването на новите домове за стари хора ще бъдат поети чакащите, както и ще се изведат хора от съществуващите големи домове, което ще доведе и до намаляване на техния капацитет.

Дейност 2.6.1.1. Разкриване на 4 дома за стари хора в 4 общини от област Монтана, с общ капацитет 125, след анализ на наличния сграден фонд и възможности за ресурсното обезпечаване със съответните специалисти (с атмосфера близка до домашна) за стари хора, с възможност за обособяване на самостоятелни спални помещения или спални помещения за максимум двама души (разкриване в периода 2012-2015). Подготовката за изграждане на ДСХ в с.Аспарухово, община Медковец е започнала, в Лом и Вълчедръм ще стартира през 2012 г., а в община Чипровци през 2013г.

Подготовката за разкриване на услугите ще стартира от 2011 г. с идентифициране на източници на финансиране и местоложение. От 2012 г. ще започнат дейностите по поетапно изграждане и разкриване на услугите на територията на общините.

Дейност 2.6.1.1. Разкриване на 2 защитени жилища за стари хора на територията на община Монтана.

Дейност 2.6.1.2. Продължаване дейността на преходно жилище за възрастни с физически увреждания в с.Горна Вереница, което е за изведени лица от ДВФУ.

Дейност 2.6.1.3. Разкриване на хосписи в три общини от област Монтана – Монтана, Лом и Чипровци, с капацитет по 20 места, които могат да бъдат финансирани като държавно делегирани. Услугите ще бъдат с териториален обхват всички общини от област Монтана. Разкриването ще бъде разработено по проектна дейност след 2012г. съвместно с МЗ.

Специфична цел 2.7. Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Мярка 2.7.1. Подобряване качеството на материалната база и грижа в ДСХ на територията на област Монтана

В рамките на тази мярка са включени изпълнението на дейностите, включени в плана за ДСХ, (разработен по мярка 2.1.2.) Подобряването на качеството на грижа ще бъде извършено чрез обособяване на среда близка до домашната и подобряване на медицинското обслужване. (2010-2012 година)

Дейност 2.7.1.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице. Това ще бъде извършено от екип на ДСП и екип на съответната специализирана институция. Те ще показват възможността за самообслужване и необходимата подкрепа.

Дейност 2.7.1.2. Извеждане на старите хора в защитени жилища (2011-2012година)

Дейност 2.7.1.3. Ремонт и обзавеждане, осигуряване на самостоятелни стаи или стаи с максимум две легла (2010-2011 година).

Дейност 2.7.1.4. Осигуряване на специализирано медицинско обслужване на настанените хора в тежко здравословно състояние.

Мярка 2.7.2. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в ДВД с. Добри Дол, община Лом и ДВД с.Бистрилица, община Берковица.

В рамките на тази мярка са включени изпълнението на дейностите, включени в плана за ДВД, (разработен по мярка 2.1.2.) Подобряването на качеството на грижа ще бъде извършено чрез обособяване на среда близка до домашната и подобряване на медицинското обслужване. (2011-2013 година)

Дейност 2.7.3.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице. Това ще бъде извършено от екип на ДСП, екипа на съответната специализирана институция и окръжен психодиспансер Монтана. Те ще показват възможността за самообслужване и необходимата подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.7.3.2. Извеждане на възрастните хора с деменция в защитени жилища (2012-2013 година);

Дейност 2.7.3.2. Ремонт и обзавеждане; осигуряване на самостоятелни стаи или стаи с максимум две легла (2011-2013 година).

Мярка 2.7.4. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в ДВХФУ на територията на област Монтана

В рамките на тази мярка са включени изпълнението на дейностите, включени в плана за ДВХФУ (разработен по мярка 2.1.2.) Предвижда се част от хората с увреждания от домовете да бъдат изведени в защитени жилища или преходно жилище, с цел намаляване броя на настанените в специализираната институция и осигуряване на среда близка до домашната.

Дейност 2.7.4.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице. Това ще бъде извършено от екипи на ДСП екипи на специализираните институции и окръжен психодиспансер Монтана. Те ще показват възможността за самообслужване и необходимата подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.7.4.2. Извеждане на възрастните хора с увреждания в защитени жилища и преходни жилища (2011-2012 година);

Дейност 2.7.4.3. Ремонт и обзавеждане, осигуряване на самостоятелни стаи или стаи с максимум две легла (2012-2013 година).

Мярка 2.7.5. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в ДВХУИ на територията на област Монтана

В рамките на тази мярка са включени изпълнението на дейностите, включени в плана за ДВХУИ (разработен по мярка 2.1.2.) Предвижда се част от хората с умствени увреждания от домовете да бъдат изведени в защитени жилища, с цел намаляване броя на настанените в специализираната институция и осигуряване на среда близка до домашната.

Дейност 2.7.5.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице. Това ще бъде извършено от екипи на ДСП екипи на специализираните институции. Те ще показват възможността за самообслужване и необходимата подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.7.5.2. Извеждане на възрастните хора с умствена изостаналост в защитени жилища (2011-2012 година);

Дейност 2.7.4.3. Ремонт и обзавеждане, осигуряване на самостоятелни стаи или стаи с максимум две легла (2012-2013 година).

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
Направление 2: Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа									
1	ДМСГД Медико-социална услуга	Изоставени новородени деца, деца с увреждания и тежки заболявания (0-7 г.) (2009: капацитет 100, заетост – 58)	Всички общини от областта			15-20	Трансформиране; постепенно нама- ляване на капацитета с 85% (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ	Монтана	Налична за трансформиране - съвместно с МЗ - Центрове за настаняване от семеен тип
2	ДЦДУ в ДМСГД (ДДД)	Деца 0-7 год. с увреждания от ДМСГД	Всички общини от областта . Монтана	10	10	10	Реинтеграция в семейството и превенция; Дневна грижа	Гр. Монтана	Налична, планиран капацитет
3	ДЦДУ седмична грижа в ДМСГД (ДДД)	Деца 0-7 год. с увреждания от ДМСГД и от семейства (заетост 2009 – 7)	Всички общини от областта	10	10	20	Реинтеграция в семейството и превенция; Седмична грижа	Гр. Монтана	Налична - планиран капацитет за 2010 г. – 20 места
4	ЦНСТ (ДДД)	Деца и лица от обл. Монтана, изведени от СИ в областта и извън нея.	Общини от областта	-	-	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната	Гр. Монтана	Нова, за планиране през 2012 г.
5	Център за настаняване от семеен тип - за деца с увреждания от 0- 7 г	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.	Монтана Област	-	-	15	Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семеен планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Гр. Монтана	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.
6	Център за настаняване от семеен тип за клинично здрави деца от 3-	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или	Монтана Област	-	-	15	Психологическо консултиране. Социално информирание и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на	Гр. Монтана	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	10 г.	роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.					нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семеино планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Среци и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.		
7	Център за настаняване от семеен тип -за клинично зdravi деца от 10-14 г.	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.	Монтана Област	-	-	15	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семеино планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Среци и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Гр. Монтана	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.
8	Център за настаняване от семеен тип -за клинично зdravi деца от 10-14 г.	Деца от сегашните специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.	Монтана Област	-	-	15	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семеино планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Среци и контакти на детето и семейството му. Семейна	Гр. Монтана	Нова, за планиране през 2012 г. и 2013г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.		
9	ЦНСТ	деца	Община Берковица и други общини от област Монтана	15	15	15	Той функционира от април 2010г.ЦНСТ е услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на децата лишени от родителска грижа . В центъра функционира среда близка до семейната, при която децата получават необходимата им индивидуална грижа и подкрепа за личностно съзряване и изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и услугите в него са насочени към създаването на условия и нагласи на децата за равнопоставено участие в живота на местната общност.	Гр.Берковица	налична
10	ЦНСТ за деца от 3-7г.;	Деца	Община Георги Дамяново и общ.Чипровци и останалите общини от област Монтана	-	-	15	Предоставяне на качествена грижа и подслон на деца, лишени от родителска грижа и среда, близка до семейната	С.Георги Дамяново; С.Гаврил Геново	Планирана за 2012-2013г.
11	ЦНСТ за деца от 7г.-14г.;	Деца	Община Георги Дамяново и общ.Чипровци и останалите общини от област Монтана	-	-	15	Предоставяне на качествена грижа и подслон на деца, лишени от родителска грижа и среда, близка до семейната	С.Георги Дамяново; С.Гаврил Геново	Планирана за 2012-2013г.
12	ЦНСТ за деца от 14г.до 18г.	Деца	Община Георги Дамяново и общ.Чипровци и останалите общини от област Монтана	-	-	15	Предоставяне на качествена грижа и подслон на деца, лишени от родителска грижа и среда, близка до семейната	С.Георги Дамяново; С.Гаврил Геново	Планирана за 2012-2013г.
13	Център за настаняване от семеен тип –от	Деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване са изчерпани	Община Лом	10	10	10	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи; Изграждане на умения за	гр. Лом	Нова за планиране

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
	3 до 7 год.	възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или в приемно семейство или осиновяване.					самостоятелен живот; Осигуряване на здравни и образователни услуги (извън мястото за живеене).		
14	Център за настаняване от семеен тип- от 7 до 18 год.- 2 бр.	Деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или в приемно семейство или осиновяване	Община Лом			2x15	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи; Изграждане на умения за самостоятелен живот; Осигуряване на здравни и образователни услуги (извън мястото за живеене).	гр. Лом	Нова за планиране
15	Преходно жилище	деца	Община Берковица	-	8	8	Услуга за юноши след дълъг институционален престой. Подкрепа за самостоятелен живот. Обучения за повишаване уменията	Гр.Берковица	2011г.
16	Наблюдавано жилище	Младежи, навършили 18г., напускащи ДДЛРГ	Община Лом	-	-	10	Форма на социална услуга за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили пълнолетие, които напускат СИ, преходно жилище или защитено жилище и им предстои да водят независим начин на живот	Гр.Лом	Нова за планиране
17	ДВФУ- г. Вереница	Лица с физически увреждания над 70 %	Област	42	42	42	24 часова грижа – медицинска, битова ,социална.	с.Горна Вереница, общ.Монтана	налична
18	Преходно жилище в ДВФУ	Възрастни с физически увреждания	Област Монтана	8	8	8	Постепенно извеждане на лицата от дома; Изграждане на умения за самостоятелен живот;	С. Г. Вереница	Налична
19	ДСХ с отделение за лежащо болни	възрастни	Община Берковица	150	150	150	В дома се настаняват възрастни хора : мъже и жени на пенсионна възраст и лица на пенсионна възраст с намалена работоспособност – трудно подвижни или лежащо болни, ако здравословното състояние по ЕР на ТЕЛК отговаря на профила на специализираната институция. Основната функция е създаване на условия , които гарантират равноправното положение на потребителите и преодоляване на изолираността. Осигуряване на	Гр.Берковица	налична

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							благоприятен микроклимат в съответствие с техните желания и способности , зачитане на личното достойнство, убеждения , правото им да вземат решения, засягащи качеството на техния живот.		
20	Дом за стари хора с ОЛБ	Възрастни хора, които нямат близки и роднини; Възрастни хора, които имат близки и роднини, но същите се намират в трайна невъзможност да полагат необходимите грижи в семейна среда; Възрастни хора без жилище; Възрастни хора, които не са в състояние сами да организират своето ежедневие и да задоволяват основни жизненни потребности; възрастни хора с физическо и психическо състояние, съответстващо на социалните услуги предоставяни в дома	Цялата област	54	54	54	Предоставяне на постоянна грижа при задоволяване на ежедневни жизненни потребности, рехабилитация, терапия за възрастните хора	с.Владимирово	налична
21	Дом за стари хора –	Възрастни хора, които нямат близки и роднини; Възрастни хора, които имат близки и роднини, но същите се намират в трайна невъзможност да полагат необходимите грижи в семейна среда; Възрастни хора без жилище; Възрастни хора, които не са в състояние сами да организират своето ежедневие и да задоволяват основни жизненни потребности; възрастни хора с физическо и психическо състояние, съответстващо на социалните услуги предоставяни в дома	Цялата област	25	25	25	Предоставяне на постоянна грижа при задоволяване на ежедневни жизненни потребности, рехабилитация, терапия за възрастните хора	с.Добри дол	налична

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
22	Защитено жилище	Хора с психични увреждания настанени в ДВХПР с.Говежда, които подлежат на извеждане	ДВХПР с.Говежда	0	0	10	Извеждане на потребителите от СИ	с.Говежда	Защитено жилище
23	Защитено жилище (ДДД)	Младежи с увреждания в СИ, изведени от ДДУИ	Монтана	-	-	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за младежи в среда, близка до семейната	Монтана	Планиран за стартиране с капацитет 8 за 2013 г.
24	Защитено жилище за лица с увреждания	Лица с увреждания	Община Берковица	8	8	8	ЗЖ е делегирана от държавата дейност. Основните задачи са подпомагане на потребителите в усилията им да водят независим и пълноценен начин на живот; повишаване качеството им на живот чрез изграждане и поддържане на среда близка до семейната; нормализиране на ежедневието им посредством осигуряване и възможност за участие в различни видове дейност; подпомагане включването им в обществения живот.	Гр.Берковица	налична
25	Дом за стари хора и хора с увреждания	Лица в пенсионна възраст и такива с експертно решение, които нямат близки или същите са в невъзможност да се грижат за тях и са изчерпани всички възможности за обгрижване в домашна среда.	община Медковец	-	-	50	Предоставяне на комплекс от социални услуги за задоволяване ежедневните битови, здравни и културни потребности на потребителите.	с. Аспарухово	Нова за разкриване
26	Дом за стари хора	Стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	общ. Вълчедръм	-	-	30	Резидентна грижа-нужда от 24-часово обгрижване		Планирана за 2015
27	Дом за стари хора	Стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	общ. Чипровци	-	-	20	Резидентна грижа-нужда от 24-часово обгрижване	с.Превала	Планирана за 2013
28	Дом за стари хора	Лица, навършили възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно Кодекса за социално осигуряване	Гр. Лом	-	-	25	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица, навършили възраст за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно Кодекса за социално осигуряване, включително и на онези от тях, които имат процент намалена	Гр. Лом	Нова за разкриване

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет			Област .... Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2011	2015			
							трудоспособност, установен с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК.		
29	Дом за възрастни хора с деменция	Възрастни с деменция	Област Монтана	50	50	50	Постоянна грижа; рехабилитация; терапия, информиране; организация на свободното време; трудотерапия	с.Добри дол	налична
30	Дом за възрастни хора с деменция	възрастни	Област Монтана	55	55	55	Специализирана институция предоставяща комплекс от социални услуги на лица с деменция , установена с протокол от ЛКК и /или с експертно решение на ТЕЛК / НЕЛК.	С.Бистрилица	налична
31	Хоспис – медико-социална услуга	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Монтана	-	-	20	Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Монтана	Нова за планиране,съвместно с МЗ
32	Хоспис за лица с психични разстройства	Лица с умерени психични Проблеми, чакащи настаняване в СИ	Община Лом	-	-	20	Консултиране;постоянна грижа;рехабилитация;терапия;групов а работа ;работа на терен; помощ в домакинството;	Лом	Нова за планиране

6 Логическа рамка и ключови индикатори за успех

Логическа рамка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Визия	Областната стратегия за развитието на социалните услуги цели да превърне област Монтана в регион с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.			
Общи цели		Индикатори – базови индикатори за въздействието на Стратегията и постигнатата промяна в ситуацията към 2015 г.	Източници на информация	Период на проверка
Обща цел 1	Създаване на условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на индивиди и групи, включително подкрепа на общности и семейства с деца в риск.	Развита модерна социална политика в подкрепа на рискови семейства и общности в област Монтана в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности, измерима чрез: <ul style="list-style-type: none"> Осигурена подкрепа за поне 30% от уязвимите семейства и деца в ЦОП в област Монтана; Поне 30% от уязвимите семейства и деца обхванати в комплексна програма за ранно детско развитие в цялата област Монтана; Оказана подкрепа /създадени условия за подобрена родителска грижа за 	<ul style="list-style-type: none"> Социологически проучвания Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия Годишни доклади за мониторинг на напредъка 	2011г. 2013г. 2015г.

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

		<p>600-700 деца годишно в област Монтана (от 2012 г.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Постигнато намаляване с 20% на децата, настанени извън семейството си; • Поне 90% от децата в предучилищна възраст обхванати в детска градина; • Поне 98% от децата в задължителна училищна възраст обхванати в подходяща форма на образование; • Предотвратена институционализация на 90% от децата в риск от настаняване в специализирана институция към края на стратегията; • Поне 20% от децата настанени извън семейството, са настанени при близки и роднини; • Подобрена грижа за поне 400 деца, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване); • Създаден капацитет за обхващане на поне 30% от децата с увреждания, отглеждани от семействата си, в различни форми на заместваща, дневна грижа; • Намаление със 70% на децата в риск от отпадане от училище; • Постигната степен на адаптиране на средата към нуждите на хората с увреждания (в зависимост от специфичната ситуация във всяка от 11-те общини); • Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 20% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; • Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 20% от старите хора в област Монтана с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места; • Предотвратена преждевременна институционализация на поне 100 самотноживеещи стари хора чрез развитите услуги за грижа в домашна среда; • Осигурени нов тип резидентни грижи в среда, близка до домашната, за 40% от нуждаещите се стари хора в област Монтана, които са затруднени да живеят сами. 	<p>на изпълнението на областната стратегия</p> <ul style="list-style-type: none"> • Статистически данни на НСИ • месечни и тримесечни справки в РДСП • заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими семейства и деца • анализи на РДСП за оценката на потребностите, статистически данни от РДСП • решения на ОбС и заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги • Проучване за обратна връзка от потребителите 	
<p>Обща цел 2</p>	<p>Ускоряване процеса на деинституционализация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Постигната качествена промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез рязко увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите в специализирани институции – съотношение 10:1 на ползвателите в полза на услугите в общността; • Съотношение 5:1 между децата в алтернативна семейна грижа и децата в резидентна грижа; • Осъществено закриване/трансформиране на всички 5 СИ за деца в област Монтана; • Поне 50% от децата в СИ изведени в семейна среда чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативна семейна грижа; • Постигнато намаляване с 90% на децата от област Монтана, отглеждани в СИ; • Повишена информираност / чувствителност на обществеността в област Монтана към проблемите на децата и лицата, настанени в СИ; • Подобрена грижа за около 450 стари хора и възрастни с деменция, настанени в преустроени и ремонтирани СИ 	<ul style="list-style-type: none"> • Статистически данни на НСИ • месечни и тримесечни справки в РДСП • Доклади на ЗМО • документация от информац. Кампании • мониторинг на медиите • Отзиви в медиите • Данни от РИО, ОЗД, ДСП, общини 	<p>2011г. 2013г. 2015г.</p>

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Обща цел 3	Гарантиране качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги	<ul style="list-style-type: none"> • Работещ Ресурсен център за развитие на човешките ресурси в област Монтана • Повишен капацитет за управление на СУ на поне 50 представители на общини, областна администрация, дирекции социално подпомагане; • Повишена професионална квалификация и умения на поне 150 души персонал на доставчиците на услуги; • Утвърдени системи за качество на социалните услуги • Разширяване практиката на договаряне на социални услуги с външни доставчици 	<ul style="list-style-type: none"> • Проучване за обратна връзка от потребителите за качеството на СУ • Регистри на обучените, дипломи, сертификати • методически указания 	2011 годишни справки 2015
Обща цел 4	Повишаване на ефективността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество	<ul style="list-style-type: none"> • Развити и функциониращи поне 4 нови за област Монтана услуги за деца и семейства, работещи на областно ниво, • Осъществени поне 3 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община; • Инициирани и развити поне 5 смесени междусекторни услуги и/или мерки за социално включване на уязвими общности и рискови групи; 	<ul style="list-style-type: none"> • общински справки за предоставени финансови ресурси • Протоколи и решения на ОбС; • Подписани междуобщински и междусекторни споразумения • Доклади на ЗМО • Мониторингови доклади от изпълнението на общинските програми и планове за развитие 	2013г. 2015г.

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и ползите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
Направление 1: Развитие на услуги в общността за превенция на социалното изключване и изолация					
1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги във всички общини в областта за подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата,	Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от област Монтана в Центрове за обществена подкрепа Мярка 1.1.2. Превенция на	<ul style="list-style-type: none"> • Разкрити 8 нови ЦОП в областта; • Увеличен общ капацитет на ЦОП в областта от 70 (2010г.) на 220 (2012г.); • Обхванати 220-260 ползватели годишно на услугите в ЦОП към КСУ в Монтана (към 2015г.); 	<ul style="list-style-type: none"> • Увеличен брой на работещи ЦОП от 1 на 9 в област Монтана; • Осигурено обхващане на всички 11 общини в област Монтана със социални услуги за деца и семейства в риск; • % обхванати уязвими семейства и 	<ul style="list-style-type: none"> • Статистич. данни на НСИ; • Проучване за обратна връзка от потребит.; • Месечни и тримесечни 	Годишни справки Обобщени данни през

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие	<p>изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции</p> <p>Мярка 1.1.3. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование</p> <p>Мярка 1.1.4. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в цялата област и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик</p>	<ul style="list-style-type: none"> Обхванати допълнително 70-90 ползватели годишно от ЦОП в Берковица (от 2012 г.); Обхванати 40-50 ползватели годишно в община Вършец (от 2012 г.); Обхванати 110-120 ползватели годишно в община Лом (2012 г.); Обхванати 40-50 ползватели годишно в община Вълчедръм (от 2012); Обхванати 70-90 ползватели годишно в община Брусарци (от 2012 г.); Обхванати 70-90 ползватели годишно в общините Чипровци и Георги Дамяново (от 2012г.) Обхванати 40-50 ползватели годишно в община Якимово (от 2012); Обхванати 40-50 ползватели годишно в община Медковец (от 2012 г.); Разкрит Център за ранна интервенция и превенция; Разкрито ЗМБ, с капацитет 6; Разкрит Областен център по приемна грижа, с капацитет 50 места; Работеща програма за ранна превенция на изоставянето; Над 500 деца, обхванати в образователни инициативи, извънкласни и извънучилищни дейности; Реализирани инициативи и кампании за превенция на насилието и рисковото поведение във всички училища Разкрит Център за превенция на отпадане от училище, с капацитет 30 места; Разкрит Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение, с капацитет 30 места; Разкрит Кризисен център за жени и деца, жертви на трафик и насилие, с капацитет 20 места 	<ul style="list-style-type: none"> деца в програмата за ранно детско развитие; Увеличен общ брой ползватели на услугите в ЦОП в областта от 170-200 годишно (2010) на 480-590 годишно (от 2012г.); Повишен родителски капацитет на 200-220 семейства годишно; Постигнато обхващане в услуги за превенция на 30% от майките /новородените в риск от изоставяне; Намаление с 20% годишно на случаите на изоставяне на деца Осигурено обхващане на 98% от подлежащите деца в задължителен подготвителен клас; Повишена училищна посещаемост с 20% годишно; Намалено отпадане от училище с 20% годишно; Предоставени услуги /подкрепа / реинтеграция за 40% от децата и лицата жертви на насилие, трафик, зависимости, рисковото поведение 	<p>справки от ЦОП в РДСП;</p> <ul style="list-style-type: none"> Социологическ и анкети, проучвания; Заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими семейства и деца; Данни на ОЗД; Статистич. данни и справки от РИО на МОМН; срещи в училищата с деца, родители, учители; Справки и отчети на социалните услуги; Годишни доклади, статистически данни и отчети на РЦЗ и общ. администраци; Статистически данни и справки от РИО на МОМН 	<p>2011г</p> <p>2013г</p> <p>2015г</p>
1.2. Създаване на нови социални услуги в общността, които ще развият и подкрепят	Мярка 1.2.1. Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и	<ul style="list-style-type: none"> Осигурени достатъчни човешки и други ресурси в ЦОП за пълноценна работа с биологичните и разширените семейства с цел реинтеграция на деца в риск от 	<ul style="list-style-type: none"> Подобрена резултатност с 20% на услугите за реинтеграция на деца в биологичното семейство; Осъществена мярка за закрила - 	<ul style="list-style-type: none"> данни на ОЗД; решения на ОБС и 	

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
форми на алтернативна семейна грижа	възпитанието на дете Мярка 1.2.2. Широко развитие на приемната грижа и включване по 30 работещи приемни семейства годишно (от 2012 г.)	изоставяне; <ul style="list-style-type: none"> Развита услуга Приемна грижа на областно ниво с включване на поне 30 приемни семейства годишно (от 2012); Повишена информираност за проблемите на децата в риск 	настаняване при близки и роднини поне за 20% от децата, отделени от биологичното семейство <ul style="list-style-type: none"> Увеличен брой приемни семейства от 15 (2010) на 150 (2015); Увеличен брой деца, отглеждани в приемни семейства до 200 (през 2015 г.) 	заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги <ul style="list-style-type: none"> решения на ОбС и заповеди на АСП за закриване на СИ Доклади на ЗМО; Доклади на ОЗД, ДСП анализи и данни на РДСП 	
1.3 Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.	Мярка 1.3.1. Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции	<ul style="list-style-type: none"> Утвърдена социална услуга Дневен център към ДМСГД в подкрепа на семействата с деца с увреждания с 30 годишно; Продължаване дейността на Дневен център за деца с увреждания ,с капацитет 36; 70 % от децата с увреждания, обхванати в предучилищна подготовка и образование; 	<ul style="list-style-type: none"> Постигнато обхващане в услуги за ранна интервенция и подкрепа на 80% от случаите на деца с увреждания; Осигурено включващо обучение в масовите училища за поне 70% от децата с увреждания с подкрепата на ресурсни учители Постигната степен на адаптиране на средата към нуждите на децата с увреждания (в зависимост от специфичната ситуация в 11-те общини) 	<ul style="list-style-type: none"> Данни на НПО, работещи с хора с увреждания Справки и отчети на СУ Статистически данни и справки от РИО на МОМН обратна връзка от потребителите данни на ОЗД и ДСП 	
1.4 Осигуряване подкрепа на уязвимите семейства и децата в	Мярка 1.4.1. Подкрепа на деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени	<ul style="list-style-type: none"> Разкрит Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение в гр.Монтана, с капацитет 	<ul style="list-style-type: none"> Осигурена подкрепа на поне 70% от децата в риск 	<ul style="list-style-type: none"> Справки и отчети на СУ данни на ОЗД 	

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
риск за социално включване, превенция на рисковото поведение и неглижиране на децата.	прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества	30 места		• обратна връзка от потребителите	
1.5. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на включването и реализация на лицата с увреждания	<p>Мярка 1.5.1. Развиване на ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Монтана</p> <p>Мярка 1.5.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства</p> <p>Мярка 1.5.3. Разкриване на защитени жилища за подкрепа на включването и социалната интеграция на лицата с интелектуални и ментални увреждания</p> <p>Мярка 1.5.4. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания</p> <p>Мярка 1.5.5. Развиване на услуги за подкрепа и социална интеграция на хора с психични разстройства</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Поне 5 действащи ЦСРИ с обхващане на минимум 480-500 пълнолетни ползватели годишно; • Увеличен с 35% капацитет на услугите Домашен социален патронаж, ДП, СА, ЛА; • Включени допълнителни дейности за помощ в ежедневието на потребителите с увреждания към патронажите; • Развитие и предоставяне на общинска услуга специализиран транспорт за хората с увреждания; • Поне 5% от хората с увреждания обхванати в програмите на ДБТ за трудово посредничество, достъп до квалификация и заетост • Разкрит Дневен център за възрастни с увреждания в гр.Чипровци, с капацитет 40 места; • Разкрито защитено жилище за лица с умствена изостаналост в гр.Монтана, с капацитет 10 места; • Разкрито защитено жилище за лица с умствени увреждания в гр.Лом, с капацитет 10 места; • Разкрити 2 защитени жилища за лица с деменция в гр.Лом, с капацитети по 15 места; • Продължаване и разширяване дейността на Дневен център за възрастни с увреждания в гр.Монтана ,с капацитет 24 места; • Разкрити 3 защитени жилища за лица с психични разстройства, с общ капацитет 30 места; • Разкрит Дневен център за хора с 	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурена рехабилитация и услуги за 300-350 лица с увреждания средно на година; • Осигурени услуги в домашна среда за 30% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; • Адаптиране на публичен транспорт в поне 3 общини; • Осигурени услуги, дневна грижа и рехабилитация на поне 30% от хората с увреждания; • Осигурена резидентна грижа на 30 лица с умствена изостаналост; • Осигурена резидентна грижа на 10 лица с деменция; • Осигурена резидентна грижа в общността за 30 лица с психични проблеми; • Осигурени услуги, консултации и подкрепа на поне 20% от лицата с психични проблеми 	<ul style="list-style-type: none"> • годишни доклади, статистически данни и отчети на РЦЗ и общински администрации • данни и справки от ДБТ • Доклади на ДСП; • отчети на мобилни екипи • заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги за хора с увреждания 	

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
		психични проблеми и разстройства с капацитет 20 места			
1.6. Създаване на социални услуги за подкрепа на социалната интеграция и реализация на младежи, маргинализирани лица, групи, безработни и хора със зависимости и/или, живеещи под прага на бедността	Мярка 1.6.1. Развиване на услуги за превенция и подкрепа за преодоляване на последиците от рисково и зависимо поведение на младежи и възрастни	<ul style="list-style-type: none"> Разкрити 2 центъра за развитие на уязвими общности с общ капацитет 100 места; Продължаване дейността на 2 центъра за временно настаняване с общ капацитет 30 места; Реализиране на здравно-образователна работа с лица и семейства в риск, безработни и уязвими групи в ромските квартали от 11 здравни медиатори на територията на 3 общини от област Монтана 	<ul style="list-style-type: none"> Реализиране на пряка здравно-образователна и социално-психологическа работа сред 40% от уязвимите общности Осигурени възможности за временно настаняване и подкрепа за социална реинтеграция на 100-120 лица годишно; 	<ul style="list-style-type: none"> анализи и статистически данни от НПО, ДУ, МКБППМН, МВР, ДПС, ДАЗД данни и справки от ДБТ 	
1.7 Разширяване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора	Мярка 1.7.1. Създаване на комплекси от услуги за подкрепа на старите хора във всички общини в областта.	<ul style="list-style-type: none"> Увеличен с 30% капацитет на услугите Домашен социален патронаж , ДП, СА; Включени допълнителни дейности към патронажите за помощ в ежедневието на самотно живеещите стари хора; Разкрити 5 нови Дневни центъра за възрастни и стари хора във Вълчедръм, с.Замфирово, Брусарци, Вършец и Монтана с общ капацитет 115 места; Разкрит център за стари хора и възрастни с увреждания в гр.Монтана с капацитет 30 места; Продължаващи дейности на 4 Дневни центъра за стари хора (Монтана, Лом и Медковец); Разкрити 2 защитени жилища за стари хора в Монтана, с капацитет по 8 места 	<ul style="list-style-type: none"> Подобри услуги в домашна среда за 20% от старите хора – потребители на услугите домашен социален патронаж, домашен помощник, социален и личен асистент; Осигурени дневни и почасови грижи, консултации и подкрепа за поне 300 стари хора годишно в област Монтана; Осигурена резидентна грижа на 16 стари хора 	<ul style="list-style-type: none"> Статистически данни на НСИ заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови услуги в подкрепа на старите хора отчети на мобилни екипи обратна връзка от потребителят 	
Направление 2: Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа					
2.1. Разработване на планове за закриване/трансформиране на всички специализирани	Мярка 2.1.1 Разработване на планове за закриване/трансформация на специализираните институции за деца	<ul style="list-style-type: none"> Разработени и приети 5 плана за закриване и трансформиране на СИ за деца; Създадени 4 общински работни групи за СИ за деца; 	<ul style="list-style-type: none"> Постигнато съгласие на заинтересованите страни и споделена визия за политиките и подходите за деинституционализация на 	<ul style="list-style-type: none"> Доклади от оценките на децата в СИ и планове за развитие 	<ul style="list-style-type: none"> Годишни справки Обобщени данни

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
институции на територията на областта	Мярка 2.1.2. Разработване на планове за подобряване на качеството на грижа в специализираните институции за възрастни и стари хора	<ul style="list-style-type: none"> Осъществена актуализация на мерките в съответствие с индивидуалните оценки на настанените в СИ деца. Приети планове за подобряване на качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора 	децата / лицата с увреждания в СИ;	<ul style="list-style-type: none"> Планове за затваряне на СИ Доклади за трансформиран и затворени СИ 	2011 2013 2015
2.2. Настаняване на децата от специализирани институции в различни форми на семейна грижа	Мярка 2.2.1 Осигуряване на семейна среда за поне 50% деца от институции чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативни семейства, като близки или роднини, приемни семейства и осиновителни семейства.	<ul style="list-style-type: none"> Осъществени дейности от СИ, ОЗД и ЦОП за възстановяване на контактите на децата от СИ с биологичните семейства; Брой деца от СИ реинтегрирани в биологичните и разширените семейства Брой деца от СИ изведени в приемни семейства 	<ul style="list-style-type: none"> Поетапно намаляване на броя на децата, настанени в СИ с 20% годишно; Осигурена семейна среда за поне 50% от децата в СИ Очакваният брой / дельт на различните форми на грижа зависят от заключенията в индивидуалните оценки на децата от СИ) 	<ul style="list-style-type: none"> Доклади от оценките на настанените деца и планове за развитие; Регистри на реинтегриран и приети в приемна грижа деца; Регистър на приемните семейства 	
2.3. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип	Мярка 2.3.1. Осигуряване на среда близка до семейната за деца, лишени от родителска грижа – Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ)	<ul style="list-style-type: none"> Осигурена резидентна грижа в съществуващите 3 ЦНСТ за 39 деца,; Изградени 2 нови ЦНСТ за деца с увреждания (с общ капацитет 30) Изградени 9 нови ЦНСТ за клинично здрави деца (с общ капацитет 63 места) 	<ul style="list-style-type: none"> Осигурена резидентна грижа в близка до семейната среда (ЦНСТ) за 16 деца с увреждания от СИ, които не могат да бъдат изведени в семейна среда Осигурена резидентна грижа в близка до семейната среда (ЦНСТ) за 63 деца 	<ul style="list-style-type: none"> обратна връзка от потребителите; Посещения на място; годишни доклади, статистически данни и отчети на РЦЗ и общински администраци; Доклади на ЗМО 	
2.4. Закриване и трансформация на съществуващите	Мярка 2.4.1. Трансформиране на ДМСГД – Монтана	<ul style="list-style-type: none"> Закрити и трансформирани 5 СИ за деца Действащ Дневен център за 30 деца в 	<ul style="list-style-type: none"> Закрити и трансформирани всички 5 СИ за деца в област Монтана; 	<ul style="list-style-type: none"> Доклади за трансформирани и 	

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
специализирани институции за деца.	<p>Мярка 2.4.2. Трансформиране на ДДЛРГ – с. Г. Дамяново.</p> <p>Мярка 2.4.3. Трансформиране на ДДЛРГ – гр. Берковица.</p> <p>Мярка 2.4.4. Трансформиране на ДДЛРГ – гр. Лом.</p> <p>Мярка 2.4.5. Закриване на ДДМУИ гр. Берковица</p>	<p>ДМСГД, преобразуван в самостоятелна услуга;</p> <ul style="list-style-type: none"> Разкрит Център за ранна интервенция при трансформирането на ДМСГД; Разкрит Комплекс от социални услуги, включващ 3 ЦНСТ при закриването на ДДЛРГ с.Г.Дамяново; Разкрити 4 ЦНСТ в ДДЛРГ Разкрит 1 ЦНСТ за деца с увреждания 	<ul style="list-style-type: none"> Разкрити 9 нови социални услуги при закриването на СИ за деца в областта 	<p>затворени СИ</p> <ul style="list-style-type: none"> Мониторингови посещения на място Доклади на ЗМО Данни от ОЗД, ДЗП, РДСП Доклади от проверки на РДСП 	
2.5 Подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.	<p>Мярка 2.5.1. Програми за социални умения на децата, настанени в СИ. Разкриване на наблюдавани жилища за адаптация към самостоятелен живот на младежи, напускащи СИ</p> <p>Мярка 2.5.2. Разкриване на защитени жилища за деца и младежи</p> <p>Мярка 2.5.3. Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Разкрито 1 наблюдавани жилища за младежи, напускащи СИ; Работещо 1 защитено жилище за 8 младежи с увреждания от СИ; Разкриване на 1 защитено жилище за 8 младежи с увреждания от СИ; Осъществени целеви мерки в поне 2 общини за подкрепа за социална интеграция на младежите след напускане на СИ 	<ul style="list-style-type: none"> Изградени умения за самостоятелен живот след напускане на СИ за 20-30 младежи, настанявани в наблюдавано и защитено жилище. Успешна социална интеграция и достъп до заетост на поне 40% от младежите, напуснали СИ и живеещи самостоятелно (за целия период) 	<ul style="list-style-type: none"> Данни от ДСП, ДБТ, общини Срещи, обратна връзка от потребителите Справки от СУ 	
2.6. Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора	Мярка 2.6.1 Изграждане на резидентни услуги за стари хора	<ul style="list-style-type: none"> Разкрити 4 дома за стари хора разположени в различни общини от област Монтана; Разкрити 2 защитени жилища за стари хора; Работещо 1 преходно жилище за възрастни с физически увреждания; Осигурена услуга хоспис в три общини с териториален обхват цялата област 	<ul style="list-style-type: none"> Създадени услуги – нов тип резидентна грижа в среда, близка до домашната за 105 стари хора; Подобрени резидентни грижи за 270 стари хора и хора с увреждания; Осигурена резидентна грижа за 24 стари хора 	<ul style="list-style-type: none"> Доклади от проверки на РДСП; срещи и посещения за обратна връзка от потребителите; 	

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Специфични цели	Мерки, дейности	Преки резултати / индикатори за изпълнението на планираните дейности	Ключови индикатори за ефекта и пол-зите от реализацията на Стратегията	Източници на информация	Период на проверка
		Монтана		<ul style="list-style-type: none"> • Доклади на ЗМО 	
<p>2.7. Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността</p>	<p>Мярка 2.7.1. Подобряване качеството на материалната база и грижа в ДСХ на територията на област Монтана</p> <p>Мярка 2.7.2. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в ДВД с. Добри Дол, община Лом и ДВД с. Бистрилица, община Берковица</p> <p>Мярка 2.7.4. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в ДВХФУ на територията на област Монтана</p> <p>Мярка 2.7.5. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в ДВХУИ на територията на област Монтана</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Преустроени и ремонтирани СИ за стари хора и възрастни с деменция (с общ капацитет 334 места); • Подобрени условия и качествени услуги в СИ за хора с физически увреждания (с общ капацитет 92 места) 	<ul style="list-style-type: none"> • Подобрени битови условия за около 400 -450 стари хора и възрастни с деменция, настанени в СИ 	<ul style="list-style-type: none"> • Планове за преустройство и ремонтване на СИ за стари хора; • срещи и посещения за обратна връзка от потребителите; • Доклади на ЗМО; • Отчети, справки от СУ 	

7 Система на мониторинг и оценка

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областната стратегия за социалните услуги. Общата цел на системата за мониторинг и оценка е да гарантира развитието и подобряването на стратегиите и политиките в социалната сфера.

При възможност да се изгради цялостна Система за мониторинг и оценка, нейното функциониране ще има реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурени от Системата за мониторинг и оценка ще бъдат условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Мониторингът и оценката **с участие** следва да бъде основният подход, който да се прилага при изграждането на системата. Този подход изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги, което от своя страна ще бъде допълнително предимство за ефективността на мониторинга. Участието следва да гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

7.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката

Мониторингът и оценката са инструменти на доброто управление при упражняването на политическа, икономическа и административна власт на всички нива. При наличието на финансови и човешки ресурси за тяхното прилагане, целите и задачите на мониторинга и оценката следва да бъдат:

Цели и задачи на мониторинга:

- **Основна цел:** да се оцени постигнатия напредък спрямо заявените цели, като се ползват показателите (индикаторите), идентифицирани в процеса на планиране.
- **Основна задача:** да се следи и измерва постигането на заложените цели и ефективността на областната стратегията и интервенциите в хода на тяхната реализация. В резултат от осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина им на изпълнение.

Цели и задачи на оценката:

- **Основна цел:** да даде вярно и обективно заключение до каква степен са постигнати планираните продукти, резултати и въздействие на стратегията.
- **Основна задача:** да протече процес на системно и обективно анализиране на следните аспекти на стратегията: релевантност, изпълнение и ефикасност, успеваемост, ефективност и цялостно въздействие, устойчивост на постиженията.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка следва да бъдат:

Конкретна цел 1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в област Монтана, чрез:

- Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.

Конкретна цел 2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво, чрез:

- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/услуги;
- Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
- Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – общини, външните доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.

Конкретна цел 3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща критериите:

- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- Ефикасност на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните/вложените ресурси;
- Ефективност на Стратегията – оценка на реалните ползи и ефекти за обхванатите потребители на услуги, както и на степента на обхващане на идентифицираните групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности в област Монтана. Оценката на качеството на предоставените социални услуги се осъществява през призмата на ефекта върху целевите рискови групи, като се оценяват ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности – индивидуални и общи за рисковата група;
- Въздействие на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- Устойчивост на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

Конкретна цел 4. Да гарантира системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
- Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
- Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
- Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

Основният подход би бил мониторингът и оценката **с участие**, който изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и ще носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка би дала реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка са задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията, но биха възможни само при наличието на финансови и човешки ресурси.

7.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех

При прилагането на системата за мониторинг и оценка на Областната стратегия биха могли да се следят два основни типа индикатори: **Базови индикатори за ситуацията**, които да описват общия социален контекст и да представят настъпилите промени в положението на рисковите групи в сравнение с "изходната точка" в състоянието им при оценката на първоначално идентифицираните проблеми. Тези индикатори ще осигурят обективно измерване на реалната постигната промяна в социалния контекст през времевата рамка на Стратегията и ще дават възможност да се оцени обективно цялостния ефект и въздействие от изпълнението на Областната стратегия. **Индикаторите за прогреса** ще служат за проследяване на напредъка в постигането на конкретните цели на Стратегията и ще измерват преките резултати от интервенцията и осъществените дейности – социални услуги и мерки³.

Системата на индикаторите се формира по следния начин:

- Базовите индикатори за въздействието на Стратегията и постигнатата промяна в ситуацията към 2015 г. са формулирани от **специфичните цели** в отделните направления;
- Ключовите индикатори за ефекта и ползите от реализацията на Стратегията са формулирани от **мерките** в направленията;
- Преки резултати всъщност са индикатори, които са формулирани от резултатите от конкретните **дейностите**.

Индикаторите биха представлявали част от системата за мониторинг, в която да се изготвят планове за наблюдение на изпълнението на областната стратегия, с различен времеви обхват (3, 6, 12 месеца) в зависимост от нуждите на наблюдението. В тези планове системата от индикатори може да се доразвива, прецизира и детайлизира.

7.3 Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които да се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;

³ Ключовите базови индикатори са представени в Логическата рамка на стратегията на ниво общи цели, а индикаторите за прогреса – на ниво конкретни цели и преки резултати от мерките и дейностите.

- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на плановете и дейности в съответствие с направените препоръки.

7.3.1 Създаване на звено за мониторинг и оценка

За оперативното изпълнение на дейностите на системата на мониторинг и оценка е възможно да се обособи Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, което да разполага и с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

7.3.2 Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

При обективна възможност да бъде изградена система за мониторинг и оценка, нейното основно предназначена следва да бъде подпомагането на непрекъснатото развитие и подобряване на стратегията и политиките за социално включване.

За тази цел ЗМО следва да работи за:

- Осигуряване на постоянен поток от актуална информация за промените в социалната среда в областта;
- Обезпечаване на текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво;
- Изработване на комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи;
- Осигуряване на системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки.

В плана за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка следва да бъдат предвидени разработването и приемането на:

- (а) дългосрочни плановете за тригодишен период – първият период да обхваща 2011-2013 г. и вторият период – 2014 - 2015 г.;
- (б) годишни оперативни плановете за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка биха могли да включват:

- Събиране на базови данни за всички индикатори
- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, територии, теми, рискови групи и пр.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите за прогреса в изпълнението на Стратегията;
- Разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на релевантността и ефективността на Стратегията - в края на третата година от външен екип от експерти. Заключениета и препоръките от Междинната оценка се използват при планирането на следващия период от изпълнението на Стратегията.
- Финална оценка на ефективността и въздействието на Стратегията – провежда се в края на петата година от външен експертен екип. Заключениета и препоръките от

оценката се използват при разработването на Областния план за регионално развитие за следващия период след 2015 година;

- Разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;
- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията.

В зависимост от наличните ресурси могат да се планират и **допълнителни дейности** на ЗМО като:

- тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности;
- проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Важно е да бъдат планирани **обучения**, предназначени предимно за изграждане на капацитета и практическите умения на Звено за мониторинг и оценка (ЗМО), което при наличие на ресурсна осигуреност ще бъде създадено на областно ниво за прилагане на системата за мониторинг и оценка на Стратегията.

- 1) Обучения на екипа на създаденото Звено за мониторинг и оценка (ЗМО), които да включват следните модули:
  - базисни познания за мониторинг и оценка;
  - методът на логическата рамка;
  - умения за планиране, изпълнение и координиране на дейности по мониторинг и оценка;
  - формулиране на индикатори – количествени и качествени;
  - систематизиране и анализ на данни по определени индикатори.
- 2) Обучение чрез практика - развиване на практически умения за мониторинг чрез консултиране, съвети и подкрепа към екипа на ЗМО в хода на изпълнението на практическите задачи:
  - подходи и умения за изграждане на мрежа на местно ниво;
  - методи за събиране на теренна информация;
  - събиране на данни по определени индикатори с участието на мрежата на местно ниво;
  - консултации и практическо обучение при разработването на аналитични доклади, формулиране на предложения и препоръки към стратегията.

Практическото обучение следва да се осъществява от външни експерти. По-интензивни консултации ще бъдат необходими през първата и втората година от изпълнението на Областната стратегия, когато екипът на ЗМО ще натрупа достатъчен практически опит и умения.

Планирането и изпълнението на дейностите за мониторинг и оценка ще бъде възможно при наличие на финансови и човешки ресурси.

Раздел В: План за действие

8 Институционална рамка на изпълнението на стратегията

8.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на институциите на областно ниво, общините, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Конкретни отговорности за организация и координация на конкретните мерки и дейности ще се осъществяват чрез партньорство между всички заинтересовани страни – участници в процеса на планиране и разработване на стратегията. Конкретните роли при изпълнението на стратегията ще се определят съобразно нормативно регламентирани функции и конкретните ангажименти на всяка институция, организация или лице.

8.1.1 Областен управител и Областен съвет за развитие

Областният управител отговаря за изпълнението на "Стратегията за развитие на област Монтана за периода 2005 – 2015", неразделна част от която е Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана. Планирането на общи мерки на областно ниво и на съвместни дейности в няколко общини, прави фигурата на областния управител ключова за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси и за координацията между специализираните териториални звена на централното държавно управление по отношение прилагането на секторните политики. При управление на регионалното развитие, областният управител има ясно определени отговорности и правомощия, които упражнява еднолично, чрез областната администрация или като председател на областния съвет за развитие. Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга – между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Областният управител има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане, съгласуване и за приемане от Областния съвет за развитие;
- Координира работата на общините на територията на областта при разработването на общинските планове за развитие на социалните услуги;
- Координира работата на РДСП и кметовете на общини в изготвянето на годишен план за изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Внася за одобрение в Областния съвет за развитие годишния план за изпълнение на стратегията, изготвен съвместно от представители на всички общини от областта;
- Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Съвместно с РДСП Монтана подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегритета на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;

- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Освен областният управител еднолично и подпомаган от съответната специализирана администрация, функции във връзка с управлението на областното развитие има Областният съвет за развитие, който е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител.

Областният съвет за развитие на област Монтана е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител, който също носи определени отговорности за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта:

- Обсъжда и приема Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложи в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта; оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Приема годишната оценка за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги и годишен план за изпълнението ѝ на базата на заложените приоритети и цели на стратегията и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.

8.1.2 РДСП и ДСП

Регионалните дирекции за социално подпомагане като териториални поделения на АСП в областните центрове провеждат държавната социална политика на ниво област, а Дирекциите "Социално подпомагане" на територията на всяка община по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Монтана по отношение на Областната стратегия включва:

- Изготвя съвместно с общините годишен план за изпълнение на областната Стратегия за развитие на социални услуги; поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията;
- РДСП отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение; РДСП носи отговорност за реформирането и реструктурирането на специализираните институции в област Монтана;
- РДСП отговаря за създаването и дейността на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на изготвяне на плановете;

- Управление на Регионалния център за развитие на човешките ресурси, когато има възможност за неговото изграждане.

Предвид основните си функции, **ДСП – Монтана, Берковица, Лом, Медковец и Чипровци** (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализира данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в ДМСГД и ДДЛРГ в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложили цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:

- идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- насочване на семейства на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- насочване на семейства с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- планиране (съвместно с Дирекции Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

8.1.3 Общини

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат Общински стратегии за развитие на социалните услуги (2011-2015 г.), чрез които на територията на всяка община ще се реализира Областната стратегия за развитие на социалните услуги. Общините разработват, приемат и осъществяват годишни планове за действие. Нормативно е установено, че местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация. Така или иначе, в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики за развитие** на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейностите в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Общините осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението на социалната услуга и оценка на нуждите на групите в риск.

Общините се ангажират да предоставят за сведение на Областния съвет за развитие всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Определените като ключови участници в изпълнението на стратегията докладват поне веднъж годишно на заседание на Областния съвет за развитие за извършеното, за трудностите, които срещат, както и да правят предложения за подобряване на Стратегията.

Роля и отговорности на **Общинския съвет**:

- Обсъжда и приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Областната стратегия за социалните услуги на общинско ниво. Кметът на общината:

- организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;

- след съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия;
- търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в съответния общински компонент на областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- обсъждане на областната стратегия и включения в нея общински компонент,
- осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и инициират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПОСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Съдействат за изграждането и работата на Центровете за развитие на уязвими общности със специален фокус върху ромското население в област Монтана;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

8.1.4 Държавна агенция за закрила на детето

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Монтана е важен инструмент в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст Държавната агенция за закрила на детето оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията. По-конкретно ролята на ДАЗД включва:

- Отговаря и за реформирането на специализираните институции за деца;
- Оказва методическа помощ на Областна управа, местни власти и общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

8.1.5 РИО на МОМН

Регионалният инспекторат по образованието на МОМН Монтана отговаря съвместно с РДСП за координирането и изпълнение на дейностите от стратегията, свързани с образованието, като осигуряване на достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици, интегриране в системата на образование на децата с увреждания, отглеждани в семействата и от СИ, и контролира дейностите, свързани с насочване на деца със специални образователни потребности, осигуряване на учители за ресурсно подпомагане на децата с увреждания и пр.

Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълняват и **Екипът за комплексно педагогическо оценяване** към РИО на МОМН, както и **Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПИОВДУСОП** за област Монтана.

Конкретните отговорности и роля на **РИО на МОМН** са:

- Носи отговорност за интегриране в системата на образование на децата с увреждания отглеждани в семействата;
- Съдейства на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделите за закрила на детето и ЦОП;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Монтана в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на ученици в училище и записването на ученици в учебни заведения на територията на общината, в която живеят семействата им;
- Съдейства за извеждането на деца от помощно училище в гр. Берковица в масови училища и за осигуряването на условия съвместно с училищата за наваксване на образователните пропуски и интегрирането им с връстниците им (оценка на

образователното ниво и на нуждите, изготвяне на индивидуална програма за обучение, осигуряване на допълнителни часове за компенсиране на разлики в нивото, участие в дейности за запълване на свободното време и социализация).

РИО на МОМН активно си взаимодейства с местната власт, институциите от други сектори (като системата на здравеопазването, социалните услуги и заетостта) и гражданските организации при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана. Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО на МОМН:

- извършва първична оценка на общото развитие на детето или ученика и отразява заключението си в карта;
- картата за първична оценка съдържа препоръка за интегрирано обучение или обучение в специална детска градина или в специално училище, както и препоръки за ресурсно подпомагане;
- насочва децата както към подходяща форма на обучение така и към съответно учебно заведение;
- оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища като изготвя оценка за образователните им потребности.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП за област Монтана е държавно обслужващо звено – извънучилищно педагогическо учреждение със следните задачи:

- осъществява дейности по провеждане на държавната политика за интегрирано и включващо образование и изпълнява консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със СОП, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

8.1.6 Дирекция Бюро по труда

Дирекциите „Бюро по труда“ участват в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания; младежи, напускащи специализирани институции; младежи, отпаднали от училище; трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ; деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на **дирекциите "Бюро по труда"** по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;

- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Активно взаимодействие с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана.

8.1.7 Регионален център по здравеопазване - Монтана

Държавната здравна политика на територията на област Монтана се осъществява и организира от Регионален център по здравеопазване (РЦЗ) и Регионален съвет по здравеопазване. Тяхната роля е свързана с:

- Координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск;
- Взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на смесени медико-социални услуги, предвидени в областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана;

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/ бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора.

8.1.8 Неправителствени организации /НПО/

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – те допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в област Монтана. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги.

Тяхната роля се заключава в:

- Съвместно с общините, ДСП и граждани разработват интегрирани политики и мерки за социално включване, в съответствие с мерките в стратегията;
- Участват във формулирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите;
- Предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общините и областта за хора в риск;
- Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

Предвижда се НПО да участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

8.2 Структури за координация

8.2.1 Областен координационен екип

Звеното за координация на областно ниво (координационен съвет или координационен екип) следва да бъде главното действащо звено по оперативното изпълнение на дейностите в стратегията.

Областният оперативен екип (ООЕ), създаден със заповед на областния управител, който координира и управлява процеса на разработване на стратегиите, би могло да прерастне в **Областен координационен екип/звено**.

Координационният екип е възможно да се учреди със заповед на областния управител като самостоятелно звено за координиране на дейностите по изпълнение на стратегията. В заповедта изрично да се упоменава съставът на разширения и оперативния екип за координация и съответните задължения и организацията на работа.

Участници в състава на Областния координационен екип биха могли да са представители на Областна администрация, на РДСП, директорите на всички ДСП, представители на общините (общинските координатори, участвали в процеса на областно планиране или други, определени със заповед на Кмета), представители на държавните институции на областно ниво, участвали в процеса на разработване на стратегията, като РЦЗ, ДАЗД, РИО на МОМН, РИОКОЗ, представители на НПО и др.) Съставът на съвета може да се разширява в зависимост от темите, които предстоят да бъдат обсъждани и тези представители да бъдат канени на определени заседания на съвета.

С решение на Координационния екип могат да се създават работни групи при необходимост за изпълнение на конкретна задача – например, при актуализиране на стратегията и изготвяне на анализ на ситуацията, наложен от възникване на промени в реалните потребности на рисковите групи.

Във връзка с различните етапи в процеса на координацията на изпълнението на стратегията, координационният екип може да организира и участва в срещи, свързани с изготвянето на различните доклади, да осигурява достъп до информация, събиране на данни, разпространение на резултати и др.

8.2.2 Координация на общинско ниво

Областните стратегии за развитие на социалните услуги ще се изпълняват на областно и общинско ниво с общите усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции и планираните дейности за развитие. Общините отговарят за цялостното изпълнение на стратегиите на собствената си територия и в тази връзка е необходимо всяка община да определи свой координатор, който от една страна пряко ще координира изпълнението на областната стратегия на ниво община, а от друга страна ще предоставя актуална информация за текущите дейности на кмета, на областна управа, общинския съвет и пред другите заинтересовани страни, също така той следва да бъде част от областния разширен екип по мониторинг и оценка.

Общинските координатори по изпълнението на стратегията могат да бъдат определени със заповед на кмета. В заповедта да бъдат определени основните задължения на общинските координатори, свързани с координационните им ангажименти.

Координаторът следва да е стратегически участник за изпълнението както на общинската, така и на областната стратегия. Под ръководството на общинския координатор по разработването на стратегията за социалните услуги и плана за нейното изпълнение

работят **териториалните работни групи**, които прерастват в **Общински координационни звена** за изпълнение на общинските стратегии за развитие на социалните услуги. Екипите на общинско ниво – **териториалните работни групи**, създадени със заповед на кмета на съответната община за разработването на общинските анализи на ситуацията и участващи в разработването на Областната стратегия, след приемането ѝ могат да се включват към общинските звена за разработване, координация и изпълнение на общинските стратегии за развитие на социалните услуги и техните планове за изпълнение. Има възможност към основния състав на териториалните работни групи да се привлекат членовете на Обществените съвети за социално подпомагане.

След приемането на Областната стратегия **Общинските звена** разработват **общински стратегии** за развитие на социалните услуги като териториален разрез на Областната стратегия и в пълно съответствие с нейното съдържание. Тези общински стратегии и годишни планове за действие се приемат от общинските съвети по места.

Организационната структура и правила за работа на Общинското координационно звено се определят от кмета на всяка община.

8.3 Механизми на партньорството

Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в област Монтана, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси.

Изграждането на механизми на партньорство е определено като **приоритетно направление 4** в Областната стратегия – **Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги** и обхваща следните цели и задачи:

Обща цел 4 на Направление 4: Да се повиши на ефективността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Специфична цел 4.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.**
- **Специфична цел 4.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.**

Предвижда се в разработването на годишните планове за действие на Стратегията да бъдат прилагани разнообразни инструменти за сътрудничество като:

- Подписване на споразумения за съвместна работа за инициране/изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги – определят се рамкови правила и области на съвместна работа; формализират се и се издигат на по-високо ниво традиционно добри взаимоотношения
- Създаване на партньорства – съвместни действия в определени от споразумението насоки за съвместна работа;
- Учредяване на граждански/обществени съвети с постоянно действие;
- Създаване на групи за съвместно разработване на Общински планове за развитие, други стратегии, концепции и други;
- Организиране и провеждане на обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус и конференции с консенсус;
- Установяване на сътрудничества и партньорства между общините в областта – провеждане на ежегодни тематични срещи за споделяне на опит, обменни посещения

между съседни общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи;

- Разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск – решаването на проблемите на тези групи често изисква комбиниране на ресурсите на местно ниво и участието на всички заинтересовани страни.

Развитието на партньорствата между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и местно ниво ще способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори.

9 Ресурси

9.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Областната стратегия предвижда конкретни мерки за обезпечаване на дейностите с необходимия персонал със съответната квалификация и умения, в които се разглежда развитието на човешките ресурси на всички етапи на изпълнението – от административния и организационен капацитет за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги, вкл. финансово осигуряване и привличане на средства, до предоставянето на социални услуги (администриране и обслужване на клиентите) и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи.

В таблицата по-долу са показани приблизителни разчети за броя на необходимия персонал при продължение и/или реформиране на наличните услуги, както и при разкриването и развитието на планираните нови услуги в рамките на стратегията за област Монтана.

Сравнителна таблица за броя на персонала преди стартирането (2009) и в хода на изпълнението на стратегията (2011– 2015 г.)

Вид на услугата	Към 31.12.2009 година		Период 2011-2015 година	
	Общ за областта капацитет на услугата	Зает персонал	Планиран Капацитет общо за областта	Необходим персонал
Услуги в общността				
ЦОП	70	15	320	64
Център за ранна интервенция и превенция	0	0	40	-
Звено "Майка и бебе"	0	0	6	5
Областен център по приемна грижа	0	0	50	-
Център за превенция на отпадане от училище	0	0	30	-
Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение	0	0	30	-
Кризисен център	10	6	10	6
Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие	0	0	20	12
ЦНСТ	39	28	169	152
ЦСРИ	40	9	190	57
ЦВН	30	6	30	6

ДЦ – към ДМСДГ	10	-	15	6
Дневен център за деца и младежи с увреждания	36	13	71	29
ЗЖ, ПЖ, НЖ	16	10	154	68
Дневен център за възрастни с увреждания и стари хора	116	3	289	38
Дневен център за хора с психични проблеми	0	0	20	8
Център за развитие на общности	0	0	100	-
общо	367	90	1544	451
Специализирани институции				
Дом за деца лишени от родителска грижа	160	87	0	0
Дом за деца и младежи с умствена изостаналост	90	60	0	0
ДМСДГ	100	70	20	20
Дом за възрастни хора с умствена изостаналост	35	25	0	0
Дом за възрастни хора с деменция	105	65	105	65
Дом за възрастни хора с физически увреждания /ДВХФУ/	92	60	92	60
Дом за възрастни хора с психични разстройства	70	37	70	37
Дом за стари хора	229	105	354	156
Дом за възрастни хора със сетивни увреждания	48	24	48	24
общо	929	533	669	362
Общо – за всички услуги	1296	623	2213	813

Таблицата представя общата тенденция към увеличение на броя на работните места в сектора на социалните услуги. Посочените цифри са ориентировъчни, тъй като не са включени всички видове планирани услуги и дейности (като Домашен помощник, Личен и Социален асистент), а изчисленията за необходимия персонал са направени съобразно сега действащата Методика за определяне на числеността на персонала в СИ и в СУ в общността по усреднени показатели. Тази методика не е съобразена с необходимостта от допълнителен персонал при развитието на планираната мобилност на голяма част от социалните услуги. За услугите, които не са държавно делегирани дейности към настоящия момент и не са включени в Методиката, също не е предвиден брой необходим персонал. Тази таблица доказва и съществена потребност от обучение и продължаващо обучение на висококвалифициран персонал, ръководители на формите за услуги и супервайзъри, които екипи да са в състояние реално да повишават качеството на предлаганите услуги.

Поради бюджетните съкращения през първата година от стратегията се очаква недостиг на подготвен персонал за предоставяне на услугите, недостиг на човешки ресурси за управление на социалните услуги и на експерти на всички нива – областно (където се предвиждат дейностите по координацията, мониторинга и оценката на стратегията); в териториалните структури на АСП, (които играят ключова роля за разкриване на услугите, управление на случаите и пр.); на общинско ниво, където общините като доставчик на услугите играят основна роля за функционирането на социалните услуги.

В отговор на идентифицираните потребности за изграждане на капацитет са формулирани целите на **Приоритетно направление 3: Развитие на капацитета за управление и предоставяне на качествени и ефективни социални услуги:**

Обща цел по Направление 3: Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

- **Специфична цел 3.1.** Изграждане на капацитет за управление и планиране на социални услуги в структурите на областно ниво.
- **Специфична цел 3.2.** Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общините и доставчиците на социални услуги.
- **Специфична цел 3.3.** Да се осигури подкрепа за персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти.

9.1.1 Създаване на Регионален ресурсен център

Специфична цел 3.1. Изграждане на капацитет за управление и планиране на социални услуги в структурите на областно ниво

За постигането на тази специфична цел, при отваряне на нови възможности за финансиране, включително в рамките на новите оперативни програми на Европейския социален фонд след 2013 година, би могло да бъде създадено регионално звено за подкрепа - Регионален център за развитие на човешките ресурси – орган, който да координира и подпомага осъществяването на стратегията на областно ниво.

Регионалният център за развитие на човешките ресурси следва да бъде създаден към РДСП и да работи за подпомагане непрекъснатото развитие на административния и организационен капацитет на всички организации и институции, участващи в процеса на разкриването и развитието, управлението и предоставянето на социални услуги на територията на общините и на областно ниво (ДСП; общински администрации; доставчици на социални услуги; НПО и др.), т.е. на всички човешките ресурси в сферата на социалните услуги.

Организационното изграждане на Регионалния център за развитие на човешките ресурси би могло да включва следните основни дейности:

- Подготовка на длъжностни характеристики и план за управление на екипа на Регионалния център;
- Подбор на персонал и осигуряване на адекватен брой служители в Регионалния ресурсен център;
- Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики за екипа на Регионалния ресурсен център в сферата на: (1) обучителните дейности – проучване на обучителните нужди, организиране на обучения, консултиране и пр. (2) консултиране и методическа помощ за предоставяне на социални услуги.

Устойчивостта на Ресурсния център би могла да се осигури чрез:

- Разкриване на възможности за самофинансиране и подкрепа по различни общински програми и междуобщинско партньорство;
- Доизграждане на Ресурсния център чрез разширяване на дейностите му, като се търси финансиране от различни програми – национални и международни.

9.1.2 Изграждане на административен и организационен капацитет

Специфична цел 3.2. Изграждане на капацитет за управление на социални услуги в общините и доставчиците на социални услуги

Тази цел следва да бъде постигната чрез адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението на социалните услуги на територията на всяка от общините в областта (човешки и финансови ресурси), както и чрез осигурено непрекъснато развитие на административния и организационен капацитет за гъвкаво и ефективно управление на социалните услуги.

Мярка 3.2.1. Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението на социалните услуги на територията на всяка от общините в областта.

Дейност 3.2.1.1. Осигуряване на адекватен брой служители (не по-малко от 2) в отделите, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на всяка община.

Дейност 3.2.1.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите в отделите във всяка община, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да осигурят:

- Повишаване на капацитета на служителите за изследване на потребностите на общността и планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск (деца, семейства, хора с увреждане, самотно живеещи стари хора и т.н.)
- Изграждане на административен капацитет за реформиране и реструктуриране или закриване на съществуващи социални услуги, в съответствие с приоритетите и мерките на настоящата стратегия.
- Повишаване на компетентността на специалистите за финансово планиране и осигуряване и ефективно управление на финансовите средства и други ресурси, необходими за осъществяване на социалните услуги на територията на общината;
- Повишаване на компетентността за планиране и осъществяване на политики и програми за развитие на човешките ресурси, ангажирани с предоставянето на социални услуги във всяка община, обхващащи: развитие на системата на подбор, обучение, преобучение, управление и задържане на персонала, въвеждане на гъвкави системи за възнаграждения, обвързани с обема и качеството на предоставяните услуги и индивидуалното представяне и др.
- Повишаване на познанията на специалистите в отделите на общините по прилагането на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България (държавно делегирана дейност; с финансиране от общинските бюджети или с друго външно финансиране, осигурено от дарители или със средства от проекти);
- Повишаване на уменията и промяна на нагласите към възлагане на предоставянето на социални услуги на външни доставчици - неправителствени организации или търговски дружества;
- Повишаване на капацитета за наблюдение и оценка, както и за оказване на методическа подкрепа за повишаване на качеството на предоставяните социални услуги на територията на общините.

Мярка 3.2.2. Да се изгради капацитет на общинско и областно ниво за кандидатстване по и управление на средства от структурните фондове на ЕС и на други донорски програми.

Дейност 3.2.2.1. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучения за представители на екипите, управляващи социалните услуги в общините, представителите на регионалния център и на доставчиците, които да осигурят придобиване и надграждане на умения за:

- Познаване, анализиране и ефективно използване на възможностите на съществуващите финансови инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС;
- Подготовка на проектни предложения. Основни умения за: трансформиране на проблемите в цели за постигане на промяна; подбор на специфични дейности и методи за интервенция, които осигуряват постигане на целите; планиране на необходимите финансови, човешки и материални ресурси за осъществяване на проекта; дефиниране на индикатори за проследяване на резултатите; планиране на мерки за осигуряване на качество на предоставените услуги, равен достъп и активно участие на потребителите в развитието и контрола по предоставяне на услугите; планиране на мерки и дейности за осигуряване на устойчивост.
- Управление на проекти, включващи: развитие на компетенциите за ефективно изпълнение на планираните дейности в рамките на проекта; добро управление на наличните ресурси; стимулиране на участието на всички заинтересовани страни; междуинституционално сътрудничество; документиране и популяризиране на успешните практики и резултати от проекта; осъществяване на дейности за осигуряване на необратимост и устойчивост на промяната

Мярка 3.2.3. Да се осигури непрекъснато развитие на капацитета на експертите от ДСП и служителите на отделите по „Закрила на детето“ в областта.

Дейност 3.2.3.1. Предоставяне и участие в организирани специализирани обучения, целящи развитие на знанията и уменията за:

- **Ефективно управление и социална работа по случай**, обхващаща: индивидуализиране на оценката на потребностите на потребителите, подготовка, изпълнение и наблюдение на план за действие, осигуряване на участието на клиента във формулирането на плана за грижи/плана за действие, преглед на план за действие;
- **Работа в мултидисциплинарен екип и ефективно общуване**, сътрудничество между всички заинтересовани страни;
- **Работа за популяризиране** (информирание на гражданите и осигуряване на равен достъп до социални услуги на различните рискови групи) на съществуващите социалните услуги на територията на общината и областта, **идентифициране на потенциални потребители и насочване към доставчиците** в общината и в областта.

Дейност 3.2.3.2. Осигуряване на възможности за споделяне на опит и добри практики на местно и областно ниво и разширяване на междуинституционалното сътрудничество.

Дейност 3.2.3.3. Осигуряване на обучения и методическа подкрепа, свързана с работата по управление на случаи.

Мярка 3.2.4. Развитие на професионални умения и опит за гъвкаво и ефективно управление на социалните услуги

В допълнение на подобряването на основните професионални умения на специалистите, ангажирани с администриране и управление на социалните услуги, биха могли да се предвидят следните дейности за изграждане на нов тип професионални компетенции, необходими за стартиране на нови услуги.

Дейност 3.2.4.1. Участие в организирани на централно ниво въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият адекватни управленски умения и практика за:

- анализиране на потребностите, проблемите и ресурсите в общността, свързани с разширяване на обхвата, повишаване на ефективността или със създаване на нови социални услуги;
- създаване на методологии за новите услуги; организация на работата по предоставяне на новите услуги;
- изграждане на стратегии за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите;
- развитие на междуинституционалното сътрудничество, както и привличане на представители на заинтересованите страни - граждани, НПО и пр. в процеса на осигуряване на ефективността и качеството на новите услуги;
- договаряне предоставянето на социални услуги и взаимоотношения в този процес;
- финансово управление и контрол;
- наблюдение и оценка на социални услуги, ориентирано към резултатите и постигнатото качество.

Дейност 3.2.4.2. Организиране или участие в обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси, които могат да представляват съвкупност от:

- Процедури за подбор на персонал за новите услуги, съобразно предварително изяснени длъжностни и функционални характеристики за специалистите и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на услугата;
- Дейности за привличане и развитие на специалисти, чрез стажантски програми и/или преобучение на специалисти и осигуряване на помощен персонал от социални услуги, след закриване на социални услуги в общините от областта;
- Дейности за привличане на специалисти чрез други доставчици на социални услуги/или с НПО, в рамките на съществуващи или новосъздадени партньорски взаимодействия на местно и регионално ниво, с цел по-ефективно и гъвкаво използване на съществуващия набор от специалисти в общините и в областта или с цел оптимизиране на разходите за високо квалифициран персонал.

Мярка 3.2.5. Повишаване на квалификацията и умения на управленския персонал в действащите социални услуги

При възможност и с цел непрекъснато развитие на капацитета на специалистите, управляващи съществуващите социални услуги биха могли да бъдат реализирани и следните дейности:

Дейност 3.2.5.1. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучения за повишаване на управленския опит и квалификацията по отношение на:

- анализ на потребностите от специалисти и поддържащ персонал, дизайн/развитие на длъжностните и функционалните характеристики на персонала;
- подбор на персонал, ориентиране и обучение/преобучение на персонала; освобождаване на персонал;
- ефективно планиране на работните задачи и дейностите по предоставяне на услугите, съобразно потребностите от развитие на предлаганите социални услуги;

- въвеждане на иновативни практики за ефективна оценка на положения труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по случаи за удовлетворяване на потребностите на клиентите;
- добро управление и задържане на специалисти и помощен персонал; осигуряване на тяхното непрекъснато развитие;
- стимулиране на работата в екип; работата в разширени/мултидисциплинарни екипи.

Дейност 3.2.5.2. Осигуряване на обучение и периодични консултации за ръководителите (**ръководните екипи**) на доставчиците на социални услуги на местно ниво, с цел повишаване на компетентността им по отношение на планирането, осигуряването и ефективното управление на финансовите средства и други ресурси, необходими за осъществяване на набора от социални услуги, предоставяни от съответния доставчик.

Дейност 3.2.5.3. Осигуряване на обучение и методическа подкрепа за повишаване на компетентността на специалистите, управляващи социалните услуги, за познаване и ефективно прилагане на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България.

Дейност 3.2.5.5. Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. тип дейности, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на управленския екип на доставчиците.

9.1.3 Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги

Специфична цел 3.3. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти.

Мярка 5.3.1. Осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги.

Дейности и мерки за изграждане на капацитета на човешките ресурси и осигуряване на необходимия персонал за предоставяне на услуги, които биха могли да се осъществят с подкрепата на Регионалния ресурсен център.

За постигането на тази специфична цел при възможност за финансиране биха могли да се реализират дейности за осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги; дейности за преквалификация за персонала на трансформирани и/или закривани социални услуги и специализирани институции и въвеждане на ефективни системи на супервизия в социалните услуги.

Дейност 5.3.1.1. Организиране и провеждане на специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация за персонала в съществуващите социални услуги (със и без откъсване от работната среда). Възможно е да бъдат планирани поредица от обучения за специалистите – социални работници, психолози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случай, свързана с индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента;
- осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга;

- умения за оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.
- обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случай.

Дейност 5.3.1.2. Мотивиране на млади хора за социална работа с индивиди и групи в риск чрез срещи и кампании в училищата.

Дейност 5.3.1.3. Въвеждане на практики и форми за стимулиране на учението от собствения опит, както и на обмяната на опит между сходни социални услуги.

Дейност 5.3.1.4. Развитие и насърчаване на доброволчески практики – осигуряване на обучение, възможности за обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги на местно и регионално ниво.

Дейност 5.3.1.5. Подкрепа и осигуряване на равен достъп до информация, консултации и обучения на ръководния, специализирания и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на социални услуги в общините и областта, чрез уеб-страниците на общините, ДСП, РДСП и други информационни канали.

Дейност 5.3.1.6. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични нови умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции.

Мярка 5.3.2. Преквалификация за персонала на трансформираните и/или закривани социални услуги и специализирани институции

Дейност 5.3.2.1. Оценка на нуждите от обучение – екипна и индивидуална за персонала на социалните услуги, които подлежат на трансформиране /закриване. Препоръките от оценката са съобразени и с нуждите от персонал в новите планирани/разкривани социални услуги в съответната община/ район.

Дейност 5.3.2.2. Провеждане на обучения в съответствие с оценката от обучителните нужди които да осигурят професионална подготовка и адаптация на персонала след пренасочването към новата услуга.

Мярка 5.3.4. Въвеждане на ефективни системи на супервизия в социалните услуги.

Дейност 5.3.4.1. Поредица от обучения, консултации и подкрепа, които да развият капацитета на доставчиците на общинско и регионално ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.

Дейност 5.3.4.2. Въвеждане на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

Мярка 5.3.5. Подкрепа за реализация на Системи за спазване на стандартите и критериите за качеството на предоставяните социални услуги. Разработените системи ще улеснят доставчиците на социални услуги в прилагането на нормативната уредба, като се гарантира за качеството на предоставяните социални услуги.

Дейност 5.3.5.1. Предоставяне на обучения и материали за разработване на системи за спазване на стандартите и критериите за качеството на предоставяните социални услуги

Дейност 5.3.5.2. Поощряване на социалните услуги за сертифициране по ISO 9001:

- Разпространение на информация за предимствата, изискванията и процедурите за сертифициране;
- Провеждане на семинари - обучение за изискванията и процедурите по сертифициране на социалните услуги по ISO 9001.

Дейност 5.3.5.3. Осигуряване на възможности за участие в работни срещи, конференции, обучителни пътувания/стажантски програми и др. тип дейности, осигуряващи обмен на опит и професионално развитие на управленския екип на доставчиците.

Дейност 5.3.5.4. Въвеждане на системи за документирание на опита и добрите практики, и за популяризиране на резултатите от предоставяните услуги, популяризиране на дейностите по предоставяне на услугите на местно и регионално ниво.

9.1.4 Други необходими ресурси

9.1.4.1 Необходими средства за финансиране на социалните услуги в област Монтана

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2011 г. – 2015 г. по години са нужни средствата, посочени в таблица 1. При тяхното определяне са отчетени включените в РМС 937 от 08.12.2009 г. дейности, разглеждани като държавно делегирани и местни дейности по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“. Наред с това са отчетени и такива социални услуги като “приемна грижа”, за която все още няма утвърден финансов стандарт, както и предоставяните услуги по програма “Асистенти на хора с увреждания”, която действа вече редица години, но се утвърждава по отделни години с годишна заповед. При разчета на необходимите средства се отчита фактът, че страната се намира в сериозна финансова, в т.ч. и бюджетна криза, поради което за развитието на социалните услуги, където за финансиране на държавно делегираните дейности водеща е ролята на държавния бюджет, особено през първата година от прогнозния период не може да се очаква рязко увеличаване на средствата.

Като база за извършване на прогнозата за текущата издръжка са използвани действащите единни финансови стандарти, утвърдени с РМС 937 от 08.12.2009 г. За 2011 г. разходните равнища за социалните услуги не се променят. Увеличение на финансовите стандарти са предвидени за следващите години – 2012 г. с 2%, за 2013 г. с 4%, за 2014 г. с 7%, и за 2015 г. с 10% спрямо изходната (2010) година. Това е достатъчно песимистична прогноза, тъй като посочените равнища са в рамките на допустимата инфлация, която може да се очертае след излизане на страната от рецесията.

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата на средства за общините, които са призвани да предоставят социалните услуги съобразно местните потребности. При осъществяване на по-сериозни стъпки в сферата на социалната децентрализация може да се очаква постигането на по-голяма финансова самостоятелност на общините. Но даже и да се реализира подобна дълги години отлагана реформа, не може а се очаква значителна промяна в нагласата на общините по отношение на необходимото финансиране за социалните услуги в своите общности, поне в рамките на периода на действие на настоящата стратегия. Ето защо се очаква плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение.

Таблица 1

Средства, необходими за финансиране на социалния сектор в област Монтана за периода

2011 г. – 2015 г. (лв.)

Година	2011	2012	2013	2014	2015
За издръжка	11377060	16324794	17800892	18259166	20632256
За капиталови разходи	5454114	5736920	3473170	479235	1084009

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Общо средства	16831174	22061714	21274062	18738401	21716265
----------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Наред с това съществуващите сега утвърдени нормативно (по списък) социални услуги (заведения) в близко бъдеще трябва да се променят както по състав, така и по критерии за определяне на конкретния размер на отпусканото финансиране за тяхната издръжка. Първата важна стъпка в това направление би трябвало да стане с приемането на обсъждания минимален пакет от социални услуги с всеобщ достъп, с което би трябвало да се промени конфигурацията на социалните услуги, предоставяни от общините.

Промяната се изразява в разширяването на номенклатурата от нови услуги, които общините ще трябва да осигуряват на своите общности при осигуряване на съответното финансиране. Наред с това трябва да се има предвид, че използването на капацитета (на заведенията) като база за определяне на размера на годишното финансиране чрез единен финансов стандарт и сега не е удачно за една част социалните услуги (особено за услугите в общността). В този смисъл трябва да се започне сериозна работа в посока на намирането на адекватни критерии за определяне на единните финансови стандарти, както и на финансирането на социалните услуги (заведения) в променящата се социална среда, когато потребностите на населението от социални услуги ще започне да се насища и намалява по отношение на едни и утвърждаването на други.

Това ще окаже определена модификация на начина на финансиране и определяне на конкретния размер на финансовите средства за конкретните услуги през прогнозния период. Поради високата степен на неопределеност на очакваните последици, и преди всичко утвърждаването на нов модел на финансиране чрез използването на различни критерии при изграждане на финансовите стандарти за някои социални услуги, на този етап трудно може да се предвиди за кои услуги и кога какви променени ще настъпят. Ето защо в разчетите не са включени конкретно определени поименно нови социални услуги с нови стандарти, а се разглеждат общо като средства за нови услуги. В резултат на това за последните две-три години от прогнозния период по общини са предвидени допълнително средства за издръжка и капиталови разходи, които не могат да се обвържат пряко със сега действащата номенклатура на социални услуги.

Промените, които се очаква да настъпят във финансирането на текущата издръжка, без съмнение ще засегнат и механизмите за отпускане и усвояване на средства за капиталови разходи. Още повече, че вече се очертават някои пропуски в направленията на действащите оперативни програми, отнасящи се до социалния сектор. След приключване на първия кръг през 2013 г. и със стартиране на новите оперативни програми през 2014 г. може да се очаква по-активно и целенасочено да се обвържат техните целите и задачите с потребностите на населението от социални услуги. В резултат на това една част от недостигащите средства за инвестиции, които държавният бюджет сега не може да осигури, ще могат по-широко да се финансират по мерки на новите оперативни програми. С оглед на това в общините могат да бъдат подготвени предварително проекти, които да започнат своята реализация в инвестиционната си част в рамките на прогнозния период.

За развитието на нови и повишаване качеството на предлаганите вече социални услуги за периода е наложително да се направят съществени инвестиции, насочени към разширяване и подобряване, към създаване на нови елементи на социалната инфраструктура. Във връзка с това през целия период в рамките на разчетените общи средства по години относителният дял на капиталовите разходи се запазва достатъчно висок 2,6% и 32,4% (Таблица 2). Най-голямо е увеличението на инвестициите през 2011 г. (32,4%), а най-ниско е през 2014г.(2,6%).

Освен това до края на 2011 г. и в началото на 2012 г. предвид очакванията за отваряне на нови мерки по ОП "Развитие на човешките ресурси", в рамките на които ще може да се получи финансиране, в т.ч. и за инвестиции в сферата на социалните услуги. Отчитайки технологичното време за разработка на проектите, тяхното оценяване и утвърждаване и

реално стартиране, възможното усвояване на средства може да се очаква най-реалистично през 2013 г. Освен това към този период ефективно ще започне усвояването на средства и по сключения нов заем между правителството и Световната банка за 40 млн.евро за ранно детско развитие на деца от рискови общности, от които една съществена част е предвидена за капиталови разходи.

През следващите три години се очаква делът на инвестициите да започнат да намаляват за сметка на повечето средства, които трябва да се заделят за текуща издръжка на новоразкритите и разширени социални услуги.

Таблица 2

Относителен дял на средства за издръжка и инвестиции в социалния сектор на област Монтана за периода 2011 – 2015 г.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
За издръжка	67.6	74.0	83.7	97.4	95
За капиталови разходи	32.4	26.0	16.3	2.6	5
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Структура на средствата за финансиране на социалните услуги по общини

Разчетните средства, необходими за финансиране на социалните услуги по общини за прогнозния период са представени по направления в таблица 4. И понастоящем в четири общини – Брусарци, Вършец, Чипровци и Якимово, социални услуги – делегирани държавни дейности, не се предлагат. Затова разходите за издръжка са свързани с извършването на местни дейности.

Таблица 3

Разпределение на средствата за финансиране на социалните услуги по години и общини

Община \ Година	2011	2012	2013	2014	2015
Берковица					
За издръжка	2589816	2763152	2765246	2767560	2770139
За капиталови разходи	576214	250000	50000	60000	20000
Общо средства	3166030	3013152	2815246	2827560	2790139
Бойчиновци					
За издръжка	457821	464511	466354	468296	617255
За капиталови разходи	22500	21200	16000	10500	147954
Общо средства	480321	485711	482354	478796	765209
Брусарци					
За издръжка	909160	952833	1018631	1097094	1230247
За капиталови разходи	0	520	70	435	270055
Общо средства	909160	953353	1018701	1097529	1500302
Вълчедръм					
За издръжка	589280	595290	712650	830223	1304071
За капиталови разходи	0	0	258000	0	0

Община \ Година	2011	2012	2013	2014	2015
Общо средства	589280	595290	970650	830223	1304071
Вършец					
За издръжка	274840	302212	329627	357100	384634
За капиталови разходи	10000	60000	10000	0	0
Общо средства	284840	362212	339627	357100	384634
Георги Дамяново					
За издръжка	870600	962509	962678	962933	981788
За капиталови разходи	0	350000	150000	0	0
Общо средства	870600	1312509	1112678	962933	981788
Лом					
За издръжка	2259859	4098895	6036160	6033422	6130409
За капиталови разходи	1348000	3682000	2104000	142000	22000
Общо средства	3607859	7780895	8135160	6175422	6152409
Медковец					
За издръжка	163165	177931	202103	203118	521441
За капиталови разходи	1074000	533500	357500	178700	15000
Общо средства	1237165	711431	559603	381818	536441
Монтана					
За издръжка	2887076	3824078	4190913	4413885	5474170
За капиталови разходи	148400	659700	192600	87600	609000
Общо средства	3035476	4483778	4383513	4501485	6083170
Чипровци					
За издръжка	178256	359592	841048	843191	845413
За капиталови разходи	0	180000	335000	0	0
Общо средства	178256	539592	1176048	843191	845413
Якимово					
За издръжка	277160	278796	280482	282234	372392
За капиталови разходи	2070000	0	0	0	0
Общо средства	2347160	278796	280482	282234	372392

Предвидените промени в структурата и териториалното разположение на заведенията, от които ще се предоставят социални услуги в областта, по-контрастно се виждат в таблица 5 където са дадени относителните дялове на средствата по общини, в общата стойност на предвидените за финансиране средства в областта по съответните години.

Таблица 4

Дял на финансовите средства на общините в общата стойност на финансирането за областта

Община \ Година	2011	2012	2013	2014	2015
Берковица	19	15,7	13,3	15,1	12,9
Бойчиновци	3	2,2	2,3	2,6	3,5
Брусарци	5,4	4,3	4,8	5,9	6,9
Вълчедръм	3,5	2,7	4,6	4,4	6
Вършец	1,7	1,6	1,6	1,9	1,8
Георги Дамяново	5,5	6,9	5,2	5,1	4,5
Лом	21,4	36,3	38,2	33	28,3
Медковец	7,5	4,2	2,6	2	2,5
Монтана	18	22,3	20,6	24	28
Чипровци	1	2,4	5,5	4,5	3,9
Якимово	14	1,4	1,3	1,5	1,7
Общо	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Във финансово отношение се очертават още няколко направления, насочени към подобряване на обслужването на населението по общини. Това се дължи на по-равномерното разпределяне на средствата по общини. Водещите общини при разпределението на средствата през 2011г. са Лом (21,4%), Берковица (19%) и Монтана (18%) като в края на разглеждания период съотношението на средствата се променя – Лом, Монтана, Берковица.

9.1.4.2 Други необходими ресурси

Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване социални услуги. Общините трябва да предвидят средства за преквалификация на работещите социални работници и придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това подходяща квалификация и преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Във връзка с това е подходящо да се формират партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми (ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Административен капацитет).

С оглед на териториалното разполагане на социалните услуги, общините трябва да направят пълен списък на възможните обекти (сгради, помещения и пр.), които могат да се използват за разкриване на социални услуги. Такъв на този етап липсва. Възможните обекти трябва да са съобразени с визията за развитие на социалните услуги, заложена в стратегията, като се елиминира всякакво маргинализиране на тяхното предоставяне.

Към средствата, които непосредствено се предвиждат за развитие на социалните услуги, трябва да се добавят и тези, които в значителна степен подобряват социалния статус на нуждаещите се. Те се отнасят към други бюджетни функции (по Единната бюджетна класификация), но могат да доведат до елиминирание на някои потребности от социални услуги. Става дума за изграждане на общински социални жилища за бедни и самотни семейства, за подобряване на транспортните връзки между общинските центрове и селищата от общината, като се стимулира развитието на частната инициатива. Във връзка с това може да се предвиди определен процент (поне 10%) от средствата по функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

среда”, в която за жилищно строителство сега почти нищо не се планира, а всички заделени средства отиват гладно за благоустройство и комунално стопанство.

Наред с това общините имат сериозни възможности за развитие на различни клонове на икономиката в своя район, като се имат предвид някои от мерките по ОП „Развитие на селските райони”, ОП “Регионално развитие”, другите оперативни програми и програмите за трансгранично сътрудничество.

9.2 Източници на финансиране

Първо, основен източник на финансиране в прогнозния период на социалните услуги остава републиканския бюджет. От него ще се финансира **главно текущата издръжка** на социалните заведения. За тази цел през прогнозния период са нужни 83,9 млн. лв., от които 68.5 млн. лв. за текуща издръжка. През следващите 3 години не се очаква общините да могат да заделят от собствените си източници допълнителни средства за издръжка на държавно делегираните дейности. За тях остава поддържането и развитието на домашния социален патронаж и другите местни услуги. При благоприятно развитие на икономическата конюнктура и след провеждане на редовните избори за местна власт може да се очаква някои от общините с по-добро финансово състояние да започнат да отделят от местните си бюджети средства за подобро и разширено развитие на предоставяните като държавно делегирани социални услуги.

Второ, издръжката за местни социални услуги се финансират от собствени източници. За прогнозния период общо се очаква за тези нужди да бъдат изразходвани 15.1 млн. лв. Само за капиталови разходи се предвижда общините да заделят 0.8 млн. лв.

По такъв начин за текущи разходи от общата сума на необходимите средства за усвояване през периода от държавния бюджет ще са необходими средства, чийто относителен дял е почти 84.5%, докато за местните дейности ще бъдат заделени 15.5% от общата сума.

Една част от разходите за текуща издръжка, особено за местните социални услуги и някои алтернативни услуги, които се получават от нуждаещите се без направление на Отделите за закрила на детето или друга отговорна специализирана държавна институция след въвеждането на задължителния минимален пакет от социални услуги с всеобщ достъп, мога да се покрият от установените официално от общинската администрация такси. В настоящия момент системата на домашния социален патронаж подсказва конкретни модели за установяване на подобен род такси, които се отличават по механизъм на определяне в отделните общини.

Трето, финансирането на инвестициите, свързани с основния ремонт, изграждането на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане, отново ще бъде главно осигурено от републиканския бюджет, в това число и със средства от оперативните програми. От предвидените за капиталови разходи общо около 15.4 млн. лв. за прогнозния периода почти 95% (15.4 млн. лв.) ще са предназначени за държавно делегирани дейности, като те ще се осигурят преимуществено от държавния бюджет. Едва около 0.5 млн. лв. общините ще трябва да осигурят от собствени източници, за да могат да поддържат някакво постъпателно развитието на местните си дейности. В този смисъл сериозно трябва да се обмисли реализацията на стратегията от позиция на общинското финансиране, като се има предвид достигната финансова децентрализация, липсата на средства за следващата година, както и предстоящите избори през 2011 г.

Обобщените данни за финансовите ресурси по общини (в %), получавани от държавния бюджет и собствени източници, са посочени в таблица 5.

Таблица 5

Разпределение на средствата за финансиране по общини по основни източници – от държавния бюджет и собствени източници

Община \ Година	2011	2012	2013	2014	2015
-----------------	------	------	------	------	------

Монтана, пл. „Жеравица” № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Община \ Година	2011	2012	2013	2014	2015
Берковица					
Държавен бюджет	94,3	93,6	92,8	92,4	93,7
Собствени източници	5,7	6,4	7,2	7,6	6,3
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Бойчиновци					
Държавен бюджет	60,9	62,3	62,8	62,6	72
Собствени източници	39,1	37,7	37,2	37,4	28
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Брусарци					
Държавен бюджет	100	100	100	100	77,5
Собствени източници	0	0	0	0	22,5
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Вълчедръм					
Държавен бюджет	53,2	53,2	71	65,7	71,1
Собствени източници	46,8	46,8	29	34,3	28,9
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Вършец					
Държавен бюджет	69,3	44,3	54,9	59,4	62
Собствени източници	30,7	55,7	45,1	40,6	38
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Георги Дамяново					
Държавен бюджет	46.8	92	90.6	89.1	87.4
Собствени източници	53.2	8	9.4	10.9	12.6
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Лом					
Държавен бюджет	90.3	97.1	97.1	95.9	95.5
Собствени източници	9.7	2.9	2.9	4.1	4.5
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Медковец					
Държавен бюджет	93	87.2	83.6	95.9	95.5
Собствени източници	7	12.8	16.4	4.1	4.5
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Монтана					
Държавен бюджет	71.1	73.9	69.4	65.9	70.2
Собствени източници	28.9	26.1	30.6	34.1	29.8
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Община \ Година	2011	2012	2013	2014	2015
Чипровци					
Държавен бюджет	0	75	84.6	78.2	78
Собствени източници	100	25	15.4	21.8	22
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Якимово					
Държавен бюджет	93.2	41.9	41.7	41.4	48.8
Собствени източници	6.8	58.1	58.3	58.6	51.2
Общо средства	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Четвърто, средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници могат и трябва да се осигурят в необходимия размер от ОП „Развитие на човешките ресурси“ и ОП „Административен капацитет“, като се подготвят няколко проекта с подходящи обучители. От ОП „Развитие на селските райони“ общините могат да получат средства за осигуряване на своята инфраструктура в зависимост от особеностите на обявените мерки.

Пето, в област Монтана все още няма нагледен опит за разкриването на старчески домове от частни лица. Но в тази посока трябва да се работи, като част от средствата, предвидени за разкриване на домове за стари хора, могат да дойдат от този сектор. По такъв начин по-високо доходните възрастни ще могат да ползват подходяща услуга, без да товарят общинските, а значи и републиканския бюджет с определената в единния финансов стандарт издръжка за този тип домове.

10 Комуникационна програма

Настоящата комуникационна програма представлява система от цели, задачи и дейности, които биха могли да подпомогнат популяризирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2011 – 2015 г.) на област Монтана. Програмата предвижда различни информационни мероприятия, които да осигурят публичност на стратегията, както в процеса на разработване, така и по време на нейната реализация и по този начин да утвърдят във времето нейния положителен образ. В тази връзка при наличието на финансови и човешки ресурси, Комуникационната програма би могла да бъде неразделна част от Стратегията за социални услуги.

Водещите принципи на комуникационната програма са:

- **Целенасоченост** – ясно дефинирани цел и аудитория на всяко комуникационно послание, свързано с Областната стратегия за развитие на социални услуги и нейните бенефициенти;
- **Прозрачност** – яснота и всеобхватност на информацията, разпространена в общественото пространство за Областната стратегия за развитие на социални услуги и нейните бенефициенти;
- **Достъпност на информацията** – достигане на посланията и комуникираната информация до най-голям брой заинтересовани лица;
- **Качество на информационните ресурси** – изчерпателност, задълбоченост и аналитичност на комуникационните послания, свързани с Областната стратегия и нейните бенефициенти;
- **Многообразие и ефикасност на използваните комуникационни канали и комуникационни средства** – идентифициране на най-надеждните и обществено значими средства и канали за комуникация, служещи за връзка със заинтересованите страни от изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги;

- **Ефективност на комуникационните послания** – целенасочено ориентиране на информационния поток, обслужващ Стратегия, в посока към промяна на консервативни обществени нагласи;
- **Позитивност на комуникационните послания** – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Областната стратегия за развитие на социални услуги;
- **Широко междуобщинско и междусекторно партньорство**, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

10.1 Цели, задачи и методи

Основните цели на комуникационната програма на Областната стратегия за развитие на социални услуги в Монтана (2011 – 2015 г.):

- да представи и **популяризира** сред широката общественост и заинтересованите страни **результатите, ползите и положителните ефекти** от изпълнението на Областната стратегия;
- да спомогне за изграждане на **обществена подкрепа към политиките на социално включване**;

Целевите групи на комуникационната програма:

- Широката общественост
- Органи и институции на държавната и местната власт
- Изпълнителни агенции
- Териториални структури на държавните органи и институции
- Неправителствени организации
- Доставчици на социални услуги
- Приоритетни целеви групи на областната стратегия за социални услуги
- Потребители на социални услуги
- Лидери на обществено мнение
- Медии

Основни комуникационни методи. Комуникационната програма би могла да се основава върху няколко основни форми: директна комуникация със заинтересованите страни и широката общественост, комуникация чрез масовите медии, Интернет, комуникация чрез разпространение на информационни материали и работа с партньори.

Директната комуникация ще цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникацията чрез масовите медии може да се осъществява чрез предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез:

- пресконференции, брифинги и съобщения за медиите;
- неформални работни срещи на водещи редактори с Областния координационен екип, изпълняващ Стратегията;

- изготвяне на програми от електронни медии с национално покритие за разпространяване на информацията относно популяризиране на визията, целите и приоритетите на Областната стратегия.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за Областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали, съобразени с визията, целите и приоритетите на Стратегията.

Работа с партньори. Комуникационната програма може да подкрепя инициативи на гражданското общество, стимулирани от Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и инициативи на читалища и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

Механизмите и подходите, които ще се прилагат при изпълнението на комуникационната програма включват:

- Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за комуникиране и промотиране на Областната стратегия за развитие на социални услуги: пропаганда, PR, лобизъм, групи за натиск, социологически и политологически инструментариуми, изграждане на идентичности, реклама;
- Изграждане на адекватна и възпроизвеждаща се информационна среда чрез:
  - Подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
  - Търсене на отзвук и обратна връзка от разпространената информация;
  - Предвиждане на възможности за коригиращи действия;
  - Прецизен избор на отделните информационни фрагменти и разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията.

10.2 Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в комуникационната програма е необходимо оперативното ѝ изпълнение да се възложи на професионалист за връзки с обществеността, който да е пряко ангажиран с наблюдението и отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта.

Тази функция следва да бъде изпълнявана от експерта за връзки с обществеността в областна администрация в сътрудничество със Звеното за мониторинг и оценка и Регионалния ресурсен център, за които е заложена възможността да бъдат създадени пре наличието на финансови ресурси за изпълнението на регионалната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана.

Времевият график на Комуникационната програма следва логиката на оперативния план за действие на самата Областна стратегия. За всяко събитие може да се избира съответно канал за комуникация и комуникационна техника в зависимост от преследваните цели при спазване на водещите принципи на комуникационната програма целенасоченост, своевременност и достъпност.

11 Етапи в изпълнението на стратегията

11.1 Основни етапи

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Монтана обхваща 5 годишен период (2011 – 2015 г.), в който се обособяват два основни етапа за изпълнение

на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативно планиране, както следва:

	Период	Дейности
Подготвителен етап	2011 г., първа половина	<ul style="list-style-type: none"> Изготвяне и приемане на Общински стратегии за социалните услуги в 11-те общини Оперативно планиране на интервенцията през първите 3 години План за действие 2011
Първи етап	2011 - 2013 г.	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на дейностите по стратегията
Преглед и цялостна актуализация на Стратегията	2013 г.	<ul style="list-style-type: none"> Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията Препланиране на следващия етап от изпълнението (2014 – 2015), в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка
Втори етап	2014 – 2015 г.	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на дейностите по стратегията
	2015 г.	<ul style="list-style-type: none"> Финална оценка на въздействието от Областната стратегия

Подготовката за стартиране на Стратегията през първото тримесечие на 2011 г. обхваща няколко основни компонента, чрез които се поставя основата за успешното изпълнение на същинските дейности и постигането на целите, резултатите и цялостния ефект от областната стратегия.

1) Формиране на структури, организационна рамка:

- Създаване на Регионален център за развитие на човешките ресурси към РДСП – Монтана
- Обособяване на Звено за мониторинг и оценка към областна администрация Монтана с участието на РДСП
- Утвърждаване на процедури/отговорности за координация на Областната стратегия

Организационната рамка е важно условие за ефективното функциониране на Стратегията, но поради неяснота относно източниците и размера на финансиране, нейното създаване е заложено в документа като възможност.

2) Валидизиране на Областната стратегия на общинско ниво:

- Изготвяне и приемане на Общински стратегии – планове за социалните услуги на основата на Областната стратегия;
- Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия

3) Оперативно планиране, създаване на процедури и комуникационни канали за обмен на информация.

4) Утвърждаване ефективно взаимодействие между партньорите, механизми на сътрудничество между заинтересованите страни, мрежи за изпълнение на Стратегията.

11.2 Оперативен план с времеви график за изпълнение на Стратегията

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
1.1.1	Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от област Монтана в Центрове за обществена подкрепа	Всички общини						ddd	общини
1.1.1.1.	ЦОП - с. Медковец, с. Якимово, гр. Чипровци, гр. Брусарци, гр. Лом, гр. Вършец, гр. Берковица	Медковец, Якимово Чипровци, Брусарци, Лом, Вършец, Берковица						Проект,ddd ⁴	общини
1.1.1.2.	ЦОП - Монтана	Монтана						ddd	община
1.1.2.	Превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции	Монтана							община
1.1.2.1.	Център за ранна интервенция и превенция	Монтана						Проект,ddd	община
1.1.2.2.	ЗМБ	Монтана						Проект,ddd	община
1.1.2.3.	Областен център по приемна грижа	Монтана						Проект,ddd	община
1.1.3.	Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование	Монтана							община
1.1.3.1.	Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище	Всички общини							Общини, РИО, у-ща
1.1.3.2.	Център за превенция на отпадане от училище	Монтана						Проект,ddd	община
1.1.3.3.	Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение	Монтана						Проект,ddd	община
1.1.4.	Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в цялата област и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик	Монтана							община
1.1.4.1.	Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие	Монтана						Проект,ddd	община
1.2.1.	Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете	ЦОП						Дейност на ЦОП	ЦОП, ОЗД
1.2.1.1.	Подкрепа за семейства на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
1.2.1.2.	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи	Монтана						Проект,ddd	община

⁴ За краткост използваме "ddd" като съкращение за Държавно делегирана дейност

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
1.2.1.3.	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи	Бойчиновци						Проект, ддд	община
1.2.2	Широко развитие на приемната грижа и включване по 30 работещи приемни семейства годишно	Монтана							община
1.2.2.1	Областен център по приемна грижа	Монтана						Проект, ддд	община
1.3.1.	Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции	Монтана						ддд	община
1.3.1.1.	Дневен център към ДМСГД	Монтана						ддд	община
1.3.1.2.	Дневен център за деца и младежи с увреждания	Берковица						Проект, ддд	община
1.3.1.3.	Дневен център за деца увреждания	Лом						Проект, ддд	община
1.3.1.4.	Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания	Монтана						ддд	община
1.4.1.	Подкрепа на деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества	Монтана						Проект	община
1.4.1.1.	Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение	Монтана						Проект	община
1.5.1.	Развиване на ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Монтана	ЦСРИ-по общини							ЦСРИ
1.5.1.1.	ЦСРИ	Лом						ддд	община
1.5.1.2.	ЦСРИ	Бойчиновци						Проект, ддд	община
1.5.1.3.	ЦСРИ	Вълчедръм						проект	община
1.5.1.4.	Център за социална рехабилитация и интеграция за лица с увреждания и стари хора	Монтана						Проект	община
1.5.2.	Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства	Всички общини							Общини и доставчици на социални услуги
1.5.2.1	Услуги в домашна среда-домашен помощник, социален асистент, личен асистент	Всички общини						Проекти, ОПРЧР, НП	Общини и доставчици на социални услуги
1.7.1.6.									
1.5.2.2	Домашни социални патронажи – продължаване и разширяване на дейностите	Всички общини						Общ. бюджет	Общини
1.7.1.1.									
1.5.2.4	Дневен център за възрастни с увреждания	Чипровци						Проект, ддд	община
1.5.2.5	Услуги в подкрепа на близките	ЦСРИ-по общини						Дейност на ЦСРИ	ЦСРИ
1.5.3.	Разкриване на защитени жилища за подкрепа на включването и социалната интеграция на лицата с								община

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
	интелектуални и ментални увреждания								
1.5.3.1.	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	Монтана, Лом						Проект, ддд	общини
1.5.3.2.	2 ЗЖ за лица с деменция	Лом						Проект, ддд	общини
1.5.3.3	Дневен център за възрастни с умствени увреждания	Монтана						ддд	община
1.5.4.	Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания	Всички общини							Общини, РДСП, ДСП,ДБТ, РПУ
1.5.4.1.	Дейности по подобряване инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда на хората с увреждания	Всички общини						Проекти, общински бюджети	общини
1.5.4.2.	Дейности на ДБТ, общини и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение, практически умения и др. за лица с увреждания, адаптиране на работната среда	Всички общини						Проекти, общински бюджети	ДБТ, НПО, Общини
1.5.4.3.	общински и национални мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот – обучение на хората с увреждания, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане, адаптиране на публичния транспорт и сигнална уредба за хора с различен тип увреждания	Всички общини						Проекти, общински бюджети	Общини, РДСП, ДСП,ДБТ, РПУ
1.5.5.	Развиване на услуги за подкрепа и социална интеграция на хора с психични разстройства								общини
1.5.5.1	Защитено жилище за лица с психични проблеми	с.Говежда						Проект, ддд	община
1.5.5.1.	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	Монтана, Лом, Чипровци						Проект, ддд	общини
1.5.5.2.	Дневен център за лица с психични проблеми	Монтана						Проект, ддд	общини
1.6.1	Развиване на услуги за превенция и подкрепа за преодоляване на последиците от рисково и зависимо поведение на младежи и възрастни								общини
1.6.1.1.	Център за развитие на уязвими общности	Монтана						Проект, ддд	общини
1.6.1.2.	Център за развитие на уязвими общности	Лом						Проект, ддд	общини
1.6.1.4	Център за временно настаняване	Монтана, Лом						ддд	общини
1.6.1.5.	2 Защитени жилища за стари хора	Монтана						Проект, ддд	община
1.6.1.6.	Здравни медиатори	Монтана, Лом и Медковец						проекти	Общинска дейност, подкрепяна от МЗ
1.7.1.	Разширяване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора								общини
1.7.1.2.	Дневен център за стари хора и възрастни с увреждания	Вълчедръм, Замфирово,Брусарци, Вършец, Монтана						Проект, ддд	общини
1.7.1.3	Дневен център за стари хора	Монтана, Лом, Ковачица,						ддд	общини

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
		Медковец							
1.7.1.4.	2 Защитени жилища за стари хора	Монтана						Проект, ддд	общини
1.7.1.5.	Клубове на пенсионера	Всички общини							общини
2.1.1	Разработване на планове за закриване/трансформация на специализираните институции за деца								
2.1.1.1.	Създаване на общински групи за разработване на планове за закриване/трансформация на 5 СИ за деца в област Монтана	Монтана, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.1.1.2.	Планове за закриване/трансформация на 5 СИ за деца в област Монтана	Монтана, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.1.1.3.	Планове за трансформация на ДМСГД	Монтана							Община, РЦЗ, МЗ, ОЗД, РДСП
2.1.2	Разработване на планове за подобряване на качеството на грижа в специализираните институции за възрастни и стари хора								
2.1.2.1.	Създаване на общински групи за разработване на планове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора в област Монтана	Монтана, Бойчиновци, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.1.2.2.	Панове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора в област Монтана	Монтана, Бойчиновци, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.2.1.	Осигуряване на семейна среда за поне 50% деца от институции чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативни семейства, като близки или роднини, приемни семейства и осиновителни семейства								
2.2.1.1..	Реинтеграция в биологично семейство	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
2.2.1.2..	Интеграция в разширено семейство	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
2.2.1.3.	Настаняване на деца от СИ в приемни семейства	Всички общини						Дейност на ОЦПГ	ОЦПГ
2.2.1.4..	Подкрепа на осиновяването	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
2.3.1.	Осигуряване на среда близка до семейната за деца, лишени от родителска грижа – Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ)								
2.3.1.1.	11 нови ЦНСТ	Монтана, Лом, Берковица и						Проект, ддд	общини

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
		Георги Дамяново							
2.4.1.	Трансформация на ДМСГД	Монтана							ЦОП, ДМСГД, ОЗД
2.4.1.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДМСГД	Монтана							ЦОП, ДМСГД, ОЗД
2.4.1.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Монтана							ЦОП, ДМСГД, ОЗД
2.4.1.3	Превенция на настаняване на деца в ДМСГД								
2.4.1.4	Устойчивост за функциониране на Център за ранна интервенция и превенция	Монтана							община
2.4.2.	Трансформация на ДДЛРГ Г.Дамяново	Г.Дамяново							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.2.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДЛРГ Г.Дамяново	Г.Дамяново							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.2.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Г.Дамяново							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.2.3	Превенция на настаняване на деца в ДДЛРГ Г.Дамяново								
2.4.2.4	Обособяване на нова услуга в сградата, уточнена в плана за закриване на дома								
2.4.2.5	Разкриване на КСУ, включващ 3 ЦНСТ	Г.Дамяново, Г.Геново							община
2.4.3.	Трансформация на ДДЛРГ Берковица	Берковица							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.3.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДЛРГ Берковица	Берковица							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.3.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Берковица							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.3.3	Превенция на настаняване на деца в ДДЛРГ Берковица								
2.4.3.4	Обособяване на нова услуга в сградата, уточнена в плана за закриване на дома								
2.4.3.5	Разкриване на ЦНСТ	Берковица						ДДД	община
2.4.4.	Трансформация на ДДЛРГ Лом	Лом							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.4.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДЛРГ Лом	Лом							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.4.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Лом							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.4.3	Превенция на настаняване на деца в ДДЛРГ Берковица								
2.4.4.4	Обособяване на нова услуга в сградата, уточнена в плана за закриване на дома								
2.4.4.5	Разкриване на ЦНСТ	Лом						ДДД	община
2.4.5	Закриване на ДДМУИ Берковица	Берковица							ДДМУИ, ОЗД
2.4.5.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДМУИ Берковица	Берковица							ДДМУИ, ОЗД
2.4.5.2	Изпълнение на индивидуалните планове за	Берковица							ДДМУИ, ОЗД

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
	настанените деца								
2.4.5.3	Превенция на настаняване на деца в ДДМУИ Берковица								
2.4.5.4	Закриване на институцията								
2.4.5.5	Разкриване на ЦНСТ за деца с увреждания	Берковица						ddd	община
2.5.1	Програми за социални умения на децата, настанени в СИ, Разкриване на наблюдавано жилище за младежи, напускащи СИ								общини
2.5.1.1.	Наблюдавано жилище	Лом						Проект, ddd	община
2.5.1.2.	програми в СИ за изграждане на социални умения на настанените деца и младежи	ЦОП и СИ						Дейност ЦОП и СИ	ЦОП, СИ
2.5.2.	Разкриване на ЗЖ за деца и младежи							Проект, ddd	община
2.5.2.1.	ЗЖ за младежи с умствена изостаналост	Берковица						ddd	община
2.5.2.2.	ЗЖ за младежи с увреждания	Монтана						Проект, ddd	община
2.5.3.	Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ								ЦОП, ЦСРИ, общини, ДБТ
2.5.3.1.	програми в подкрепа на младежите, напуснали СИ – информирани, предоставяне на консултации, съдействие и посредничество за намиране на работа и самостоятелно жилище, както и съдействие при кризисни ситуации	ЦОП, ЦСРИ, общини						Дейност ЦОП, ЦСРИ, общини	ЦОП, ЦСРИ, общини,
2.5.3.2.	Програми за професионална квалификация на младежите, напуснали СИ	ДБТ						ОПРЧР	ДБТ
2.5.3.3.	общински и национални мерки за осигуряване на достъп до заетост за младежите, напуснали СИ	общини							
2.5.3.4.	общински мерки в подкрепа на младежите, напуснали СИ, за осигуряване на жилище	общини						Общински бюджет	общини
2.6.1	Резидентни услуги за стари хора	Монтана, Лом, Медковец, Вълчедръм и Чипровци							община
2.6.1.1.	3 Дом за стари хора	Монтана, Лом и Вълчедръм						проект	община
2.6.1.2.	2 ЗЖ за стари хора	Монтана						Проект, ddd	община
2.6.1.3.	Преходно жилище за възрастни с физически увреждания	с.Горна Вереница						ddd	община
2.6.1.4.	3 Хосписи	Монтана, Лом и Чипровци						проект	Община, МЗ
2.7.1.	Подобряване качеството на материалната база и грижа в ДСХ	Лом, Берковица, Бойчиновци							общини
2.7.1.1.	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице в ДСХ	Бойчиновци, Берковица, Лом							ДСХ, ДСП
2.7.1.2	Извеждане на старите хора в ЗЖ	Монтана						ddd	
2.7.1.3	Ремонт и обзавеждане в ДСХ	Берковица, Лом						общ.бюджет	

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
2.7.1.4.	Осигуряване на специализирано медицинско обслужване на настанените хора тежкоо здравословно състояние в ДСХ	Лом, Берковица, Бойчиновци							общини
2.7.2.	Повишаване качеството на предоставяните услуги в ДВД	с.Добри Дол, с.Бистрилица							ДВД, ДСП, общини
2.7.2.1.	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице в ДВД	с.Добри Дол, с.Бистрилица							ДВД, ДСП
2.7.2.2	Извеждане на възрастните хора с деменция в ЗЖ	Лом						ddd	община
2.7.2.3	Ремонт и обзавеждане в ДВД	Берковица, Лом						общ.бюджет	общини
2.7.3.	Повишаване качеството на предоставяните услуги в ДВХФУ	с.Орсоя, с.Г.Вереница							ДВХФУ, ДСП, общини
2.7.3.1.	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице в ДВД	с.Орсоя, с.Г.Вереница							ДВХФУ, ДСП
2.7.3.2	Извеждане на възрастните хора с увреждания в ЗЖ и ПЖ								община
2.7.2.3	Ремонт и обзавеждане в ДВХФУ	с.Орсоя, с.Г.Вереница						общ.бюджет	общини
№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
1.1.1	Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от област Монтана в Центрове за обществена подкрепа	Всички общини						ddd	общини
1.1.1.1.	ЦОП - с. Медковец, с. Якимово, гр. Чипровци, гр. Брусарци, гр. Лом, гр. Вършец, гр. Берковица	Медковец, Якимово Чипровци, Брусарци, Лом, Вършец, Берковица						Проект,ddd ⁵	общини
1.1.1.2.	ЦОП - Монтана	Монтана						ddd	община
1.1.2.	Превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции	Монтана							община
1.1.2.1.	Център за ранна интервенция и превенция	Монтана						Проект, ddd	община
1.1.2.2.	ЗМБ	Монтана						Проект, ddd	община
1.1.2.3.	Областен център по приемна грижа	Монтана						Проект,ddd	община
1.1.3.	Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование	Монтана							община
1.1.3.1.	Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище	Всички общини							Общини, РИО, у-ща
1.1.3.2.	Център за превенция на отпадане от училище	Монтана						Проект,ddd	община

⁵ За краткост използваме "ddd" като съкращение за Държавно делегирана дейност

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
1.1.3.3. 1.6.1.3	Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение	Монтана						Проект, ддд	община
1.1.4.	Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в цялата област и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик	Монтана							община
1.1.4.1.	Кризисен център за жени и деца жертви на трафик и насилие	Монтана						Проект, ддд	община
1.2.1.	Предоставяне на подкрепа на роднините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете	ЦОП						Дейност на ЦОП	ЦОП, ОЗД
1.2.1.1.	Подкрепа за семейства на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
1.2.1.2.	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи	Монтана						Проект, ддд	община
1.2.1.3.	Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи	Бойчиновци						Проект, ддд	община
1.2.2	Широко развитие на приемната грижа и включване по 30 работещи приемни семейства годишно	Монтана							община
1.2.2.1	Областен център по приемна грижа	Монтана						Проект, ддд	община
1.3.1.	Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции	Монтана						ддд	община
1.3.1.1.	Дневен център към ДМСГД	Монтана						ддд	община
1.3.1.2.	Дневен център за деца и младежи с увреждания	Берковица						Проект, ддд	община
1.3.1.3.	Дневен център за деца увреждания	Лом						Проект, ддд	община
1.3.1.4.	Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания	Монтана						ддд	община
1.4.1.	Подкрепа на деца с отклоняващо се поведение, деца с противообществени прояви, деца правонарушители, деца извършители на насилие, деца употребяващи наркотични вещества	Монтана						Проект	община
1.4.1.1.	Консултативно-превантивен център за работа с деца с отклоняващо се поведение	Монтана						Проект	община
1.5.1.	Развиване на ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Монтана	ЦСРИ-по общини							ЦСРИ
1.5.1.1.	ЦСРИ	Лом						ддд	община
1.5.1.2.	ЦСРИ	Бойчиновци						Проект, ддд	община

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabg.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
1.5.1.3.	ЦСРИ	Вълчедръм						проект	община
1.5.1.4.	Център за социална рехабилитация и интеграция за лица с увреждания и стари хора	Монтана						Проект	община
1.5.2.	Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства	Всички общини							Общини и доставчици на социални услуги
1.5.2.1 1.7.1.6.	Услуги в домашна среда-домашен помощник, социален асистент, личен асистент	Всички общини						Проекти, ОПРЧР, НП	Общини и доставчици на социални услуги
1.5.2.2 1.7.1.1.	Домашни социални патронажи – продължаване и разширяване на дейностите	Всички общини						Общ. бюджет	Общини
1.5.2.4	Дневен център за възрастни с увреждания	Чипровци						Проект, ддд	община
1.5.2.5	Услуги в подкрепа на близките	ЦСРИ-по общини						Дейност на ЦСРИ	ЦСРИ
1.5.3.	Разкриване на защитени жилища за подкрепа на включването и социалната интеграция на лицата с интелектуални и ментални увреждания								община
1.5.3.1.	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	Монтана, Лом						Проект, ддд	общини
1.5.3.2.	2 ЗЖ за лица с деменция	Лом						Проект, ддд	общини
1.5.3.3	Дневен център за възрастни с умствени увреждания	Монтана						ддд	община
1.5.4.	Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания	Всички общини							Общини, РДСП, ДСП,ДБТ, РПУ
1.5.4.1.	Дейности по подобряване инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда на хората с увреждания	Всички общини						Проекти, общински бюджети	общини
1.5.4.2.	Дейности на ДБТ, общини и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение, практически умения и др. за лица с увреждания, адаптиране на работната среда	Всички общини						Проекти, общински бюджети	ДБТ, НПО, Общини
1.5.4.3.	общински и национални мерки за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот – обучение на хората с увреждания, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане, адаптиране на публичния транспорт и сигнална уредба за хора с различен тип увреждания	Всички общини						Проекти, общински бюджети	Общини, РДСП, ДСП,ДБТ, РПУ
1.5.5.	Развиване на услуги за подкрепа и социална интеграция на хора с психични разстройства								общини
1.5.5.1	Защитено жилище за лица с психични проблеми	с.Говежда						Проект, ддд	община
1.5.5.1.	Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	Монтана, Лом, Чипровци						Проект, ддд	общини
1.5.5.2.	Дневен център за лица с психични проблеми	Монтана						Проект, ддд	общини
1.6.1	Развиване на услуги за превенция и подкрепа за								общини

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
	преодоляване на последиците от рисково и зависимо поведение на младежи и възрастни								
1.6.1.1.	Център за развитие на уязвими общности	Монтана						Проект, ддд	общини
1.6.1.2.	Център за развитие на уязвими общности	Лом						Проект, ддд	общини
1.6.1.4	Център за временно настаняване	Монтана, Лом						ддд	общини
1.6.1.5.	Защитено жилище за изведени от ЦВН	Монтана						проект, ддд	община
1.6.1.6	Здравни медиатори	Монтана, Лом и Медковец						проекти	Общинска дейност, подкрепяна от МЗ
1.7.1.	Разширяване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора								общини
1.7.1.2.	Дневен център за стари хора и възрастни с увреждания	Вълчедръм, Замфирово, Брусарци, Вършец, Монтана						Проект, ддд	общини
1.7.1.3	Дневен център за стари хора	Монтана, Лом, Ковачица, Медковец						ддд	общини
1.7.1.4.	2 Защитени жилища за стари хора	Монтана						Проект, ддд	общини
1.7.1.5.	Клубове на пенсионера	Всички общини							общини
2.1.1	Разработване на планове за закриване/трансформация на специализираните институции за деца								
2.1.1.1.	Създаване на общински групи за разработване на планове за закриване/трансформация на 5 СИ за деца в област Монтана	Монтана, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.1.1.2.	Планове за закриване/трансформация на 5 СИ за деца в област Монтана	Монтана, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.1.1.3.	Планове за трансформация на ДМСГД	Монтана							Община, РЦЗ, МЗ, ОЗД, РДСП
2.1.2	Разработване на планове за подобряване на качеството на грижа в специализираните институции за възрастни и стари хора								
2.1.2.1.	Създаване на общински групи за разработване на планове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора в област Монтана	Монтана, Бойчиновци, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.1.2.2.	Панове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни и стари хора в област Монтана	Монтана, Бойчиновци, Лом, Берковица и Георги Дамяново							Общински работни групи
2.2.1.	Осигуряване на семейна среда за поне 50% деца от								

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
	институции чрез реинтеграция в биологичното или разширено семейство и настаняване в алтернативни семейства, като близки или роднини, приемни семейства и осиновителни семейства								
2.2.1.1..	Реинтеграция в биологично семейство	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
2.2.1.2..	Интеграция в разширено семейство	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
2.2.1.3.	Настаняване на деца от СИ в приемни семейства	Всички общини						Дейност на ОЦПГ	ОЦПГ
2.2.1.4..	Подкрепа на осиновяването	ЦОП – по общини						Дейност на ЦОП	ЦОП
2.3.1.	Осигуряване на среда близка до семейната за деца, лишени от родителска грижа – Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ)								
2.3.1.1.	11 нови ЦНСТ	Монтана, Лом, Берковица и Георги Дамяново						Проект, ддд	общини
2.4.1.	Трансформация на ДМСГД	Монтана							ЦОП, ДМСГД, ОЗД
2.4.1.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДМСГД	Монтана							ЦОП, ДМСГД, ОЗД
2.4.1.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Монтана							ЦОП, ДМСГД, ОЗД
2.4.1.3	Превенция на настаняване на деца в ДМСГД								
2.4.1.4	Устойчивост за функциониране на Център за ранна интервенция и превенция	Монтана							община
2.4.2.	Трансформация на ДДЛРГ Г.Дамяново	Г.Дамяново							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.2.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДЛРГ Г.Дамяново	Г.Дамяново							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.2.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Г.Дамяново							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.2.3	Превенция на настаняване на деца в ДДЛРГ Г.Дамяново								
2.4.2.4	Обособяване на нова услуга в сградата, уточнена в плана за закриване на дома								
2.4.2.5	Разкриване на КСУ, включващ 3 ЦНСТ	Г.Дамяново, Г.Геново							община
2.4.3.	Трансформация на ДДЛРГ Берковица	Берковица							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.3.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДЛРГ Берковица	Берковица							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.3.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Берковица							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.3.3	Превенция на настаняване на деца в ДДЛРГ Берковица								

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
2.4.3.4	Обособяване на нова услуга в сградата, уточнена в плана за закриване на дома								
2.4.3.5	Разкриване на ЦНСТ	Берковица						ddd	община
2.4.4.	Трансформация на ДДЛРГ Лом	Лом							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.4.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДЛРГ Лом	Лом							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.4.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Лом							ДДЛРГ, ОЗД
2.4.4.3	Превенция на настаняване на деца в ДДЛРГ Берковица								
2.4.4.4	Обособяване на нова услуга в сградата, уточнена в плана за закриване на дома								
2.4.4.5	Разкриване на ЦНСТ	Лом						ddd	община
2.4.5	Закриване на ДДМУИ Берковица	Берковица							ДДМУИ, ОЗД
2.4.5.1	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко дете в ДДМУИ Берковица	Берковица							ДДМУИ, ОЗД
2.4.5.2	Изпълнение на индивидуалните планове за настанените деца	Берковица							ДДМУИ, ОЗД
2.4.5.3	Превенция на настаняване на деца в ДДМУИ Берковица								
2.4.5.4	Закриване на институцията								
2.4.5.5	Разкриване на ЦНСТ за деца с увреждания	Берковица						ddd	община
2.5.1	Програми за социални умения на децата, настанени в СИ, Разкриване на наблюдавано жилище за младежи, напускащи СИ								общини
2.5.1.1.	Наблюдавано жилище	Лом						Проект, ddd	община
2.5.1.2.	програми в СИ за изграждане на социални умения на настанените деца и младежи	ЦОП и СИ						Дейност ЦОП и СИ	ЦОП, СИ
2.5.2.	Разкриване на ЗЖ за деца и младежи							Проект, ddd	община
2.5.2.1.	ЗЖ за младежи с умствена изостаналост	Берковица						ddd	община
2.5.2.2.	ЗЖ за младежи с увреждания	Монтана						Проект, ddd	община
2.5.3.	Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ								ЦОП, ЦСРИ, общини, ДБТ
2.5.3.1.	програми в подкрепа на младежите, напуснали СИ – информиране, предоставяне на консултации, съдействие и посредничество за намиране на работа и самостоятелно жилище, както и съдействие при кризисни ситуации	ЦОП, ЦСРИ, общини						Дейност ЦОП, ЦСРИ, общини	ЦОП, ЦСРИ, общини,
2.5.3.2.	Програми за професионална квалификация на младежите, напуснали СИ	ДБТ						ОПРЧР	ДБТ
2.5.3.3.	общински и национални мерки за осигуряване на достъп до заетост за младежите, напуснали СИ	общини							
2.5.3.4.	общински мерки в подкрепа на младежите, напуснали СИ, за осигуряване на жилище	общини						Общински бюджет	общини

Монтана, пл. „Жеравица“ № 1, тел. 096 399101, факс 096 399129

<http://oblastmontana.org/>, e-mail: oblastmont@montanabq.org

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

№	Услуга / дейност / мярка	местоположение	2011	2012	2013	2014	2015	Източник на финансиране	Изпълняваща организация
2.6.1	Резидентни услуги за стари хора	Монтана, Лом, Медковец, Вълчедръм и Чипровци							община
2.6.1.1.	4 Дом за стари хора	Лом, Вълчедръм, Медковец и Чипровци						проект	община
2.6.1.2.	2 ЗЖ за стари хора	Монтана						Проект, ддд	община
2.6.1.3.	Преходно жилище за възрастни с физически увреждания	с.Горна Вереница						ддд	община
2.6.1.4.	3 Хосписи	Монтана, Лом и Чипровци						проект	Община, МЗ
2.7.1.	Подобряване качеството на материалната база и грижа в ДСХ	Лом, Берковица, Бойчиновци							общини
2.7.1.1.	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице в ДСХ	Бойчиновци, Берковица, Лом							ДСХ, ДСП
2.7.1.2	Извеждане на старите хора в ЗЖ	Монтана						ддд	
2.7.1.3	Ремонт и обзавеждане в ДСХ	Берковица, Лом						общ.бюджет	
2.7.1.4.	Осигуряване на специализирано медицинско обслужване на настанените хора тежкоо здравословно състояние в ДСХ	Лом, Берковица, Бойчиновци							общини
2.7.2.	Повишаване качеството на предоставяните услуги в ДВД	с.Добри Дол, с.Бистрилица							ДВД, ДСП, общини
2.7.2.1.	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице в ДВД	с.Добри Дол, с.Бистрилица							ДВД, ДСП
2.7.2.2	Извеждане на възрастните хора с деменция в ЗЖ	Лом						ддд	община
2.7.2.3	Ремонт и обзавеждане в ДВД	Берковица, Лом						общ.бюджет	общини
2.7.3.	Повишаване качеството на предоставяните услуги в ДВХФУ	с.Орсоя, с.Г.Вереница							ДВХФУ, ДСП, общини
2.7.3.1.	Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице в ДВД	с.Орсоя, с.Г.Вереница							ДВХФУ, ДСП
2.7.3.2	Извеждане на възрастните хора с увреждания в ЗЖ и ПЖ								община
2.7.2.3	Ремонт и обзавеждане в ДВХФУ	с.Орсоя, с.Г.Вереница						общ.бюджет	общини

Раздел Г: Приложения

12 Оценка на потребностите от социални услуги

12.1 Приложение 1: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в област Монтана